

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

Instruks 5 – Miljøordninger

Instruks for gennemførelse af kontrolbesøg hos ansøgere med miljøordninger 2026

juni 2026, version 1

Dokumentinfo:

Dokumenttype:	Instruks, kontrolinstruks
Klassifikation:	Arbejdsbrug
Dataejer:	VIMOE
Forfatter:	CIN/CASTHR
Godkender:	KAKJ
Ikrafttrædelsesdato:	23-05-2026
Dato for næste revision:	20-03-2027

Revisionshistorik:

Dato	Noter	Forfatter(e)	Godkendelse
21-03-2026	Instruks i høring ved Landbrugsstøtte og Geodata	CIN/CASTHR	KAKJ
20-05-2026	Instruks til godkendelse ved Team Kontrol og Support	CIN/CASTHR	KAKJ
22-05-2026	Instruks godkendt ved Team Kontrol og Support	CIN/CASTHR	KAKJ

Redaktion: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Tekst: Kontrolkoordinering, Team Kontrolkoordinering og Support

Foto: Christel I. Nielsen

ISBN: 97887-85311-51-1

Work Zone nr.: 26-13-000004

Indholdsfortegnelse

1.	Nyt siden 2025	8
1.1	Ændringer til slæt regler, forpligtigelser og forbud.	8
1.2	Grundbetaling til projektarealer	8
2.	Generelt	8
2.1	Indledning.....	8
2.2	Betingelser som er ens for alle tilsagn	9
	Rådighed	9
	Svig og omgåelse	9
	Grundbetaling til projektarealer	9
	Markblokkens tilskudsprocent.....	9
2.3	Ikke landbrugs- eller naturareal	9
	Menneskeskabte konstruktioner.....	9
	Solceller	10
	Træer og skov.....	10
	Oplagring.....	10
	Vand.....	10
	Plantedække.....	10
2.4	Forbud	10
	Forbud mod vanding	10
	Forbud mod omlægning.....	11
	Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler (pesticider)	11
	Forbud mod gødskning	11
2.5	Materiale til brug for kontrollen	11
	Kort, tilsagn og tinglysninger	11
	Dispensationer.....	11
2.6	Opmåling.....	12
2.7	Kombination af ordninger	12
	Kombination med ø-støtte og grundbetaling	12
	Kombination med GLM-fortidsminder og GLM-søer.....	12
2.8	Efterkontrol	12
3.	MO 13: Etablering af vådområder.....	13
3.1	Rådighedskrav	13
3.2	Opmåling.....	13
3.3	Afgrødekoder	13
3.4	Mindsteareal for marker	13
3.5	Ikke landbrugs- eller naturarealer.....	13
	Menneskeskabte konstruktioner.....	13
	Træer og skov.....	14
	Oplagring.....	14
3.6	Plantedække.....	15
3.7	Pleje.....	15
	Forpligtigelser ved afgræsning	15
	Forpligtigelser ved slæt	17
	Forpligtigelser ved afpudsning	17
	Forpligtigelse til afgræsning og/eller slæt	17
	Arealet står under vand på kontroltidspunktet.....	18
3.8	Forbud	18
	Forbud mod vanding	18
	Forbud mod omlægning.....	19
	Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	19
	Forbud mod tilskudsfodring.....	19
	Forbud mod frøproduktion.....	19

Forbud mod afgræsning	19
Forbud mod etablering af vildtremiser og småbeplantninger	19
Forbud mod aktiviteter, der medfører erosion	20
Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler	20
3.9 Kvælstofreduktion	20
Udtagning	20
Ikke udtagning	20
3.10 Særligt i forhold til våde arealer med etablering af vådområder	20
3.11 Forpligtigelse ved udtagning af produktion	21
3.12 Forpligtigelse ved rydning, etablering af vildtremiser og ændret afvanding	21
Rydning	21
Etablering af vildtremiser og småbeplantninger	21
Forpligtigelse ved ændring af afvandingsforhold	22
Betingelse om oversvømmelse af arealer	22
4. MO 16: Miljøvenlig drift af vådområder	23
Kort og tilsagn	23
Dispensationer	23
4.1 Rådighedskrav	23
4.2 Opmåling	23
4.3 Afgrødekoder	23
4.4 Mindsteareal for marker	23
4.5 Ikke landbrugs- eller naturareal	23
Menneskeskabte konstruktioner	23
Træer og skov	24
Vand	24
Oplagring	25
4.6 Plantedække	25
4.7 Pleje	25
Forpligtigelse ved afgræsning	25
Forpligtigelse ved slæt	27
Forpligtigelse til afpudsning	27
Forpligtigelse til afgræsning og/eller slæt	28
Arealet står under vand på kontroltidspunktet	28
4.8 Forbud	28
Forbud mod tilførsel af gødning	28
Forbud mod vanding	29
Forbud mod omlægning	29
Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	29
Forbud mod tilskuds fodring	29
Forbud mod frøproduktion	29
Forbud mod afgræsning	30
Forbud mod etablering af vildtremiser og småbeplantninger	30
Forbud mod aktiviteter, der medfører erosion	30
Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler	30
Forbud mod udsætning af andefugle	30
4.9 Særlig opmåling af arealer med miljøvenlig drift af vådområder	30
4.10 Forpligtigelse ved udtagning af produktion, rydning, fastholdelse af vådområde	31
Udtagning	31
Forpligtigelse ved rydning	31
Fastholdelse af vådområde	31
5. MO 50: Fastholdelse af vådområder	32
5.1 Rådighedskrav	32
5.2 Opmåling	32
5.3 Afgrødekoder	32
5.4 Mindsteareal for marker	32

5.5	Ikke landbrugs- eller naturarealer	32
	Menneskeskabte konstruktioner	32
	Træer og skov	33
	Vand	33
	Oplagring	33
5.6	Plantedække	34
5.7	Forbud	35
	Forbud mod tilførsel af gødning	35
	Forbud mod omlægning	35
	Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	35
	Forbud mod tilskuds fodring	35
	Forbud mod dyrkning og etablering af skov mv.	36
	Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler	36
5.8	§ 3-arealer	36
6.	MO 55: Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold	37
	Kort og tilsagn	37
	Dispensationer	37
6.1	Rådighedskrav	37
6.2	Opmåling	37
6.3	Afgrødekoder	37
6.4	Mindsteareal for marker	37
6.5	Ikke landbrugs- eller naturareal	37
	Menneskeskabte konstruktioner	37
	Træer og skov	38
	Vand	38
	Oplagring	38
6.6	Plantedække	39
6.7	Forbud	40
	Forbud mod tilførsel af gødning	40
	Forbud mod omlægning	40
	Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	40
	Forbud mod tilskuds fodring	40
	Forbud mod dyrkning og etablering af skov mv.	41
	Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler	41
6.8	§ 3-arealer	41
7.	MO 66 og MO 67: Pleje af græs- og naturarealer	42
7.1	Rådighedskrav	42
7.2	Opmåling	42
7.3	Småbiotoper på tilsagnsarealer med pleje af græs- og naturarealer	42
7.4	Det tilskudsberettigede areal (fleksibilitet)	43
7.5	Ikke landbrugs- eller naturareal	49
7.6	Plantedække	51
7.7	Tilsagn og grundbetaling	52
7.8	Pleje	52
7.9	Kontrolmetoder	52
	Kontrol af ansøgere som har valgt kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning”	52
	Kontrol af forpligtelse til synligt afgræsset 15. september	53
	Kontrol af forpligtelse til slæt, mindst et slæt senest 15. september	55
	Kontrol af Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august	56
7.10	Arealet står under vand på kontroltidspunktet	60
7.11	Forbud	60
7.12	Erhvervsmæssig hjemmeside i forbindelse med tilsagnet	62
7.13	Kontrolårsag 9 – Sager med manglende klargøring	62
	Baggrund	62
	Det gør Landbrugsstøtte og Økologi	62

Kontrolgrundlag	62
Besigtigelse.....	63
Observationer	63
Hvis der er GB på marken, og du finder overtrædelser vedr. ikke landbrug	63
Særligt for fleksibilitet	64
Særligt for sager med fast græsningstryk.....	64
Behandling af sagen i sagsbehandlerportalen	65
7.14 § 3-arealer.....	66
8. MO 68 og MO 69: Pleje af græs- og naturarealer	67
8.1 Pilotordningen ”Tillæg for naturværdi”	67
8.2 Rådighedskrav	67
8.3 Opmåling.....	67
8.4 Småbiotoper på tilsagnsarealer med pleje af græs- og naturarealer	67
8.5 Det tilskudsberettigede areal (fleksibilitet)	68
8.6 Ikke landbrugs- eller naturareal	74
8.7 Plantedække.....	76
8.8 Tilsagn og grundbetaling	77
8.9 Pleje.....	77
8.10 Kontrolmetoder	77
Kontrol af ansøgere som har valgt kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning”	77
Kontrol af forpligtelse til synligt afgræsset 15. september.....	78
Kontrol af forpligtelse til slæt	80
Kontrol af Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august.....	83
8.11 Arealet står under vand på kontroltidspunktet	87
8.12 Forbud.....	87
8.13 Kontrolårsag 9 – Sager med manglende klargøring	88
Baggrund	88
Det gør Landbrugsstøtte og Økologi.....	88
Kontrolgrundlag	89
Besigtigelse.....	89
Observationer	89
Hvis der er GB på marken og du finder overtrædelser vedr. ikke landbrug	90
Særligt for fleksibilitet	90
Særligt for sager med fast græsningstryk.....	90
Behandling af sagen i sagsbehandlerportalen	91
8.14 § 3-arealer.....	92
9. MO 74, 75, 76, 77 og 78: Fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder.....	93
Kort og tilsagn.....	93
Dispensationer.....	93
9.1 Rådighedskrav	93
9.2 Opmåling.....	93
9.3 Afgrødekoder	93
9.4 Mindsteareal for marker	94
9.5 Ikke landbrugs- eller naturarealer.....	94
Menneskeskabte konstruktioner	94
Træer og skov.....	94
Oplagring.....	95
Vand.....	95
9.6 Plantedække.....	95
Plantedække inden tilsagnsperiodens start	96
9.7 Forbud	96
Forbud mod tilførsel af gødning	96
Forbud mod omlægning.....	96
Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler	96

Forbud mod tilskuds fodring.....	97
Forbud mod dyrkning, etablering af skov mv. og produktion af pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer	97
Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler.....	97
9.8 Erhvervsmæssig hjemmeside i forbindelse med tilsagnet.....	98
9.9 § 3 arealer.....	98
10. Retsgrundlag.....	99
Bilag 1 – Forenelighedstabel.....	102
Bilag 2 – Oversigtstabel over mulige GLM 10-elementer på tilsagn i omdrift	103
Bilag 3 – Oversigt over tilsagnsarealer relateret til GLM	104

1. Nyt siden 2025

1.1 Ændringer til slæt regler, forpligtigelser og forbud.

Der er ændringer til reglerne for slæt afhængig af hvornår ansøgers tilsagnsperiode er startet. Læs mere under kapitel 8.

Ændret: MO68/69

- Tilsagn med start 1. januar 2026: Minimum ét slæt i perioden 1. september – 25. oktober. **OBS:** Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 31. august

For tilsagn hvor tilsagnsperioden begynder 1. januar 2026 kan der udelukkende gives tilsagn med forpligtigelse til slæt hvis 50% af arealet er beliggende indenfor et område med fuglevenlig drift. Se kortlag i IMK.

Uændret: MO66/67

- Tilsagn med start i 2021 og 2022.: Minimum ét slæt i perioden 21. juni – 15. september. **OBS:** Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 20. juni

Uændret: MO68/69

- Tilsagn med start i 2024 og 2025: Minimum ét slæt i perioden 21. juni – 15. september. **OBS:** Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 20. juni

1.2 Grundbetaling til projektarealer

På miljøtilsagn kan der søges Grundbetaling til projektarealer.

Type af tilsagn	Afgrødekode
Arealer med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer (type 67, 69)	318 'Miljøtilsagn, ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med miljøtilsagn til vådområder uden udtagningsforpligtelse, (tilsagnstype 13, 16)	318 'Miljøtilsagn, ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med miljøtilsagn til vådområder med udtagningsforpligtelse, (tilsagnstype 13, 16)	319 'Miljøtilsagn, Udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med tilsagnstype 50, 55, 74, 75, 76, 77 og 78,	318 'Miljøtilsagn, ej udtagning, ej landbrugsareal'

Du kan læse mere om hvordan du kontrollerer Grundbetaling til projektarealer i Instruks 3.

2. Generelt

2.1 Indledning

Miljøordningerne består af en række tilskudsordninger, der har til formål at beskytte eller fremme miljøet og naturen ved ekstensiv drift af arealerne, eller ophør af drift på arealerne. Miljøordningerne er en del af Landdistriktsprogrammet (LDP). Miljøordninger har startdato 1. september.

Tilskudsordningerne omfatter:

- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) (tilsagnstype 13)
- Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50)
- Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (tilsagnstype 55)
- Pleje af græs og naturarealer (tilsagnstype 66/67)
- Pleje af græs og naturarealer (tilsagnstype 68/69)

- Statslige kvælstofvådområder (tilsagnstype 74)
- Kommunale kvælstofvådområder (tilsagnstype 75)
- Fosforvådområder (tilsagnstype 76)
- Natura 2000-projekter om etablering af naturlige vandstandsforhold (tilsagnstype 77)
- Naturprojekter på kulstofrige lavbundslande (tilsagnstype 78)

For hver tilskudsordning er der tilsagnsbetingelser som skal overholdes i hele tilsagnsperioden. Under afsnit 2.2 kan du læse om de betingelser der er ens for alle tilsagn.

Tilsagn kan være forskellige for de forskellige miljøordninger. Derfor skal du læse tilsagnet for at kende tilsagnsbetingelserne på det areal der er til kontrol. Læs mere under afsnit 2.5.

Kontrolårsag 9

Fremgangsmåden for sager med mangelfuld klagøring har kontrolårsag 9. Denne er blevet integreret i instruksen som selvstændigt afsnit sidst i kapitlet om MO66/67 og MO 68/69. Se afsnit 7.13/8.14

2.2 Betingelser som er ens for alle tilsagn

Der er en række betingelser der er ens for alle tilsagn, som du kan læse om i dette afsnit.

Rådighed

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 kapitel 8

Svig og omgåelse

I forbindelse med kontrolbesøg kan du støde på ting, der tyder på, at en ansøger bevidst forsøger at få udbetalt tilskud, ansøger ikke er berettiget til. Det er vigtigt at registrere mistanke om svig, så der kan følges op på mistanken ved en særskilt undersøgelse. Læs mere om svig og omgåelse i Instruks 1 afsnit 2.10. Du må ikke oplyse ansøger om, at der er mistanke om svig.

Grundbetaling til projektarealer

Hvis der er "y" eller "z" i kontrolårsag er marken omfattet af grundbetaling til projektarealer. Dette har ingen betydning for kontrol af tilsagnsbestemmelserne. Marken skal kontrolleres for grundbetaling til projektarealer. Læs mere i Instruks 3 afsnit 6.

Markblokkens tilskudsprocent

På permanente græsarealer skal tilskudsprocenten vurderes i forbindelse med kontrollen. Marker med miljøtilsagn har kun status som permanent græs, når der er anvendt afgrødekode 254. Hvis du er på kontrol af en mark med miljøtilsagn, skal du vurdere markblokkens tilskudsprocent, hvis der samtidig søges om grundbetaling til marken.

Tilskudsprocent er på markblokniveau i IMK. Du kan læse mere i Instruks 3 afsnit 11.2 omkring hvordan du kontrollerer markblokkens tilskudsprocent.

2.3 Ikke landbrugs- eller naturareal

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettigede. Ikke landbrugs- eller naturarealer kan være:

- Menneskeskabte konstruktioner
- Træer og skov
- Oplagring
- Vand

Læs for hver enkelt miljøordning hvad der er gældende.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner såsom veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmøleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugs- eller naturarealer og er dermed ikke tilskudsberettigede. Læs også afsnittet for hver miljøordning for at se, om der kan være arealer, der er undtaget.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markeblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 Kapitel 3.

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

For de fleste tilsagn gælder, at tilsagnsarealer som hovedregel ikke må være tilplantet eller springe i skov. For nogle tilsagnsarealer er det dog tilladt. Læs derfor det enkelte afsnit om tilsagn for at se, hvad reglen er på den specifikke miljøordning.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket eller hindrer afgræsningen på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt eller afgræsset.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, og oplagringen ikke hindrer afgræsning, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Læs under den enkelte miljøordning, hvilken observation du skal bruge, hvis oplagringen hindrer, at aktivitetskravet kan opfyldes (arealet bliver ikke plejet).

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge en relevant observation for GB. Se Instruks 2 afsnit 3.3 "Ikke-tilladte aktiviteter herunder oplagring/opbevaring".

Vand

For størstedelen af tilsagnene gælder, at du skal fradrage arealer med permanent vanddække, søer, grøfter med vand, vandløb og loer, hvis der ikke er plantedække i dem. Læs det enkelte afsnit om tilsagn for at se, hvad reglen er på den specifikke miljøordning.

Plantedække

Fælles for tilsagn er, at der skal være et tilstrækkeligt plantedække, dog med undtagelse af typerne 50, 55, 74, 75, 76, 77 og 78, hvor der kan være permanent vanddækkede områder. Læs afsnittene for hver miljøordning for at se, hvad det konkrete krav til plantedækket er.

2.4 Forbud

Følgende forbud er gældende for de fleste miljøordninger. Læs afsnittene for hver miljøordning for at se om der er andre forbud, der er gældende for det enkelte tilsagn.

Forbud mod vanding

På en del af miljøordningerne er markvanding ikke tilladt, herunder oppumpning af vand fra vandløb. Bemærk, at engvandingen er tilladt, hvilket vil sige vanding ved opstemning af åløb. Læs det enkelte afsnit om tilsagn for at se, om markvanding er tilladt.

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Hvis arealerne er omlagt i tilsagnsperioden, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler (pesticider)

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk, at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet. Læs mere om dispensationer i afsnit 2.5.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)

Desuden skal du skrive i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Hvis det sprøjtede areal er mindre end 100 m², skal du stadig registrere det som en observation i IMK. Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og du skriver en kommentar i bemærkningsfeltet i IMK.

- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Desuden skal du skrive i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Forbud mod gødskning

Der er på alle miljøordningerne forbud mod tilførsel af gødning ud over det, som efterlades af græssende husdyr. Læs mere under de enkelte miljøordninger.

2.5 Materiale til brug for kontrollen

Tilsagn kan være forskellige inden for samme miljøordning. Derfor skal du læse tilsagnet for at kende forpligtelserne på det enkelte tilsagn. Det samme gør sig gældende for tilsagn, hvor der er en projektbeskrivelse.

Det fremgår i det enkelte afsnit, hvis du skal finde tilsagn og/eller tilsagnskort til sagen.

Kort, tilsagn og tinglysninger

Kontrollen af miljøordningerne under landdistriktsprogrammet skal du basere på tilsagnslaget og ansøgers 2026 indtegnning i IMK.

Tilsagnsbetingelser, tilsagnskort og eventuelle tinglysninger ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Tilsagnsbetingelserne er:

Forpligtelser og andre forpligtelser og tilskudsberettigelseskræfter.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet og under CAP-plan 2023-2027 medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL). Det kan for eksempel være i forbindelse med

afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager man udgangspunkt i den givne dispensation. Dispensationer ligger på kontrolsagen i Sagsbehandlerportalen.

Bemærk, at det som regel ikke er nok, at der er indsendt en dispensationsansøgning. Den skal være sagsbehandlet og givet. Foreligger der en dispensation på kontroltidspunktet, skal du ved kontrollen tage hensyn til dispensationen. Du skal ikke oprette en observation på manglende opfyldelse af en tilsagnsbetingelse, hvis der foreligger en dispensation, der giver lov til ikke at opfylde en tilsagnsbetingelse.

2.6 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på IPadportalen.

2.7 Kombination af ordninger

Kombination med ø-støtte og grundbetaling

De fleste af miljøordningerne kan kombineres med grundbetaling og ø-støtte – der er dog enkelte undtagelser, som fremgår af Forenelighedstabellen i bilag 1. Videre kan Fastholdelse kombineres med pleje af græs- og naturarealer.

Kombination med GLM-fortidsminder og GLM-søer

Du kan se i bilag 4 om det enkelte tilsagn kan kombineres med GLM- fortidsminder og – søer.

2.8 Efterkontrol

Du sætter en kontrolsag til efterkontrol ved IKKE at sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrollfanen.

3. MO 13: Etablering af vådområder

Kontrolårsag o

Formålet med denne tilsagnstype er at beskytte vandmiljøet og beskytte eller forbedre miljøet og naturen.

Der er tale om 20-årige tilsagn om etablering af vådområder, indgået i perioden 2003-2006.

Der kan være særlige betingelser vedrørende, om arealerne skal udtages af produktion eller ikke udtages af produktion, rydning, ændring af afvandringsforhold, plejeforpligtigelser og beplantning. Du skal kontrollere de betingelser, som skal opfyldes. Betingelserne fremgår af tilsagnet.

Kort, tilsagn og tinglysninger

Tilsagnsbetingelser, tilsagnskort og tinglysninger ligger på kontrolsagen i CAP-TAS. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i den givne dispensation. Dispensationer ligger på kontrolsagen i Sagsbehandlerportalen

3.1 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

3.2 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på IPadportalen.

3.3 Afgrødekoder

Uanset afgrødekode skal alle beskrevne forpligtigelser i tilsagnet overholdes

3.4 Mindsteareal for marker

Tilsagnstype 13 er omfattet af mindstekravet på 0,30 ha, men kun ved tilsagnets begyndelse. Arealer du har opmålt til mindre end 0,30 ha, godkender du med det opmålte areal.

3.5 Ikke landbrugs- eller naturarealer

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmast, vindmølleanlæg inklusive tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugs eller naturarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge de relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)

- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Husk at udvide kontrollen til grundbetaling. Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er ikke-tilplantede fredskovspligtige arealer, der plejes som angivet i tilsagnet.

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.

Der må ikke etableres skov i løbet af tilsagnsperioden. Hvis der var skov på arealet før indgåelsen af tilsagnet, skal der være etableret græs på arealet senest en måned efter tilsagnsperiodens begyndelse.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Remise/vildtremise (LDP) (12.2.1)
- Læhegn (LDP) (12.2.2)
- Bevokset med træer eller buske og uden græsningsegnet plantedække (12.1.9)
- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)
- Skovtilsagn (3.2.7)
- Forbud mod skovtilplantning er ikke overholdt (14.4.4)

Ved skov forstås et landområde på over 0,5ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Hvis der er et plantedække under kronerne som er egnet til afgræsning skal du IKKE underkende arealet med observation (12.1.9), men vurdere om arealet lever op til plejebetingelserne.

Amtet kan have fastsat andre betingelser om plantedækket: Det kan for eksempel være tilladt at etablere småbeplantninger på op til 0,3 ha. Dette vil fremgå af tilsagnet på sagen på Sagsbehandlerportalen. Se mere om remiser under afsnittet med forbud.

Vær opmærksom på at observation (12.2.1), (12.1.9), (3.2.6), (3.2.7) og (14.4.4) kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, og oplagring ikke hindrer afgræsning, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Læs under afsnit 3.7 hvilken observation du skal bruge, hvis arealer ikke bliver plejet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge observation 3.3.1. Se instruks 2.

3.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. For græs- og naturarealer skal det eksisterende plantedække, der var på marken inden tilsagnsstart, være opretholdt.

På linje med grundbetaling er følgende aktiviteter tilladte, hvis plantedækket er opretholdt: Jagt, trampestier, og privat ikke-organiseret ridning.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø, skal du underkende arealet.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke påvirker den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærømråder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af tilsagnsbetingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er noget plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel, at arealet ofte bliver oversvømmet eller jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig (strandbred og lignende), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

3.7 Pleje

Forpligtelser ved afgræsning

Fristen for opfyldelse af en evt. plejeforpligtelse for MVJ-tilsagn er den 31. august. Dette gælder uanset, at der ikke er angivet en sådan frist i tilsagnet.

Du skal kontrollere, at arealerne bliver udnyttet med afgræsning, og om et eller flere af nedenstående tilsagnsbetingelser er overholdt:

- Perioden for hvornår arealet kan og skal afgræsses
- Græsningstryk (både min. og maks.)
- Hegning

For tilsagnstype 13 er der ofte indsat en bestemmelse om afgræsningsforpligtelse. Bemærk, at arealerne i perioder kan være fuldstændig vanddækkede, mens de på et senere tidspunkt i løbet af sæsonen bliver plejet i overensstemmelse med tilsagnsbetingelserne. Arealer med permanent vanddække kan derimod ikke medtages i det samlede accepterede areal. Der kan i tilsagnet være fastsat bestemmelser om de husdyrarter, der kan anvendes til afgræsning.

Du skal ikke kontrollere for, om græsset er tæt og lavt, men blot om dyrene har været der. Det vil sige, at arealer over 100 m² som er tæt bevokset med for eksempel siv eller pil, hvor der ikke er tegn på at dyrene har færdes, skal underkendes. Er der spor efter at dyrene har mast sig igennem sivene og ædt her og der, skal arealet godkendes, selv om sivene ikke er ædt ned.

Hvis du på kontroltidspunktet inden 1. september konstaterer et lavt græsningstryk (<0,3 DE/pr. ha) eller et højt græsningstryk (>2 DE/pr. ha), skal marken til efterkontrol. Skriv en bemærkning i efterkontrollfanen om hvorfor marken er sat til efterkontrol. Ved efterkontrollen kontrolleres om betingelserne i tilsagnet er opfyldt.

Omregningsfaktor Dyretype til Dyreenheder/DE.

Kvæg			
Dyretype	Enhed	Antal enheder til 1 DE	Antal enheder til 1 SK
Årsko, malkekvæg, tung race, uden opdræt	1 årsko	0,75	1
Årsko, malkekvæg, jersey, uden opdræt	1 årsko	0,88	1
Årsopdræt, kvier og stude, 0-6 mdr., tung race	1 årstyr	3,7	-
Årsopdræt, kvier og stude, 0-6 mdr., jersey	1 årstyr	5,0	-
Årsopdræt, kvier og stude, 6-27 mdr., tung race	1 årstyr	2,1	1,67
Årsopdræt, kvier og stude, 6-25 mdr. jersey	1 årstyr	2,8	1,67
Årsammekøer (under 400 kg)	1 årstyr	2,3	1
Årsammekøer (400-600 kg)	1 årstyr	1,6	1
Årsammekøer (over 600 kg)	1 årstyr	1,4	1
Tyrekalve 0-6 mdr., tung race	1 produceret dyr	8,5	-
Tyrekalve 6 mdr.-slagtning (440 kg), tung race	1 produceret dyr	3,9	1,67
Tyrekalve 0-6 mdr. jersey	1 produceret dyr	11,5	-
Ungtyr 6 mdr.-slagtning (328 kg) jersey	1 produceret dyr	5,1	1,67
Avlstyr, tung race	1 årstyr	1,8	1
Avlstyr, jersey	1 årstyr	2,4	1

Andre husdyrarter			
Dyretype	Enhed	Antal enheder til 1 DE	Antal enheder til 1 SK
Moderfår med lam, kød- og malkegeder med kid	1 årsfår/ged	7	-
Mohairgeder med kid	1 årsged	6,3	-
Får og geder over 1 år		-	6,67
Heste under 300 kg	1 årshest	4,7	-
Heste 300 kg – under 500 kg	1 årshest	2,9	-
Heste 500 kg – under 700 kg	1 årshest	2,3	-
Heste 700 kg og derover	1 årshest	1,9	-
Heste over 6 mdr.		-	1
Mink, ræve, ildere o.l.	1 årstæve	29	-
Hjortedyr, voksne hundyr	1 årstyr	4,5 (krondyr), 9,1 (dådyr)	-
Lamaer, Alpaka, voksne hundyr	1 årstyr	7	-

Hvis betingelserne for afgræsning ikke er overholdt, skal du angive supplerende bemærkninger til observationen i IMK.

Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

- Det fastsatte græsningstryk er ikke overholdt (14.1.1)
- Perioder for afgræsning er ikke overholdt (14.1.2)
- Betingelserne om afgræsning er ikke overholdt (14.1.3)
- Afgræsset af andre dyr end heste eller drøvtyggende husdyr (11.5.1)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Forpligtelser ved slæt

Du skal kontrollere, om arealerne bliver udnyttet til slæt, og om en eller flere af nedenstående fastsatte tilsagnsbetingelser er overholdt:

- Perioder, hvor der ikke må tages slæt
- Omfang (årligt eller antal gange pr. år)

Bemærk, at slæt defineres som afslåning af græsdekke med efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes.

Er det vanskeligt at konstatere, hvorvidt der er taget slæt på arealet tidligere på året, lægges tilsagnsmotagerens udsagn, om at der tidligere er taget slæt sammen med en dokumentation for slåning og/eller bjærgning af plantematerialet, til grund for godkendelsen af arealet.

Hvis betingelserne ikke bliver overholdt, skal du angive supplerende bemærkninger i IMK.

Konstaterer du at forpligtelserne til slæt ikke er overholdt, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)
- Periode for forbud mod slåning er ikke overholdt (13.1.2)
- Betingelserne om slæt er ikke overholdt (14.2.1)
- Perioder for slæt er ikke overholdt (14.2.2)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

Forpligtelser ved afpudsning

Du skal kontrollere, om arealerne i tilsagnet er udnyttet med afpudsning, og om tilsagnsbetingelserne er overholdt:

- Perioder, hvor arealet ikke må afpudses
- Omfanget (årligt eller antal gange pr. år)

Bemærk, at afpudsning defineres som afslåning af græsdekke uden efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til slæt, hvor plantematerialet fjernes.

Hvis forpligtelsen ved afpudsning ikke bliver overholdt, skal du angive supplerende bemærkninger i IMK.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Arealet er ikke afpudset (11.3.6)
- Perioder for afpudsning er ikke overholdt (14.3.1)
- Betingelserne om afpudsning er ikke overholdt (14.3.2)

Forpligtelse til afgræsning og/eller slæt

Du skal kontrollere, om arealerne i tilsagnet er udnyttet til enten afgræsning eller slæt, og om tilsagnsbetingelserne er overholdt:

- Perioder hvor arealet kan og skal afgræses
- Græsningstryk

- Hegning
- Særlig pleje for areal mellem hegn, vandløb, sø eller kystlinje
- Perioder hvor der ikke må tages slæt eller afgræsses på arealer
- Omfanget og udførelsen af slæt

Hvis en forpligtigelse, som fremgår af tilsagnet, ikke bliver overholdt, skal du angive supplerende bemærkninger i IMK. Hvis der ifølge tilsagnet skal afgræsses OG tages slæt, og kun den ene forpligtigelse er opfyldt, er det en overtrædelse af forpligtigelserne, og arealet skal underkendes.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Betingelserne om afgræsning og/eller slæt er ikke overholdt (14.2.3)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

Arealet står under vand på kontroltidspunktet

Når du skal kontrollere plejekravet, kan der stå vand på arealerne, som gør, at du ikke kan besigtige arealerne. Når arealerne står under vand på kontroltidspunktet, skal du derfor spørge ansøger, om plejekravet er opfyldt.

Hvis landmanden oplyser, at arealet er plejet, skal du gøre følgende:

- Du gennemgår ortofoto for indeværende år (forår og sommer) og sammenholder det med et ortofoto fra 2025. Du gør dette med henblik på at konstatere, om arealet under vand er med permanent vanddække og dermed ikke er et landbrugs- eller naturareal. Hvis arealet ikke er et landbrugs- eller naturareal, fradrager du arealet med permanent vanddække, og kontrollen af plejekravet på arealet er færdig.
- Hvis arealet er et landbrugs- og naturareal, men arealet rundt om det oversvømmede område ikke er plejet og der på ortofoto er tegn på, at arealerne ikke har været plejet tidligere, underkendes arealerne under vand som ikke plejede, og kontrollen af arealet er færdig. Du noterer som bemærkning til observationen, at arealerne ikke er besigtigede, men at de omkringliggende arealer ikke er plejede. Du skal vælge følgende observation i IMK:
 - Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Hvis arealet er et landbrugs- og naturareal og arealet rundt om det oversvømmede område er plejet samt at der på ortofoto er tegn på, at arealerne har været plejet tidligere, godkendes arealerne under vand, da plejen formodes overholdt. Kontrollen af plejekravet er færdig. Du skal i IMK vælge besigtigelseskvittering nr. 3

”Ikke besigtiget – ikke muligt at besigtige arealet (vand, sne e.l.)” og skrive en bemærkning om, hvilke arealer, der ikke er besigtiget, men at de omkringliggende arealer er plejet.

Hvis ansøger oplyser, at arealet ikke er plejet, underkender du arealerne. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)

Husk at skrive i bemærkninger, at arealet er underkendt på baggrund af ansøgers udtalelse.

3.8 Forbud

Forbud mod vanding

Markvanding er ikke tilladt, herunder oppumpning af vand fra vandløb. Bemærk, at engvandingsanlæg er tilladt, hvilket vil sige vanding ved opstemning af åløb.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod vanding er ikke overholdt (13.9.1)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskuds fodring

Det er ikke tilladt at tilskuds fodre på tilsagnsarealer som afgræsses bortset fra med mineral-foderblandinger. Det vil sige at fodring af dyrene med halm, for eksempel ved at der sættes en hel halmballe ud til dyrene, vil det blive betragtet som tilskuds fodring. Fodring med hø og andet stråfoder betragtes også som tilskuds fodring.

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige overtrædelsestyper på hele marken afhængig af, om der er tilskuds fodret med ensilage og kraftfoder eller hø, halm og wrapphø. Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med hø, halm eller wrapphø (13.4.2)

Forbud mod frøproduktion

Det er ikke tilladt at anvende arealerne til frøproduktion. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod frøproduktion er ikke overholdt (13.7.4)

Forbud mod afgræsning

Forbuddet mod afgræsning gælder kun, på arealer med forpligtelse til udtagning af produktion. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod afgræsning er ikke overholdt (13.6.1)

Forbud mod etablering af vildtremiser og småbeplantninger

I udgangspunktet er det ikke tilladt at etablere vildtremiser og småbeplantninger på arealet. Det kan dog fremgå i tilsagnet, at der skal etableres beplantninger og vildtremiser.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Forbud mod etablering af småbeplantninger er ikke overholdt (13.8.2)
- Forbud mod etablering af vildtremiser er ikke overholdt (13.8.3)

Forbud mod aktiviteter, der medfører erosion

For tilsagn, der er indgået og 2006, gælder, at producenten ikke må udføre aktiviteter på tilsagnsarealet, der fremmer erosion, hvis arealet ligger nærmere end 5 meter fra åbne vandløb, søer over 100 m² og kystlinjer. Afstanden regnes fra vandløbets eller søens øverste kant eller kystlinjens højeste vandstandslinje. Det kan for eksempel være kørsel med tunge maskiner.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod aktiviteter der fremmer erosion er ikke overholdt (13.8.4)

Husk at skrive i bemærkningsfeltet, hvilken aktivitet, du har observeret på arealet.

Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler

I tilsagnsperioden må arealerne ikke tilføres jordforbedringsmidler, bortset fra det tidsrum, hvor plantedækket etableres. Du skal kontrollere, at dette er overholdt ved f.eks. at se efter tegn på at der er spredt kalk (typisk et hvidt pulver efterfulgt af en form for jordbearbejdning) eller kompost på arealet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler er ikke overholdt (13.9.2)

3.9 Kvælstofreduktion

Udtagning

Arealer omfattet af tilsagnstype 13 med udtagning må ikke få tildelt gødning. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt gødning. Du kan ved kontrollen af marken se efter uopløste gødningskorn eller kigge efter kørespor som følge af udbringning af gødning.

Hvis du konstaterer, at arealet er tildelt gødning skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning (13.3.1)

Ikke udtagning

Arealer omfattet af tilsagnstype 13 uden udtagning må ikke få tildelt gødning ud over den gødning, der afsættes af græssende husdyr eller ved etablering. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt anden gødning, end hvad de græssende dyr afsætter (det gælder såvel handelsgødning som udbragt husdyrgødning).

Hvis du konstaterer, at arealet er tildelt anden gødning, end det græssende dyr efterlader, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning ud over det, der er efterladt af græssende husdyr (13.3.2)

3.10 Særligt i forhold til våde arealer med etablering af vådområder

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på kontrolportalen. Vær dog opmærksom på, at der gælder særlige regler for opmåling, hvis arealerne er blevet så vandlidende, at de ikke kan plejes, eller Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø har givet dispensation for plejen.

Den gennemførte vandstandsændring på arealerne kan betyde, at arealerne i perioder er fuldstændigt vanddækkede, mens de på et senere tidspunkt på sæsonen kan plejes i overensstemmelse med tilsagnsbetingelserne og dermed er tilskudsberettigede. Arealer med permanent vandspejl må du derimod kun medregne, hvis det ikke forhindrer opfyldelse af plejeforpligtelsen på arealet. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø og/eller Amt kan have truffet afgørelse om ændring af plejeforpligtelsen i forhold til oprindeligt tilsagnsbrev. Afgørelsen skal ligge på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Arealer der ikke er plejet i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet (afgræsset/taget slæt), og hvor den manglende pleje ikke skyldes, at vandstanden er blevet hævet, skal opmåles og du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Ikke afgræsset (11.1.3)

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)

Hvis den manglende pleje skyldes de ændrede afvandingsforhold, skal du bruge den samme overtrædelse som ovenfor, og du skal angive i bemærkningsfeltet i IMK, at arealet er for vådt til afgræsning/slæt. Du skal desuden beskrive, om arealet er permanent vandlidende, eller det kun er en forbigående tilstand.

I enkelte tilfælde har Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø givet dispensation til arealer, der er blevet for våde til afgræsning/slæt. Hvis der er givet dispensation, fremgår dette af sagen. I dispensationen er angivet hvor stort et areal, der er givet dispensation for, og det er indtegnet på et markkort. Arealer, hvortil der er givet dispensation, skal godkendes, hvis de forhold dispensationen er givet på baggrund af, er i overensstemmelse med de faktiske forhold (for eksempel arealet er for vådt til at blive afgræsset). Du skal angive i bemærkningsfeltet, at arealet er for vådt til afgræsning/slæt, men at der er givet dispensation fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø.

Størrelsen og placeringen af det dispenserede areal er vejledende og kan være større eller mindre end det, der er angivet i dispensationen. Som en tommelfingerregel må du ikke godkende et areal, der er mere end 10 % større end det areal, der er angivet i dispensation. Hvis der er væsentlige uoverensstemmelser mellem det konstaterede areal og det dispenserede areal skal du kontakte vagttelefonen, som kontakter Team Ekstensivering & Miljøtilskud.

Hvis dispensationen ikke svarer til de faktiske forhold, skal arealerne underkendes, brug observation (11.3.4), og du skal angive i bemærkningsfeltet i IMK, at dispensationen er givet under forkerte forudsætninger.

3.11 Forpligtigelse ved udtagning af produktion

Du skal kontrollere, at de marker, der er udtaget af produktionen, overholder nedenstående betingelser.

Arealerne må ikke:

- Få tilført gødning, (bortset fra det tidsrum hvor plantedækket etableres)
- Få tilført plantebeskyttelsesmidler, (bortset fra det tidsrum hvor plantedækket etableres)
- Blive brugt på en måde, der er indtægtsgivende, for eksempel jordbrugsproduktion, herunder afgræsning

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Udtagningsforpligtelsen er ikke overholdt (14.5.1)
- Arealet er tilført gødning (13.3.1)
- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Forbud mod indtægtsgivende udnyttelse er ikke overholdt (13.7.1)
- Forbud mod pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer er ikke overholdt (13.7.2)

3.12 Forpligtigelse ved rydning, etablering af vildtremiser og ændret afvanding

Rydning

Hvis der indgår forpligtelse til rydning af en eller flere marker i tilsagnet, skal du kontrollere, at de marker, hvor bevoksningen skal ryddes, er blevet ryddet i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet.

Amtet kan have fastsat individuelle krav til rydning som for eksempel 1/5 hvert år gennem tilsagnsperioden eller 50 % ryddet inden for de første 2 år.

Hvis forpligtelsen til rydning ikke er overholdt, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke ryddet som anført i tilsagnet (14.6.3)

Etablering af vildtremiser og småbeplantninger

Hvis der indgår forpligtelse til etablering af vildtremiser eller småbeplantninger af en eller flere marker i tilsagnet, skal du kontrollere, at der er etableret småbeplantninger og mindre vildtremiser i overensstemmelse med bestemmelserne i tilsagnet.

Vildtremiser består af træer og buske. Det er ikke muligt at etablere vildtagre, for eksempel fodermarvkål. Læhegn betragtes som vildtremiser, men må ikke være etableret forud for tilsagnsperiodens begyndelse. Ved mindre vildtremiser forstås som en tommelfingerregel, at vildtremiserne i alt udgør maksimalt 10 % af arealet, og at den enkelte vildtremise maksimalt udgør 0,3 ha.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Vildtremiser er ikke etableret som anført i tilsagnet (14.4.2)
- Småbeplantninger er ikke etableret som anført i tilsagnet (14.4.3)
- Forbud mod etablering af småbeplantninger er ikke overholdt (13.8.2)
- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forpligtigelse ved ændring af afvandingsforhold

Hvis der indgår forpligtigelse til ændring af afvandingsforholdet af en eller flere marker i tilsagnet, skal du kontrollere, at de marker, hvor afvandingsforholdene skal ændres, er ændret i overensstemmelse med tilsagnet.

Selve projektet er for eksempel en ganske simpel tilkastning af grøfter eller afbrydning af dræn. Men der kan også forekomme projekter af større omfang som for eksempel flere involverede tilsagnsmodtagere eller projekter som del af naturgenopretning. I disse tilfælde vil der altid foreligge en projektbeskrivelse.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Betingelser om ændret afvanding er ikke overholdt (14.7.2)

Betingelse om oversvømmelse af arealer

Hvis der indgår betingelser til oversvømmelse af en eller flere marker i tilsagnet, skal du kontrollere, at foranstaltningerne er etableret i overensstemmelse med tilsagnet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Reglen om oversvømmelse af arealet er ikke overholdt (14.7.3)

4. MO 16: Miljøvenlig drift af vådområder

Kontrolårsag o

Formålet med denne tilsagnstype er at fremme anlæg og miljøvenlig drift af vådområder, der kan bidrage til at beskytte vandmiljøet og naturen.

Der er tale om 20-årige tilsagn indgået i 2006-2008.

Der kan være særlige betingelser vedrørende udtagning af produktion, pleje, rydning, ændring af afvandingsforhold og beplantning. Du skal altid kontrollere de tilsagnsbetingelser, som skal opfyldes.

Kort og tilsagn

Tilsagnsbetingelser og tilsagnskort ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i den givne dispensation. Dispensationer ligger på kontrolsagen i Sagsbehandlerportalen

4.1 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

4.2 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på iPad-portalen.

4.3 Afgrødekoder

Uanset afgrødekode så skal alle beskrevne forpligtigelser i tilsagnet overholdes.

4.4 Mindsteareal for marker

Tilsagnstype 16 er omfattet af mindstekravet på 0,30 ha, men kun ved tilsagnets begyndelse. Arealer, du har opmålt til mindre end 0,30 ha, godkender du med det opmålte areal.

4.5 Ikke landbrugs- eller naturareal

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmølleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugs- og naturarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)

- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan mere læse om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er lovligt ubevoksede fredskovspligtige arealer, der plejes som angivet i tilsagnet.

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet med skov. Ved skov forstås et landområde på over 0,5ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten. For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Tilsagnsarealet ikke anvendes til etablering af småbeplantninger og vildtremiser.

I plantedækket på tilsagnsarealet kan der indgå andre plantearter end de, som tilsagnet er betinget af, når der er tale om plantearter, der naturligt har indfundet sig på tilsagnsarealet samtidig med, at de øvrige betingelser for tilsagnet er opfyldt.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Forbud mod etablering af vildtremiser er ikke overholdt (13.8.3)
- Læhegn (3.2.4)
- Areal med fredskovpligt bevokset med træer (3.2.6)
- Skovtilsagn (3.2.7)
- Forbud mod skovtilplantning er ikke overholdt (14.4.4)

Vær opmærksom på at observation (3.2.6), (3.2.7) og (14.4.4) kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling og der er en overtrædelse på GB skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Vand

For tilsagnet gælder, at du skal fradrage arealer med permanent vanddække, søer, grøfter med vand, vandløb og loer, hvis der ikke er plantedække i dem.

Vær dog opmærksom på at hvis det er nyetablerede søer eller grøfter er det en overtrædelse af forbud mod omlægning. Læs mere under pkt. 4.7

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vand, sø e.l. ikke foreneligt med tilsagn (12.2.3)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvad du har observeret på arealet.

Hvis arealet er permanent vandlidende, men det ikke har hindret overholdelse af tilsagnsbetingelserne, skal arealet godkendes.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, og oplagring ikke hindrer afgræsning, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Læs under afsnit 4.7, hvilken observation du skal vælge, hvis arealet ikke bliver plejet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge observation 3.3.1. Se instruks 2 afsnit 3

4.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. For græs- og naturarealer skal det eksisterende plantedække (som var på marken inden tilsagnsstart) være opretholdt.

På linje med grundbetaling er følgende aktiviteter tilladte, hvis plantedækket er opretholdt: Jagt, trampestier, og privat ikke-organiseret ridning. Der gælder dog i de fleste tilfælde andre regler under miljøordningerne end under grundbetaling. Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, som for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, skal arealet underkendes.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er noget plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel at arealet ofte bliver oversvømmet eller jordbundsforholdene er så ringe, så opvækst af planter er umulig (strandbred og lignende), så skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2. afsnit 3

4.7 Pleje

Forpligtigelse ved afgræsning

Fristen for opfyldelse af en evt. plejeforpligtelse for MVJ-tilsagn er den 31. august i tilsagnsåret. Dette gælder uanset, at der ikke er angivet en sådan frist i tilsagnet. Fristen fremgår af vejledningen.

Du skal kontrollere, om arealerne bliver udnyttet med afgræsning, og om en eller flere af nedenstående fastsatte betingelser er overholdt:

- Perioden arealet kan og skal afgræsses
- Græsningstryk (både min. og maks.)
- Hegning
- Periode hvor arealet skal fremstå afgræsset

Hvis du på kontroltidspunktet inden 1. september konstaterer et lavt græsningstryk (< 0,3 DE/pr. ha) eller et højt græsningstryk (> 2 DE/pr. ha), skal marken til efterkontrol. Skriv en bemærkning i efterkontrollfanen om hvorfor marken er udtaget til efterkontrol.

Ved efterkontrollen kontrolleres om betingelserne i tilsagnet er opfyldt.

Omregningsfaktor Dyretype til Dyreenheder/DE.

Kvæg			
Dyretype	Enhed	Antal enheder til 1 DE	Antal enheder til 1 SK
Årsko, malkekvæg, tung race, uden opdræt	1 årsko	0,75	1
Årsko, malkekvæg, jersey, uden opdræt	1 årsko	0,88	1
Årsopdræt, kvier og stude, 0-6 mdr., tung race	1 årstyr	3,7	-
Årsopdræt, kvier og stude, 0-6 mdr., jersey	1 årstyr	5,0	-
Årsopdræt, kvier og stude, 6-27 mdr., tung race	1 årstyr	2,1	1,67
Årsopdræt, kvier og stude, 6-25 mdr. jersey	1 årstyr	2,8	1,67
Årsammekøer (under 400 kg)	1 årstyr	2,3	1
Årsammekøer (400-600 kg)	1 årstyr	1,6	1
Årsammekøer (over 600 kg)	1 årstyr	1,4	1
Tyrekalve 0-6 mdr., tung race	1 produceret dyr	8,5	-
Tyrekalve 6 mdr.-slagtning (440 kg), tung race	1 produceret dyr	3,9	1,67
Tyrekalve 0-6 mdr. jersey	1 produceret dyr	11,5	-
Ungtyr 6 mdr.-slagtning (328 kg) jersey	1 produceret dyr	5,1	1,67
Avlstyre, tung race	1 årstyr	1,8	1
Avlstyr, jersey	1 årstyr	2,4	1

Andre husdyrarter			
Dyretype	Enhed	Antal enheder til 1 DE	Antal enheder til 1 SK
Moderfår med lam, kød- og malkegeder med kid	1 årsfår/ged	7	-
Mohairgeder med kid	1 årsged	6,3	-
Får og geder over 1 år		-	6,67
Heste under 300 kg	1 årshest	4,7	-
Heste 300 kg – under 500 kg	1 årshest	2,9	-
Heste 500 kg – under 700 kg	1 årshest	2,3	-
Heste 700 kg og derover	1 årshest	1,9	-
Heste over 6 mdr.		-	1
Mink, ræve, ildere o.l.	1 årstæve	29	-
Hjortedyr, voksne hundyr	1 årstyr	4,5 (krondyr), 9,1 (dådyr)	-
Lamaer, Alpaka, voksne hundyr	1 årstyr	7	-

Der kan i tilsagnet være fastsat bestemmelser om de husdyrarter, der må anvendes til afgræsning. Hvis betingelserne ikke bliver overholdt, så skal du angive supplerende bemærkninger i IMK. Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

- Det fastsatte græsningstryk er ikke overholdt (14.1.1)
- Perioder for afgræsning er ikke overholdt (14.1.2)
- Betingelserne om afgræsning er ikke overholdt (14.1.3)
- Afgræsset af andre dyr end heste eller drøvtyggende husdyr (11.5.1)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

Områder på over 100 m², der er helt domineret af mos eller lav, hvor det kan konstateres, at dyrene ikke færdes skal underkendes med observation:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Forpligtigelse ved slæt

Du skal kontrollere, om arealerne bliver udnyttet til slæt, og om et eller flere af nedenstående fastsatte betingelser er overholdt:

- Perioder hvor der ikke må tages slæt
- Omfang (årligt eller antal gange pr. år).

Bemærk, at slæt defineres som afslåning af græsdækket med efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes.

Er det vanskeligt at konstatere, hvorvidt der er taget slæt på arealet tidligere på året, lægges tilsagnsmotagerens udsagn, om at der tidligere er taget slæt, sammen med dokumentation for slåning og eller bjærgning af plantematerialet i form af f.eks. fakturer, til grund for godkendelsen af arealet.

Hvis betingelserne ikke bliver overholdt, så skal du angive supplerende bemærkninger i IMK. Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)
- Periode for forbud mod slåning er ikke overholdt (13.1.2)
- Betingelserne om slæt er ikke overholdt (14.2.1)
- Perioder for slæt er ikke overholdt (14.2.2)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Forpligtigelse til afpudsning

Angiv om arealerne i tilsagnet er udnyttet med afpudsning, og om et eller flere af nedenstående fastsatte betingelser er overholdt:

- Perioder hvor arealet ikke må pudses
- Omfanget

Bemærk, at afpudsning defineres som afslåning af græsdækket uden efterfølgende bortfjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til slæt, hvor plantematerialet fjernes.

Hvis betingelserne ikke bliver overholdt, så skal du angive supplerende bemærkninger i IMK. Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Arealet er ikke afpudset (11.3.6)
- Perioder for afpudsning er ikke overholdt (14.3.1)
- Betingelserne om afpudsning er ikke overholdt (14.3.2)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Forpligtigelse til afgræsning og/eller slæt

Du skal kontrollere, om arealerne i tilsagnet er udnyttet til enten afgræsning eller slæt, og om et eller flere af nedenstående fastsatte betingelser er overholdt:

- Perioder hvor arealet kan og skal afgræsses
- Græsningstryk
- Hegning
- Særlig pleje for areal mellem hegn, vandløb, sø eller kystlinje
- Perioder hvor der ikke må tages slæt på arealer
- Omfanget og udførelsen af slæt

Hvis betingelserne ikke bliver overholdt, så skal du angive supplerende bemærkninger i IMK. Hvis der ifølge tilsagnet skal afgræsses og tages slæt, og kun den ene betingelse er opfyldt, er det en overtrædelse af betingelserne, og arealet skal underkendes.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Betingelserne om afgræsning og/eller slæt er ikke overholdt (14.2.3)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Arealet står under vand på kontroltidspunktet

Når du skal kontrollere plejekravet, kan der stå vand på arealerne, som gør, at du ikke kan besigtige arealerne. Når arealerne står under vand på kontroltidspunktet, skal du derfor spørge ansøger, om plejekravet er opfyldt.

Hvis landmanden oplyser at arealet er plejet, skal du gøre følgende:

- Du gennemgår ortofoto for indeværende år (forår og sommer) og sammenholder det med et ortofoto fra 2025. Du gør dette med henblik på at konstatere, om arealet under vand er med permanent vanddække og dermed ikke er et landbrugs- eller naturareal. Hvis arealet ikke er et landbrugs- eller naturareal, fradrager du arealet med permanent vanddække, og kontrollen af plejekravet på arealet er færdig.
- Hvis arealet er et landbrugs- og naturareal, men arealet rundt om det oversvømmede område ikke er plejet og der på ortofoto er tegn på, at arealerne ikke har været plejet tidligere, underkendes arealerne under vand som ikke plejede, og kontrollen af arealet er færdig. Du noterer som bemærkning til observationen, at arealerne ikke er besigtigede, men at de omkringliggende arealer ikke er plejede. Du skal vælge følgende observation i IMK:
 - Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Hvis arealet er et landbrugs- og naturareal og arealet rundt om det oversvømmede område er plejet samt at der på ortofoto er tegn på, at arealerne har været plejet tidligere, godkendes arealerne under vand, da plejen formodes overholdt. Kontrollen af plejekravet er færdig. Du skal i IMK vælge besigtigelseskvittering nr. 3

”Ikke besigtiget – ikke muligt at besigtige arealet (vand, sne e.l.)” og skrive en bemærkning om, hvilke arealer, der ikke er besigtiget, men at de omkringliggende arealer er plejet.

Hvis ansøger oplyser, at arealet ikke er plejet, underkender du arealerne. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)

Husk at skrive i bemærkninger, at arealet er underkendt på baggrund af ansøgers udtalelse.

4.8 Forbud

Forbud mod tilførsel af gødning

Arealer omfattet af tilsagnstype 16 må ikke få tildelt gødning ud over det, der efterlades af græssende husdyr. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt gødning.

Du kan ved kontrollen af marken se efter uopløste gødningskorn eller kigge efter kørespor som følge af udbringning af gødning.

Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning ud over det, der er efterladt af græssende husdyr (13.3.2)
- Arealet er tilført gødning (13.3.1)

Du skal bruge (13.3.1) hvis der er tale om et tilsagn til udtagning.

Forbud mod vanding

Markvanding er ikke tilladt, herunder oppumpning af vand fra vandløb. Bemærk, at engvandingsanlæg er tilladt, hvilket vil sige vanding ved opstemning af åløb.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod vanding er ikke overholdt (13.9.1)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler. Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliser du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskuds fodring

Det er ikke tilladt at tilskuds fodre på tilsagnsarealer som afgræsses, bortset fra med mineral-foderblandinger. Det vil sige fodring af dyrene med halm, ved for eksempel at sætte en hel halmballe ud til dyrene, vil blive betragtet som tilskuds fodring. Fodring med høg og andet stråfoder betragtes også som tilskuds fodring.

Vær opmærksom på, at du så skal vælge forskellige overtrædelsestyper afhængig af, om der er tilskuds fodret med ensilage og kraftfoder, eller høg, halm og wrap høg. Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med høg, halm eller wrap høg (13.4.2)

Forbud mod frøproduktion

Det er ikke tilladt at anvende arealerne til frøproduktion. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod frøproduktion er ikke overholdt (13.7.4)

Forbud mod afgræsning

Forbuddet mod afgræsning gælder kun, hvis arealet er udtaget. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod afgræsning er ikke overholdt (13.6.1)

Forbud mod etablering af vildtremiser og småbeplantninger

I udgangspunktet er det ikke tilladt at etablere vildtremiser og småbeplantninger på arealet. Småbiotoper, der var på tilsagnsarealerne forud for tilsagnsperiodens begyndelse kan dog opretholdes. Det kan desuden fremgå i tilsagnet, at der skal etableres beplantninger og vildtremiser.

Du skal vælge en af følgende observationer i IMK:

- Forbud mod etablering af vildtremiser er ikke overholdt (13.8.3)
- Forbud mod etablering af småbeplantning er ikke overholdt (13.8.2)

Forbud mod aktiviteter, der medfører erosion

For tilsagn, der er indgået i 2006, gælder, at ansøgeren ikke må udføre aktiviteter på tilsagnsarealet, der fremmer erosion, hvis arealet ligger nærmere end 5 meter fra åbne vandløb, søer over 100 m² og kystlinjer. Afstanden regnes fra vandløbets eller søens øverste kant eller kystlinjens højeste vandstandslinje. Det kan for eksempel være kørsel med tunge maskiner.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod aktiviteter der fremmer erosion er ikke overholdt (13.8.4)

Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler

I tilsagnsperioden må arealerne ikke tilføres jordforbedringsmidler bortset fra det tidsrum, hvor plantedækket etableres. Du skal kontrollere, at dette er overholdt, ved f.eks. at se efter tegn på at der er spredt kalk (typisk et hvidt pulver efterfulgt af en form for jordbearbejdning) eller kompost på arealet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler er ikke overholdt (13.9.2)

Forbud mod udsætning af andefugle

Der må ikke udsættes andefugle på tilsagnsarealerne. Du skal kontrollere, om dette er overholdt, ved at se efter udsætningsbure og foderautomater.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod udsætning af andefugle ikke overholdt (13.9.3)

4.9 Særlig opmåling af arealer med miljøvenlig drift af vådområder

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på kontrolportalen. Vær dog opmærksom på, at der gælder særlige regler for opmåling, hvis arealerne er blevet så vandlidende, at de ikke kan plejes, og Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø har givet dispensation for plejen.

Den gennemførte vandstandsændring på arealerne kan betyde, at arealerne i perioder er fuldstændigt vanddækkede, mens de på et senere tidspunkt af sæsonen kan plejes i overensstemmelse med tilsagnsbetingelserne og dermed er tilskudsberettigede. Arealer med permanent vandspejl må du derimod kun medregne, hvis det ikke forhindrer opfyldelse af plejeforpligtelsen på arealet. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø og/eller Amtet kan have truffet afgørelse om ændring af plejeforpligtelsen i forhold til oprindeligt tilsagnsbrev. Dette fremgår af det gældende tilsagn.

Arealer, der ikke er plejet i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet (afgræsset/taget slæt), og hvor den manglende pleje ikke skyldes, at vandstanden er blevet hævet, skal opmåles, og du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Ikke taget slæt eller afgræsset (11.3.4)
- Ikke afgræsset (11.1.3)
- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)

- Det fastsatte græsningstryk er ikke overholdt (14.1.1)

Hvis den manglende pleje skyldes de ændrede afvandingsforhold, skal du bruge den samme overtrædelse som ovenfor, og angive i bemærkningsfeltet i IMK, at arealet er for vådt til afgræsning/slæt. Du skal desuden beskrive, om arealet er permanent vandlidende, eller det kun er en forbigående tilstand.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

4.10 **Forpligtigelse ved udtagning af produktion, rydning, fastholdelse af vådområde**

Udtagning

Du skal kontrollere, at de marker, der er udtaget af produktionen, overholder nedenstående betingelser.

Arealerne må ikke:

- Få tilført gødning (bortset fra det tidsrum hvor plantedækket etableres),
- Få tilført plantebeskyttelsesmidler (bortset fra det tidsrum hvor plantedækket etableres),
- Blive brugt på en måde, der er indtægtsgivende, for eksempel jordbrugsproduktion, herunder afgræsning.

Amtsrådet kan have fastsat betingelser om skovetablering på arealet, men arealet må ikke pålægges fredsskovpligt.

Du skal vælge de relevante observationer i IMK, hvis du finder overtrædelse af ovenstående betingelser:

- Udtagningsforpligtelsen er ikke overholdt (14.5.1)
- Arealet er tilført gødning (13.3.1)
- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Forbud mod indtægtsgivende udnyttelse er ikke overholdt (13.7.1)
- Forbud mod pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer er ikke overholdt (13.7.2)

Forpligtigelse ved rydning

Hvis der indgår forpligtelse til rydning af en eller flere arealer i tilsagnet, skal du kontrollere, at de arealer, hvor bevoksningen skal ryddes, er blevet ryddet i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet.

Amtet kan have fastsat individuelle krav til rydning som for eksempel 1/5 hvert år gennem tilsagnsperioden eller 50 % ryddet inden for de første 2 år.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke ryddet som anført i tilsagnet (14.6.3)

Fastholdelse af vådområde

Du skal kontrollere, at det etablerede vådområdeprojekt er fastholdt. Ved kontrollen skal du tage udgangspunkt i beskrivelsen af projektet. Projektbeskrivelsen ligger på sagen i Sagsbehandlerportalen.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Vådområdet er ikke opretholdt (15.1.1)

5. MO 50: Fastholdelse af vådområder

Kontrolårsag p

Formålet med tilsagnene er at kompensere lodsejere, der indgår i projekter, hvis formål er at beskytte vandmiljøet. Tilsagnet kan kombineres med grundbetaling og tilsagn med pleje af græs- og naturarealer.

MO 50 er 20-årige tilsagn om fastholdelse af vådområder indgået i 2008-2012.

Vejledende kontroltidspunkt: 1. juni – 1. september.

Du skal kontrollere, at arealet er et græs- eller naturareal, og at servituten for det etablerede vådområdeprojekt er overholdt. Ved kontrollen skal du tage udgangspunkt i servituttens bestemmelser, som er gengivet i tilsagnet.

Kort og tilsagn

Tilsagnsbetingelser og tilsagnskort ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i den givne dispensation.

Dispensationer ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen

5.1 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

5.2 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på IPadportalen. Husk også aktivt at slå tilsagnslandet Miljøtilsagn vådområder til i IMK.

5.3 Afgrødekoder

Uanset afgrødekoder skal alle beskrevne forpligtigelser i tilsagnet overholdes.

5.4 Mindsteareal for marker

Miljøordning 50 er ikke omfattet af mindstekravet på 0,30 ha. Arealer, du har opmålt til mindre end 0,30 ha, godkender du med det opmålte areal.

5.5 Ikke landbrugs- eller naturarealer

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmølleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugsarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)

- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2.

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet med skov ved indgåelse af tilsagn.

Ved skov forstås et landområde på over 0,5ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er ubevoksede fredskovspligtige arealer.

Småbiotoper til og med 0,5 ha, der var på tilsagnsarealerne i vækstsæsonen forud for tilsagnsperiodens begyndelse, og som udgøres af beplantning eller andet plantedække, kan opretholdes.

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.

I plantedækket på tilsagnsarealet kan der indgå andre plantearter end de, som tilsagnet er betinget af, når der er tale om plantearter, der naturligt har indfundet sig på tilsagnsarealet samtidig med, at de øvrige betingelser for tilsagnet er opfyldt.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Remise/vildtremise (LDP) (12.2.1)
- Læhegn (LDP) (12.2.2)
- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)
- Skovtilsagn (3.2.7)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Vand

Arealerne kan være permanent vanddækkede som følge af projektet. Kun områder med permanent vanddække, der var på arealerne forud for tilsagn, skal underkendes. Undtaget er arealer med permanent vanddække der har udviklet sig som følge af et forudgående MVJ-tilsagn.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vand, sø e.l. ikke foreneligt med tilsagn (12.2.3)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvad du har observeret på arealet.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge observation 3.3.1. Se instruks 2 afsnit 3.

5.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. Arealet skal fastholdes som natur- eller græsareal i hele tilsagnsperioden. Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan dispensere således, at det eksisterende plantedække kan ændres, når ændringen er til fordel for miljøet, naturen og landskabet.

Vær opmærksom på, at arealer med vand kan godkendes, hvis det er opstået som følge af vådområdeprojektet, eller som følge af et tidligere MVJ-tilsagn på arealet. Småbiotoper op til 0,5 ha, som var på arealet i vækstsæsonen forud for tilsagnets indgåelse, er tilladte. Læs mere under pkt. 5.5 træer og skov.

Som på grundbetaling er følgende aktiviteter tilladte, hvis plantedækket er opretholdt: Jagt, trampestier, og privat ikke-organiseret ridning.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket som for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, skal arealet underkendes.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke påvirker den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærrområder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af tilsagnsbetingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt. Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal er manglende plantedække, som følge af naturlige forhold, for eksempel at arealet ofte bliver oversvømmet, eller jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig (strandbred og lignende), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Hvis du kan konstatere, at plantedækket ikke har været der fra tilsagnets begyndelse, eller fra den i bekendtgørelsen fastsatte dato, skal du også vælge følgende observation i IMK:

- Oprindeligt plantedække fra tilsagnets begyndelse er ikke opretholdt (12.1.1)

Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan meddele ansøger, at der skal ske reetablering af plantedækket, hvis plantedækket i løbet af tilsagnsperioden ikke er opretholdt. Det fremgår af kontrolgrundlaget, hvis du skal kontrollere, om plantedækket er blevet reetableret. Hvis tilsagnshaver ikke har reetableret plantedækket, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Græs ikke reetableret efter påbud (15.2.1)

5.7 Forbud

Forbuddene på denne miljøordning fremgår af en servitut (tinglyste bestemmelser) på arealet. Alle arealer indenfor et projekt bliver tinglyst, også selv om de ikke er omfattet af tilsagn til fastholdelse.

Du skal derfor kontrollere, om de tinglyste bestemmelser er overholdt. Ved overtrædelse af forbuddene skal du skrive i bemærkningsfeltet til observationen i IMK, at de tinglyste bestemmelser ikke er overholdt.

Forbud mod tilførsel af gødning

Arealer omfattet af tilsagnstype 50 må ikke få tildelt gødning ud over den gødning, der evt. efterlades af græssende husdyr. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt gødning.

Du kan ved kontrollen af marken kigge efter uopløste gødningskorn eller kigge efter kørespor som følge af udbringning af gødning.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning (13.3.1)

Biodynamiske præparater, autoriseret af Demeter Forbundet, betragtes ikke som gødning.

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskudsfordring

Det er ikke tilladt at tilskudsfodre på tilsagnsarealer, som afgræsses, bortset fra med mineral-foderblandinger. (Vær opmærksom på at der kan være dispensation til fodring).

Det vil sige, at fodring af dyrene med halm, ved for eksempel at der sættes en hel halmballe ud til dyrene, vil blive betragtet som tilskudsfodring.

Fodring med høg og andet stråfoder betragtes også som tilskudsfodring.

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige overtrædelsestyper/observationer afhængig af, om der er tilskudsfodret med ensilage og kraftfoder eller høg, halm og wrapphøg. Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med hø, halm eller wrapphø (13.4.2)

Bemærk, at det er tilladt at etablere et lege til dyrene bestående af halm, for eksempel halmballer, hvor snoren er skåret over.

Forbud mod dyrkning og etablering af skov mv.

Det naturlige eller etablerede plantedække af græs må anvendes til afgræsning, slæt, rørskår el.lign. Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder eller til etablering af forskellige former for produktionsskov.

Hvis forbuddet ikke er overholdt skal du vælge relevante observationer i IMK:

- Forbud mod pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer er ikke overholdt (13.7.2)
- Forbud mod etablering af skov ikke overholdt (15.4.1)
- Forbud mod dyrkning af afgrøder ikke overholdt (15.4.2)

Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler

I tilsagnsperioden må arealerne ikke tilføres jordforbedringsmidler, bortset fra det tidsrum, hvor plantedækket etableres. Du skal kontrollere, at dette er overholdt.

Hvis forbuddet ikke er overholdt skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler er ikke overholdt (13.9.2)

Biodynamiske præparater, autoriseret af Demeter Forbundet, betragtes ikke som jordforbedringsmidler.

5.8 § 3-arealer

Hvis du på et tilsagnsareal i et § 3-område konstaterer en overtrædelse af en af de tinglyste forpligtelser om, at der ikke må gødes, sprøjtes, omlægges, tilskuds fodres eller anvendes jordforbedringsmidler, eller at der er etableret bygninger eller foretaget ødelæggelse af plantedækket/bevoksning, skal kommunen bedømme, om overtrædelsen også udgør en ændring af naturtilstanden i § 3.

Du skal skriftligt kontakte naturforvaltningen i den kommune, hvor arealet er beliggende, beskrive den konstaterede overtrædelse samt oplyse arealets beliggenhed og størrelse, og bede kommunen om en vurdering af, om overtrædelsen udgør en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3.

6. MO 55: Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold

Kontrolårsag p

Formålet med tilsagnet er at kompensere lodsejere, der indgår i projekter, som skal beskytte vandmiljøet.

20-årige tilsagn indgået fra 2011-2014. Tilsagnet kan kombineres med grundbetaling og tilsagn med pleje af græs- og naturarealer.

Vejledende kontroltidspunkt: 1. juni – 1. september.

Du skal kontrollere, at arealet er et græs- eller naturareal, og at den tinglyste servitut for det etablerede vådområdeprojekt er overholdt. Ved kontrollen skal du tage udgangspunkt i servitutens bestemmelser, som er gengivet i tilsagnet.

Kort og tilsagn

Tilsagnsbetingelser og tilsagnskort ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i den givne dispensation. Dispensationer ligger på kontrolsagen i Sagsbehandlerportalen

6.1 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 kapitel 7.

6.2 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på iPadportalen. Husk også aktivt at slå tilsagnslaget Miljøtilsagn vådområder til i IMK.

6.3 Afgrødekoder

Uanset afgrødekoder skal alle beskrevne forpligtigelser i tilsagnet overholdes.

6.4 Mindsteareal for marker

Miljøordning 55 er ikke omfattet af mindstekravet på 0,30 ha. Arealer du har opmålt til mindre end 0,30 ha, godkender du med det opmålte areal.

6.5 Ikke landbrugs- eller naturareal

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmølleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugsarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)

- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan mere læse om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2.

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet med skov ved indgåelse af tilsagn.

Ved skov forstås et landområde på over 0,5ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er bevoksede fredskovspligtige arealer.

Småbiotoper til og med 0,5 ha, der var på tilsagnsarealerne i vækstsæsonen forud for tilsagnsperiodens begyndelse, og som udgøres af beplantning eller andet plantedække, kan opretholdes.

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.

I plantedækket på tilsagnsarealet kan der indgå andre plantearter end de, som tilsagnet er betinget af, når der er tale om plantearter, der naturligt har indfundet sig på tilsagnsarealet samtidig med, at de øvrige betingelser for tilsagnet er opfyldt.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Remise/vildtremise (LDP) (12.2.1)
- Læhegn (LDP) (12.2.2)
- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)
- Skovtilsagn (3.2.7)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Vand

Arealerne kan være permanent vanddækkede som følge af projektet. Kun områder med permanent vanddække, der var på arealerne forud for tilsagn, skal underkendes. Undtaget er arealer med permanent vanddække som følge af et forudgående MVJ-tilsagn.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vand, sø e.l. ikke foreneligt med tilsagn (12.2.3)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)

Husk altid at skrive, hvad du har observeret på arealet i bemærkningsfeltet.

Vær opmærksom på at overstående observationer kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge observation (3.3.1). Se instruks 2. afsnit 3

6.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. Arealet skal fastholdes som natur- eller græsareal i hele tilsagnsperioden. Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan dispensere således, at det eksisterende plantedække kan ændres, når ændringen er en fordel for miljøet, naturen og landskabet.

Vær opmærksom på, at arealer med vand kan godkendes, hvis det er opstået som følge af vådområdeprojektet, eller som følge af et tidligere MVJ-tilsagn på arealet. Beplantninger op til 0,5 ha, som var på arealet i vækstsæsonen forud for tilsagnets indgåelse, er tilladte. Læs mere under pkt. 6.5 træer og skov.

Som på grundbetaling er følgende aktiviteter tilladte, hvis plantedækket er opretholdt: Jagt, trampestier, og privat ikke-organiseret ridning.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, skal du underkende arealet.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke påvirker den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærrområder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af tilsagnsbetingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er noget plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel at jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig (strandbred og lignende), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2. afsnit 3

Hvis du kan konstatere, at plantedækket ikke har været der fra tilsagnets start, eller fra den i bekendtgørelsen fastsatte dato, skal du også vælge følgende observation i IMK:

- Oprindeligt plantedække fra tilsagnets begyndelse er ikke opretholdt (12.1.1)

Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan meddele ansøger, at der skal ske reetablering af plantedækket, hvis plantedækket i løbet af tilsagnsperioden ikke er blevet opretholdt. Det fremgår af kontrolgrundlaget, hvis du skal kontrollere, om plantedækket er blevet reetableret. Hvis tilsagnshaver ikke har reetableret plantedækket, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Græs ikke reetableret efter påbud (15.2.1)

6.7 Forbud

Forbuddene på denne miljøordning fremgår af en servitut (tinglyste bestemmelser) på arealet. Alle arealer indenfor et projekt bliver tinglyst, også selv om de ikke er omfattet af tilsagn til fastholdelse.

Du skal derfor kontrollere, om de tinglyste bestemmelser er overholdt. Ved overtrædelse af forbuddene skal du skrive i bemærkningsfeltet til observationen i IMK, at de tinglyste bestemmelser ikke er overholdt.

Forbud mod tilførsel af gødning

Arealer omfattet af tilsagnstype 55 må ikke få tildelt gødning ud over det, der efterlades fra græssende dyr. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt gødning.

Du kan ved kontrollen af marken kigge efter uopløste gødningskorn eller kigge efter kørespor som følge af udbringning af gødning. Biodynamiske præparater, autoriseret af Demeter Forbundet, betragtes ikke som gødning.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning (13.3.1)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Bemærk, at der i særlige tilfælde kan være givet dispensation til anvendelse af pesticider. Biodynamiske præparater, autoriseret af Demeter Forbundet, betragtes ikke som plantebeskyttelsesmidler.

Forbud mod tilskuds fodring

Det er ikke tilladt at tilskuds fodre på tilsagnsarealer, som afgræsses, bortset fra med mineral-foderblandinger.

Det vil sige fodring af dyrene med halm, ved for eksempel at der sættes en hel halmballe ud til dyrene, vil blive betragtet som tilskuds fodring. Fodring med høg og andet stråfoder betragtes også som tilskuds fodring.

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige overtrædelsestyper afhængig af, om der er tilskuds fodret med ensilage og kraftfoder eller høg, halm og wraphøg. Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilskudsfordring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskudsfordring ikke overholdt – fodret med hør, halm eller wrapphø (13.4.2)

Bemærk, at der i særlige tilfælde kan være givet dispensation til tilskudsfordring.

Bemærk, at det er tilladt at etablere et lege til dyrene bestående af halm, for eksempel halmballer, hvor snoren er skåret over.

Forbud mod dyrkning og etablering af skov mv.

Det naturlige eller etablerede plantedække af græs må anvendes til afgræsning, slæt, rørskeer el.lign. Arealerne må derfor ikke anvendes til dyrkning af afgrøder eller til etablering af forskellige former for produktionsskov.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Forbud mod pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer er ikke overholdt (13.7.2)
- Forbud mod etablering af skov ikke overholdt (15.4.1)
- Forbud mod dyrkning af afgrøder ikke overholdt (15.4.2)

Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler

I tilsagnsperioden må arealerne ikke tilføres jordforbedringsmidler bortset fra det tidsrum, hvor plantedækket etableres. Du skal kontrollere, at dette er overholdt.

Biodynamiske præparater, autoriseret af Demeter Forbundet, betragtes ikke som jordforbedringsmidler.

Hvis forbuddet ikke er overholdt skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler er ikke overholdt (13.9.2)

6.8 § 3-arealer

Hvis du på et tilsagnsareal i et § 3-område konstaterer en overtrædelse, af en af de tinglyste forpligtelser om, at der ikke må gødes, sprøjtes, omlægges, tilskudsfordres eller anvendes jordforbedringsmidler, eller at der er etableret bygninger eller foretaget ødelæggelse af plantedækket/bevoksning, skal kommunen bedømme om overtrædelsen også udgør en ændring af naturtilstanden i § 3.

Du skal skriftligt kontakte naturforvaltningen i den kommune, hvor arealet er beliggende, beskrive den konstaterede overtrædelse samt oplyse arealets beliggenhed og størrelse, og bede kommunen om en vurdering af, om overtrædelsen udgør en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3.

7. MO 66 og MO 67: Pleje af græs- og naturarealer

Kontrolårsag p, i kombination med **u** (Synligt afgræsset eller slæt) **eller q** (Fast Græsningstryk)

Vejledende kontroltidspunkt: 1. juni – 15. september.

MO 66 er uden grundbetaling, mens der på MO 67 er mulighed for at søge grundbetaling.

Formålet med tilsagnet er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten. Dette gøres ved at sikre, at visse prioriterede arealer bliver drevet med en ekstensiv landbrugsmæssig drift med årlig afgræsning eller slæt.

5-årige tilsagn indgået fra 2021 og 2022.

Tilsagn

Betingelserne for tilsagnet fremgår af kontrolgrundlaget.

Dispensationer

Ansøger kan opnå en dispensation fra nogle af tilsagnsbetingelserne. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer, tilladelse til tilskudsfordring eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i de betingelser, der fremgår af dispensationen.

Dispensationer ligger på kontrolsagen under sagsoverblikket i Sagsbehandlerportalen

7.1 **Rådighedskrav**

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 kapitel 7.

7.2 **Opmåling**

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på IPadportalen. Se desuden under afsnit. 7.4 vedr. fleksibilitet.

7.3 **Småbiotoper på tilsagnsarealer med pleje af græs- og naturarealer**

Småbiotoper til GLM 10

På marker med MO66/67 kan ansøger opfylde GLM 10 kravet på op til 20 % af tilsagnsmarken ved at undlade pleje på delarealer. Størrelsen af delarealet skal minimum være 100m² og op til 1,0 ha. med en afstand mellem hver småbiotop på mindst 5 meter. Hvis der søges Gb skal delarealet være indtegnet i IMK og angivet, at det skal anvendes som ”småbiotop til GLM 10”.

Det er en regel at småbiotoper til GLM 10 skal fraegnes på PLG marker med forpligtigelser til græsning. Fraegninger af småbiotoper, som er græsningseget, må gerne ligge i kanten af tilsagnsmarken. Fraegninger af småbiotoper til at opfylde GLM 10, må godt være større end den småbiotop, der indtegnes og markeres som ”småbiotop til GLM 10”.

Småbiotoper til GLM 10 eller småbiotoper til grundbetaling på en mark med MO 67 skal medregnes under de 20 % fleksibilitet.

I tabellen nedenfor angives, hvilke småbiotoper, der er forenelige med fleksibiliteten på pleje af græs- og naturarealer.

	Registrerede småbiotoper på Grundbetaling og GLM10 (op til 20 % af marken, mellem 100 m ² - 1 ha)	Forenelighed med fleksibiliteten på PLG (op til 20 % af marken, maks. 1 ha)
Ny opvækst af selvsåede træer og buske	Tilladt	Tilladt
Våd lavning på markfladen	Tilladt	Tilladt
Højt græs/urtevegetation uden tegn på bid	Tilladt	Tilladt
Eksisterende småbiotoper (etableret pr. 2023 eller senere) indenfor markblok.	Tilladt	Tilladt
Ny tilplantning med træer og buske i tilsagnsperioden	Tilladt	Ikke tilladt

Læs mere om kontrol af GLM10 i Kontrolinstruks 4. Midlertidig ekstensivering

Småbiotoper som en del af grundbetalingsarealet

Søges der grundbetaling på ikke plejede delarealet (Tilsagn 67), skal de være indtegnet og registreret i IMK som en småbiotop. Delarealer som ikke er indtegnet kan dog stadig indgå under fleksibilitet reglerne og godkendes på plejekravet for pleje af græs- og naturareal ordningen. Læs afsnit 7.4

Efterkontrol af ikke plejede delarealer med grundbetaling

Ikke-plejede delarealer med grundbetaling skal indtegnes som småbiotoper for at kunne godkendes til grundbetaling. Når du er på kontrol skal du kontrollere om de delarealer der medtages i fleksibiliteten er indtegnet som småbiotoper, er de ikke det, skal de sættes til efterkontrol for grundbetalingenskravet.

Delarealer over 100 m² skal altid være indtegnet som småbiotoper, hvis de består af klynger af træer og buske eller permanent vandlidende arealer, og der samtidig søges grundbetaling til dem.

Småbiotoper skal ikke være indtegnet af ansøger hvis der er søgt grundbetaling til projektarealer.

På arealer med tilsagnstypen MO 67, hvor der er søgt grundbetaling til projektarealer skal de ikke-plejede delarealer ikke indtegnes for at kunne godkendes til grundbetaling.

7.4 Det tilskudsberettigede areal (fleksibilitet)

Når du er på kontrol af synligt afgræsset eller fast græsningstryk vil ikke-plejede delarealer op til 1 ha, kunne godkendes, hvis de går ind under fleksibiliteten (20 pct.). Flexibiliteten omfatter de arealer, der ikke er plejet med afgræsning eller slæt, men som er naturligt forekommende arealer under 1 ha (10.000 m²). Disse arealer må dog højst udgøre 20 pct. af tilsagnsmarkens godkendte areal.

Placeringen af disse områder på under 1 ha (10.000 m²) må gerne være forskellig for hvert tilsagns år.

De naturligt forekommende arealer, der ikke er plejet, som indgår under fleksibiliteten kan f.eks. være:

- Arealer, hvor der er et egnet plantedække, men arealet bliver ikke plejet i henhold til tilsagnet
- Arealer, der ikke er egnet til afgræsning, men arealet er en naturlig del af marken f.eks.
 - o Tæt buskads eller våde områder
 - o Arealer uden plantedække
- Småbiotoper til grundbetaling eller GLM10, se afsnit 7.3

Hvad kan indgå i fleksibiliteten

Hvis du under kontrollen konstaterer arealer under 1 ha, som ikke er afgræsset, eller hvor der ikke er taget slæt, så kan de indgå i fleksibiliteten, hvis de udgør mindre end 20% af markens samlede areal. Husk at orienter dig om, hvilke arealer der ikke kan indgå i fleksibiliteten længere nede i afsnittet.

Før du begynder at vurdere, om et areal kan indgå i fleksibiliteten, skal du huske, at menneskeskabte konstruktioner, GLM-søer, skov og fredskov bortset fra ved lysåbne arealer i fredskov, arealer med skovtilsagn og arealer ansøger ikke har rådighed over, ikke kan indgå i det tilskudsberettigede areal. Læs mere om disse arealer i afsnit 7.5.

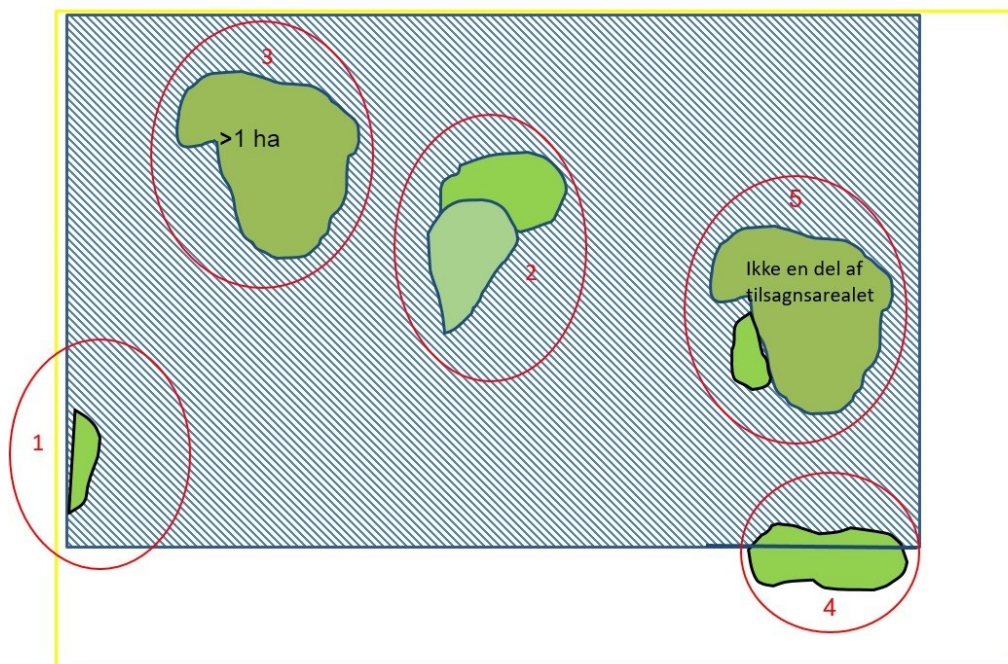
Følgende observationer skal du bruge, når du vil tilføje delarealer til fleksibilitetsberegningen. Observationerne virker kun, hvis delarealet er imellem 100 m² og under 1 ha:

- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Læhegn (3.2.4)
- Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)
- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)
- Ikke afgræsset (11.1.3)
- Ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet (11.2.2)
- Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset (11.3.3)
- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)
- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)
- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)
- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)
- Bevokset med træer eller buske og uden græsningsegnet plantedække (12.1.9)

Husk at hvis ansøger søger tilskud til grundbetaling (MO 67) så skal de ikke-plejede arealer, der indgår i fleksibiliteten være indtegnet og registreret som småbiotoper i IMK, ellers skal arealer sættes til efterkontrol for aktivitetskravet for grundbetaling. Arealer kan dog stadig leve op til plejebetingelserne.

Hvad kan ikke indgå i fleksibiliteten

Når du er på kontrol skal du være opmærksom på, at der er flere typer af delarealer, som ikke kan indgå i fleksibiliteten, disse kan ses på nedenstående figur.

Den gule kant på figur 5.4 viser markblokken, og det blå skraverede er marken med tilsagn.

- Område 1 på figur 5.4, viser arealer der ikke er egnet til afgræsning eller slæt og samtidig ligger i kanten af markblokken.
- Område 2 på figur 5.4, viser flere sammenhængende arealer, hvor der er forskellige elementer, der gør at arealerne ikke er egnet til afgræsning eller slæt, arealerne udgør derudover tilsammen 1 ha eller derover.

- Område 3 på figur 5.4, viser arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, eller som er egnet, men hvor der ikke er blevet afgræsset eller taget slæt.
- Område 4 på figur 5.4, viser arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt og hvor selve arealet i mindre grad overlapper med tilsagnet.
- Område 5 på figur 5.4, viser arealer under 1 ha, der ligger op til et område, der er taget ud af marken med tilsagn.

Du skal altid være opmærksom på disse begrænsende faktorer, når du vurderer, om et areal kan indgå under fleksibiliteten.

Hvis du på kontrollen observerer et areal der ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (se område 1 og 4 på Figur 5.4), skal du tilføje nedenstående observation også selvom arealet er under 1 ha:

- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Hvis du på kontrollen observerer to eller flere delarealer der ikke er egnet til pleje, som støder op imod hinanden, skal du sikre dig at den samlede størrelse af arealerne er under 1 ha. (Se område 2 og 5 på Figur 5.4) Hvis delarealerne tilsammen er over 1 ha, kan de ikke indgå i fleksibiliteten. Disse delarealer skal have tilføjet en af nedenstående observationer.

Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Bevokset med træer eller buske og uden græsningseget plantedække (12.1.9)
- Læhegn (3.2.4)
- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Hvis du på kontrollen observerer et areal der er over 1 ha der ikke er egnet til pleje, skal du tilføje nedenstående observation:

- Arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt (12.1.4)

Fleksibilitetsberegningen

På en kontrol skal du oprette observationer i IMK på de ”Naturligt forekommende arealer der ikke plejes”. På kontrolsagen vil der beregnes om de udgør mere end 20 pct. af det tilskudsberettigede areal. Du kan se på fanen ”Markplan - tilsagn” i kontrolopgaven, om de naturligt forekommende arealer udgør mere end 20 pct.

Markplan - tilsagn

Markplan - Pleje af græs- og naturarealer (Tilsagnstype 66, 67, 68 og 69), ha

Marknummer ↑↓	Fleksibilitet vurderet OK ↑↓	Tilsagns-type ↑↓	Anmeldt areal med tilsagn ↑↓	Fleksibilitet		
				Faste fradrag* ↑↓	Brutto areal 20% beregning ↑↓	Ikke støtteberettiget under 1 ha
11	☒ Ja ☐ Nej	MO66-afg				
12	☐ Ja ☐ Nej	MO67-afg				

Figur 5.5: Fanen Markplan – tilsagn hvor det vises om marken for pleje af græs- og naturarealer er vurderet ok for fleksibiliteten i feltet ”Fleksibilitet vurderet OK”.

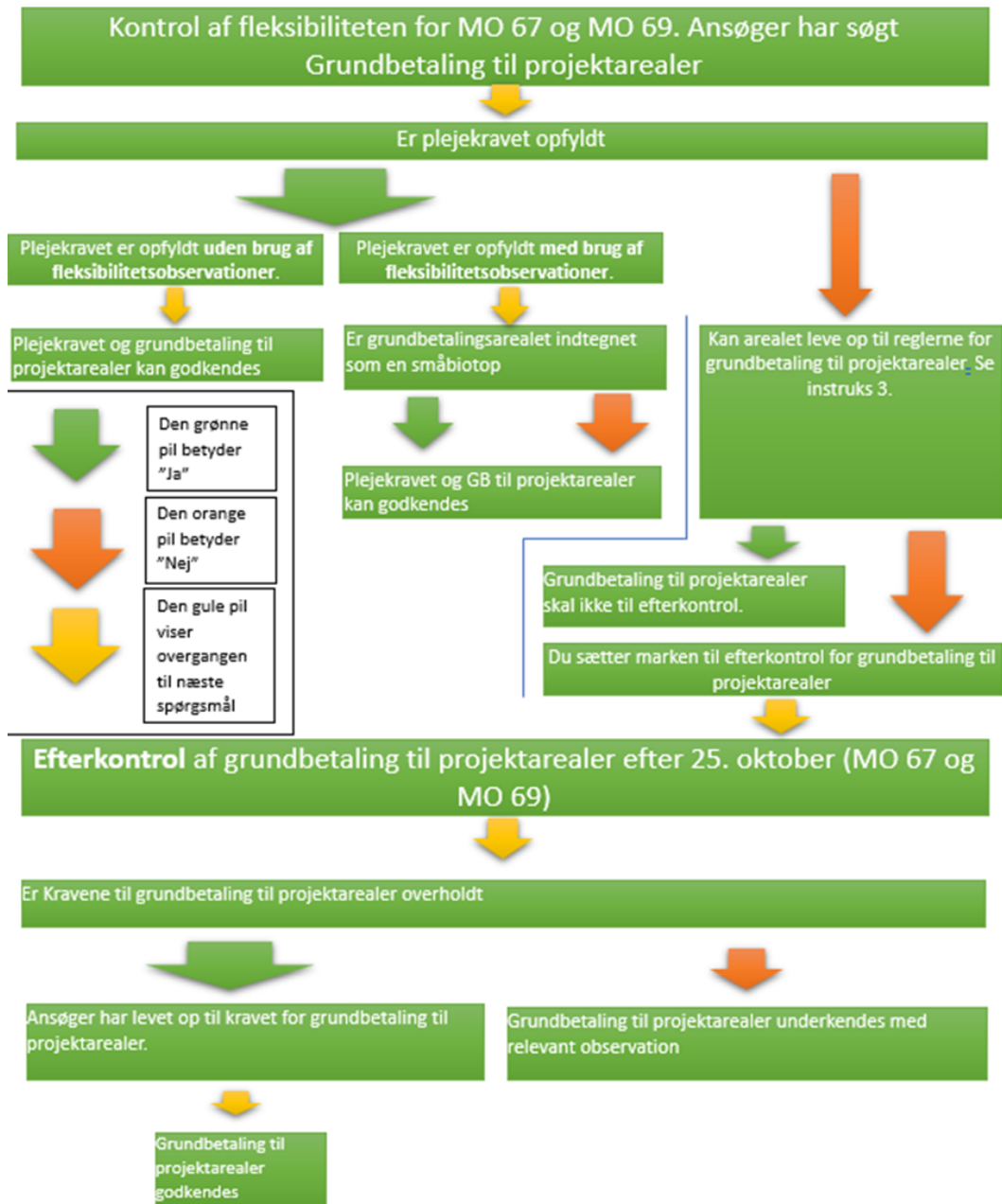
Arealer, uden for tilsagnsarealet, samt der hvor tilskudsberettigelseskriterierne ikke er opfyldt f.eks. skov og fredskov, arealer med skovtilsagn mv., vil ikke indgå i fleksibilitetsberegningen.

Områder, hvor en forpligtigelse ikke er overholdt, skal ikke trækkes fra tilsagnsarealet ved beregningen. Disse arealer f.eks. areal over 1 ha. der ikke er plejet, kan ikke indgå i de 20 pct. Flexibilitet; men de skal indgå som en del af tilsagnsarealet, som de 20 pct. beregnes på baggrund af.

Hvis du kan vurdere med sikkerhed, at fleksibiliteten er under 20% på det ikke plejede areal, kan du vælge ikke at oprette observationer, men i stedet vælge at sætte flueben i feltet "Flexibilitet vurderet OK":

Grundbetaling til projektarealer

Nedenstående diagram viser forløbet for sager, hvor der er søgt grundbetaling til projektarealer på en pleje græs- og naturarealer mark. Brug diagrammet til at bestemme, om din sag skal sættes til efterkontrol for aktivitetskravet på grundbetaling til projektarealer

7.5 Ikke landbrugs- eller naturareal

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmøleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugs- eller naturarealer og er dermed ikke tilskudsberettigede.

Der må gerne stå borde og bænke på arealet, hvis det ikke forhindrer afgræsning/slæt. Borde og bænke opstillet på befæstede arealer skal altid fradrages uanset størrelse på arealet.

Vær opmærksom på, at stier og veje med plantedække skal godkendes.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet, skal du vælge de relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Have/park o.l. (3.4.1)
- Ridebane (3.4.2)
- Crossbane (3.4.4)
- Golfbane (3.4.3)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2.

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Fredskov

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er ubevoksede fredskovspligtige arealer, der plejes som angivet i tilsagnet.

For tilsagn gælder, at tilsagnsarealer beliggende i fredskov betragtes som bevoksede, hvis det er bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct. med højstammede træer over 5 m og kronedækningen er mere end 10 %. På disse arealer er det altså ikke nok, at der er et plantedække under træerne.

Ved kontrol af tilsagnsarealer bevokset med skov skal du tilvælge fredsskovslaget i IMK for at kontrollere om der er fredskov.

I kontrolskema på Sagsbehandlerportalen skal du markere, om du har kontrolleret fredskovslaget i IMK.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)

Skovtilsagn

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug. Der må dog gerne være et skovrejsningstilsagn på arealet, hvis arealet er ubevokset, og der ikke udbetales tilskud til arealet under skovtilsagnet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Skovtilsagn (3.2.7)

Observationen har ingen betydning for grundbetalingen.

Skov

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet eller springe i skov. Læhegn og remisser må kun være på tilsagnsarealet, hvis der kan græsses/tages slæt under.

Ved skov forstås et landområde på over 0,5 ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Hvis der er et plantedække under kronerne, som er egnet til afgræsning, skal du vurdere om arealet lever op til plejeforpligtigelserne.

Hvis arealet ikke lever op til plejeforpligtigelserne, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Bevokset med træer eller buske og uden græsningseget plantedække (12.1.9)
- Læhegn (3.2.4)
- Remise/vildtremise (3.2.3)

Hvis du på kontrollen observerer et areal, der ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken, skal du tilføje nedenstående observation, også selvom arealet er under 1 ha:

- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Vær opmærksom på, at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, og oplagring ikke hindrer afgræsning, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Vær opmærksom på, at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du vælge GB observation 3.3.1. Se instruks 2

Vand

Hvis arealet er permanent vandlidende, men det ikke har hindret overholdelse af betingelserne, skal arealet godkendes.

GLM-søer og -vandhuller under 2.000 m² er ikke tilskudsberettigede. Hvis du i den fysiske kontrol konstaterer, at arealet på en GLM-sø eller -vandhul er større end 2.000 m², skal arealet ikke godkendes.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- GLM-landskabelement større end 2.000 m² (3.6.1)

Du skal desuden fradrage arealer med permanent vanddække, søer, grøfter med vand, vandløb og loer, hvis der ikke er plantedække i dem. Vær dog opmærksom på, at hvis det er nyetablerede søer eller grøfter, er det en overtrædelse af forbud mod omlægning. Læs mere under pkt. 7.11

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)
- Vandløb, grøft, eller lignende – LDP (3.7.2)

Loer, priler og grøfter, der ligger i kanten af en markblok, kan godt indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de er under 1 ha.

Ligger arealet med vand som et areal, der strækker sig ind over tilsagnsmarken (overlapsarealet mellem den indberettet mark og arealet med tilsagn) og er mindre end 500 m², men er en del af et større areal (over 500 m²) med vand, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Vandhul, grøft, sø eller lignende i kanten af tilsagnsmarker, mindre end 500 m², men del af element større end 500m² (3.7.3)

Du kan læse mere om vand i afsnittet 7.10, hvis vand er årsagen til, at arealet ikke er plejet.

Vær opmærksom på, at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

7.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. Arealet skal fastholdes som natur- eller græsareal i hele tilsagnsperioden. Vegetationen skal dække mere end 1/3 af overfladen i forhold til sort jord. Hvis du finder arealer med bar jord på over 100 m² skal du oprette følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet i IMK at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er et plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel at arealet ofte bliver oversvømmet eller jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig f.eks. ved strandbred og lignende, så skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på, at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

Tilladte aktiviteter

Trampestier med lovlig adgang for offentligheden og dyreveksler, hvor plantedækket er nedslidt, er tilladte. Arealer uden plantedække, der er opstået rundt om vandtrug, arealer med strøelse til leje, og rundt om kalveskjul, skal du godkende. Som på grundbetaling er jagt og privat ikke-organiseret ridning tilladt, hvis plantedækket er opretholdt.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt med afgræsning eller slæt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke påvirker den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærområder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af betingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Ikke tilladte aktiviteter

Arealer uden plantedække som følge af dyrenes støvbading skal du ikke godkende. Vær dog opmærksom på, at ansøger kan have opnået en dispensation til midlertidig ikke at opretholde plantedækket, hvis det er en meget varm sommer, og dyrene derfor støvbader på et større område.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø, skal du underkende arealet. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt i bemærkningsfeltet.

7.7 Tilsagn og grundbetaling

På tilsagn uden grundbetaling er der en højere sats end på tilsagn med grundbetaling. Hvis du i forbindelse med kontrollen konstaterer, at ansøger søger grundbetaling på et tilsagn med høj sats (MO 66), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Der er søgt grundbetaling til arealet (17.1.1)

7.8 Pleje

Ansøger kan have tilsagn med forpligtelse til enten slæt eller afgræsning. Hvis der er forpligtelse til afgræsning, kan ansøger hvert år vælge mellem forpligtelserne: Synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning.

Kontrol af forpligtelsen vurderes efter, om ansøger har forpligtelse til:

- **Synligt afgræsset** senest 15. september
- **Mindst ét slæt** senest 15. september
- **Fast græsningstryk** i perioden 1. juni til og med 31. august. Hvis ansøger har valgt Fast græsningstryk vil der på kontrolgrundlagt stå ”optælling af dyr”
- **Ekstensiv græsning** som er en fotokontrol hvor ansøger i perioden fra 15. oktober til og med 30. november skal tage og indsende foto via Jordbrugsfoto, som dokumenterer, at tilsagnsmarkerne har være omfattet af græsning i løbet af perioden 1. januar til og med 30. november.

7.9 Kontrolmetoder

Kontrol af ansøgere som har valgt kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning”

Ansøger har mulighed for at vælge kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning” ved forpligtelse til afgræsning på tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Kontrolmetoden vælges ved afkrydsning i fællesskemaet. I perioden fra 15. oktober til og med 30. november skal ansøger tage og indsende foto via Jordbrugsfoto, som dokumenterer, at tilsagnsmarkerne har være omfattet af græsning i løbet af perioden 1. januar til og med 30. november.

- Ved kontrolmetoden ekstensiv græsning, skal du kontrollere at forbud for tilsagnet er overholdt. Du skal ikke kontrollere plejeforpligtelsen.
- Kontrolårsag på kontrolgrundlaget: ”p” ingen ”u”
- Det er udelukkende forbud der skal kontrolleres ved kontrolbesøg. Plejeforpligtelsen kontrolleres via foto kontrol senere på året.

Kontrol - Følgende marker skal kontrolleres, ha									
Marknr. ↑↓	Afg. kode ↑↓	Afgrøde ↑↓	Kontrolårsag ↑↓	Areal fra markkort ↑↓	LDP- tilsagn ↑↓	Art 4 registrering ↑↓	Så-tidspunkt ved sen etablering af efterafgrøder ↑↓	Billedkontrol ↑↓	Kvalitetsvurdering afslut fra skærm ↑↓
11	254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent	p	7,98	MO66- afg-	0		☒ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
12	254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent	cup	15,76	MO67- afg-	0		☐ Ja ☒ Nej	☐ Ja ☐ Nej

Figur 5.6: ”Kontrol – Følgende marker skal kontrolleres, ha” hvor kolonnen ”Billedkontrol” viser, at marken er tilmeldt billedkontrol

Kontrol af forpligtelse til synligt afgræsset 15. september

Du skal være opmærksom på følgende, når du skal kontrollere forpligtelsen ”Synligt afgræsset”:

- Definitionen af synligt afgræsset.
- Hvornår i kontrolperioden du gennemfører kontrollen. Det er først den 15. september, at arealet skal leve op til plejeforpligtelsen.
- At vælge den rigtige observation til IMK, som begrundes årsagen til, at arealet ikke fremstår som synligt afgræsset. Dette er vigtigt, fordi de forskellige observationer giver forskellige sanktioner.
- At visse supplerende plejekrav også skal overholdes. Disse skal du altid vurdere, når du kontrollerer plejen af arealet.

Definitionen af synligt afgræsset

”Synligt afgræsset” er opfyldt, når vegetationen er synligt afgræsset på mindst 50 pct. af tilsagnsmarken.

Synligt afgræsset: Hvis halvdelen eller mere af plantedækket på et areal er afbidt, er plantedækket synligt afgræsset. På lyngarealer er det dog nok, hvis du kan konstatere, at halvdelen af plantedækket mellem lyngen er afgræsset.

Ikke synligt afgræsset: Hvis halvdelen eller mere af plantedækket på et areal over 100m² ikke er afbidt, er plantedækket ikke synligt afgræsset.

Hvis arealet ikke er synligt afgræsset, skal det underkendes.

Kontrol af synligt afgræsset før eller efter 15. september

Hvordan du skal kontrollere synligt afgræsset afhænger af, om du er på kontrol før eller efter fristen 15. september. Her får du først en gennemgang af reglerne på området, hvorefter du kan læse om, hvad du skal gøre ved kontrolbesøg før og efter fristen.

Du skal kontrollere, at græsarealerne er omfattet af en drift med afgræsning i løbet af perioden 1. juni til og med 15. september. Arealerne skal fremstå plejede med afgræsning, så plantedækket er synligt afgræsset 15. september (se definition ovenfor).

Bemærk, at sanktionerne er differentierede, hvis arealerne ikke er synligt afgræsset. Du skal derfor vurdere, i hvilken grad arealet er plejet, når du vælger observationer i IMK. Det er vigtigt at vælge den korrekte observation, så afgørelsen i sagsbehandlingen bliver korrekt.

Hvis du er på kontrol før 16. september:

Er der, eller har der været, dyr på arealet?

Hvis der ikke er dyr på arealet på kontroltidspunktet, men der er tegn på, at der har været dyr på arealet, og du vurderer, at arealet vil fremstå synligt afgræsset 15. september, skal du godkende arealet. Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.

Hvis du ikke kan godkende arealet på kontroltidspunktet som synligt afgræsset, skal arealet til efterkontrol.

Hvis der er dyr på arealet, skal du vurdere, om arealet vil kunne fremstå synligt afgræsset 15. september:

- Hvis der er dyr på arealet og du vurderer, at arealet vil fremstå synligt afgræsset, skal du godkende arealet. Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.
- Hvis der er dyr på arealet og du vurderer, at arealet ikke kan fremstå synligt afgræsset, skal arealet til efterkontrol.

Delområder helt domineret af mos eller lav på over 100 m², skal underkendes, hvis du kan konstatere, at dyrene ikke færdes på arealet. På sådanne arealer skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Der er ikke dyr på arealet

Hvis du er på kontrol før 16. september, og der ikke er eller har været dyr på arealet, skal arealet til efterkontrol.

Hvis du er på kontrol efter 15. september:

Er der tegn på dyr?

Hvis der har været dyr på arealet, og du vurderer, at arealet var synligt afgræsset 15. september, skal du godkende arealet. Dette skal være opfyldt for hver 100 m². Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrollfanen.

Hvis du vurderer, at arealet ikke har været synligt afgræsset 15. september, skal du underkende arealet. Du kan underkende med forskellige observationer i IMK, der giver forskellige sanktioner:

Når der er tegn på, at der har været dyr på arealet, men plantedækket ikke er synligt afgræsset, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet (11.2.2)

Vær opmærksom på, at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Hvis arealerne ikke er afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse, men der har været dyr på arealet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)

Vær opmærksom på, at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Områder helt domineret af mos eller lav på over 100 m², skal du underkende, hvis du kan konstatere, at dyrene ikke færdes på arealet med mos/lav. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Vær opmærksom på, at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Der har ikke været dyr på arealet

Hvis du er på kontrol efter 15. september, og der ikke har været dyr på arealet, skal arealet underkendes. Du kan underkende med forskellige observationer i IMK, der giver forskellige sanktioner.

Hvis der ikke har været dyr på arealet, men der er taget slæt, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset, men der er taget slæt (11.1.1)

Hvis der ikke har været dyr på arealet, og der heller ikke er taget slæt, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Vær opmærksom på, at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Hvis arealet - hvorpå der ikke har været dyr - ligger udenfor indhegningen, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)

Supplerende krav om pleje

Uanset hvad du i øvrigt observerer, skal du tage stilling til, om disse supplerende krav er overholdt. Disse kan godt vælges samtidig med overtrædelserne ovenfor.

Arealerne skal afgræsses af heste eller drøvtyggende husdyr. Er arealet plejet af andre dyr, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Afgræsset af andre dyr end heste eller drøvtyggende husdyr (11.5.1)

Fra 21. juni til og med 15. september må der foretages slåning af arealerne i form af slæt, der gennemføres som en naturlig del af driften med afgræsning.

Arealerne må ikke afpudses fladedækkende, hvor materiale efterlades på marken, og afpudsningen må ikke ske, før dyrene kommer på arealet. Fladedækkende afpudsning vil sige at et større sammenhængende areal er afpudset. Du skal vælge en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er fladedækkende afpudset i perioden 21. juni til 15. september (13.2.1)
- Afpudsning før påbegyndt afgræsning (13.2.2)

Der må ikke tages slæt eller afpudsning i perioden 1. maj – 20. juni. Er dette tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Slåningsforbud 1. maj til 20. juni er ikke overholdt (13.1.1)

Hvis arealet er slået efter afgræsning er det vigtigt, at der er synlige tegn på afgræsning med dyr. Det kan være hegn/opsat tråd, synlige spor efter dyr som for eksempel husdyrgødning, vandtrug (plantedækket omkring truget bærer som oftest præg af slid fra dyr) og afbidt plantedække. Hvis der ikke er synlige tegn på afgræsning, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Kontrol af forpligtelse til slæt, mindst et slæt senest 15. september

Din mulighed for at kontrollere forpligtelse til slæt afhænger af, om du er på kontrol før eller efter fristen 15. september. Her får du først en gennemgang af reglerne på området, hvorefter du kan læse om, hvad du skal gøre ved kontrolbesøg før og efter fristen.

Du skal kontrollere, at der på arealerne er taget mindst et slæt i perioden fra 21. juni til og med 15. september.

Slæt defineres som slåning af plantedækket med efterfølgende fjernelse af det afslåede plantemateriale, i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes. Afpudsning er ikke nok til at overholde betingelsen.

Slæt kan ikke erstattes af afgræsning, men må gerne suppleres med afgræsning. Hvis afgræsningen har slettet alle spor efter slæt, så du ikke kan bedømme, om der er taget slæt på arealet, skal du godkende arealet.

Der må ikke foretages slæt eller afpudsning i perioden 1. maj – 20. juni. Konstaterer du at der er taget slæt eller afpudset, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Slåningsforbud 1. maj til 20. juni er ikke overholdt (13.1.1)

Hvis du er på kontrol før 16. september:

Hvis der på kontroltidspunktet er taget et slæt i perioden 21. juni til 15. september, skal du godkende arealet. Husk at afkrydse i Efterkontrol fanen, at marken er færdigkontrolleret.

Hvis der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er afpudset eller afgræsset, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis du er på kontrol efter 15. september:

Hvis der er taget et slæt i perioden 21. juni til 15. september, skal du godkende arealet.

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er kun afpudset eller afgræsset, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset (11.3.2)
- Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset (11.3.3)

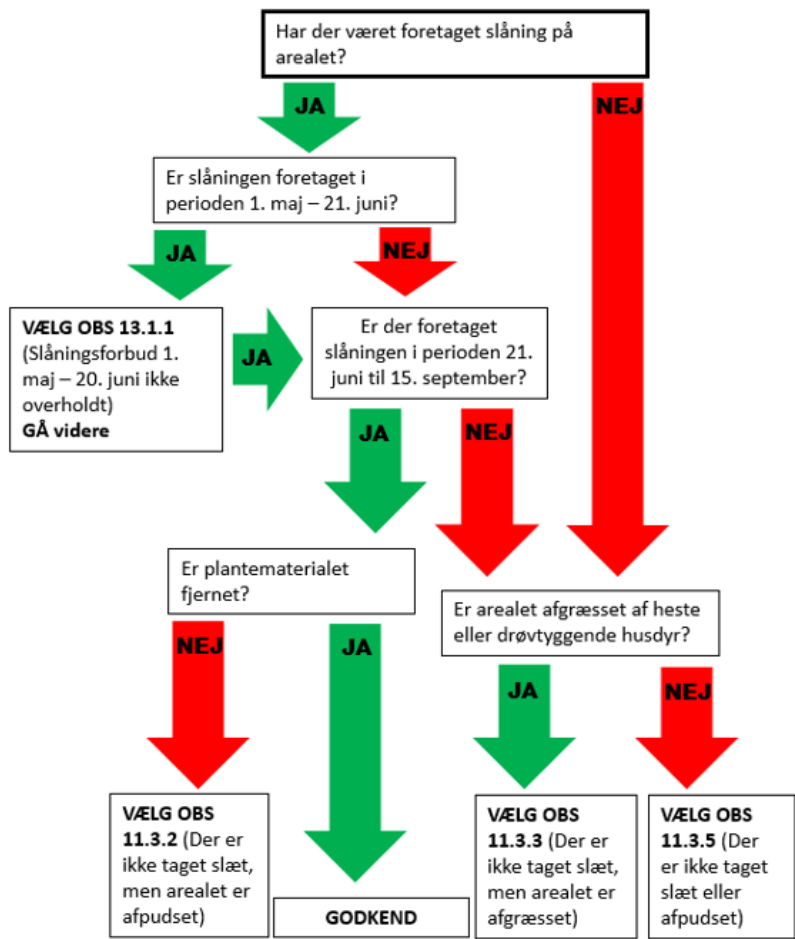
Når der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)

Bemærk, at sanktioner er differentierede, hvis der på arealerne ikke er foretaget mindst et slæt i perioden 21. juni – 15. september. Du skal derfor vurdere aktiviteten på arealet, når du vælger observationer i IMK. Det er vigtigt at vælge den korrekte observation, så afgørelsen i sagsbehandlingen bliver korrekt.

Vær opmærksom på, at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3

Sådan vælger du den rigtige observation (Figur 5.7):

Figur 5.7: Kontrol af forpligtigelse til slæt efter 15. september

Kontrol af Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august.

Kontrolårsag q

I forbindelse med kontrol af fast græsningstryk skal du optælle de dyr, der på kontroltidspunktet går i de indhegninger, hvor ansøger i Fællesskemaet har valgt fast græsningstryk som plejekrav.

Fast græsningstryk kan vælges på følgende miljøordninger:

- Pleje af græs- og naturarealer (MO66), tilskud uden grundbetaling
- Pleje af græs- og naturarealer (MO67), tilskud med grundbetaling, hvis der ikke søges grundbetaling, eller hvis der søges grundbetaling til projektarealer omfattet af ’artikel 4, stk. 4, litra c’

Det vil fremgå af kontrolårsagen på kontrolgrundlaget, om ansøger har arealer, hvor der er valgt fast græsningstryk, hvilke arealer der er tale om og hvilket dyretryk (DE), der er krav om.

Ved fast græsningstryk skal der være mindst 0,3 storkreaturer pr. ha på arealet i hele perioden 1. juni til 31. august.

Du skal altså ikke tjekke, hvor meget arealet er afgræsset, men blot om dyrene har haft adgang til arealet, og om plantedække reglerne er opfyldt.

Storkreaturer (SK) beregnes som:

Tyre, køer og andet kvæg over to år, heste over seks måneder	1,0 SK
Kvæg fra seks måneder til to år	0,6 SK
Får og geder over et år og hjortedyr over ni måneder	0,15 SK

Bemærk, at dyr under seks måneder ikke tæller med i opgørelsen af storkreaturer.

Kontrol af fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august

Hvis du er på kontrol i perioden 1. juni til 31. august, skal du tælle dyrene på det indhegnede areal. Derudover skal du opmåle det græsningsegnete indhegnede areal for at kontrolopgaven kan beregne græsningstrykket (SK/ha).

Du skal lave opslag i CHR, hvis du er tvivl om dyrenes alder, og hvis alderen har betydning for, om der er det påkrævede antal SK pr. ha.

Hvis der er tilstrækkeligt med dyr på arealet, også selvom nogle af dyrene pga. alder ikke tæller ligeså meget, er det derimod ikke nødvendigt at lave et opslag i CHR eller andet register. Husk at journalisere opslaget som dokumentation på sagen.

Hvis der er dyr på arealet:

Ved kontrol af fast græsningstryk skal du:

1. Opmåle heget med iPad
2. Tælle dyr i indhegningen
Registrere antal dyr på kontrolskemaet på fanen "Fast græsningstryk".
3. Oprette observationer i IMK af fradrag i indhegningen (ikke græsningsegnet plantedække)
Oprette observationer i IMK af fradrag i tilsagn (ikke tilskudsberettiget areal)

1. Du opmåler først indhegningen med din iPad.

Du skal vælge følgende observation i IMK for opmålingen af indhegningen:

- Opmåling af indhegning (11.4.10)

Bemærk: Hvis du anvender overstående observation, slår den ikke igennem på tilsagnet. Hvis arealet skal fradrages i tilsagnet, skal du huske at oprette en relevant observation.

Hegningsbestemmelsen

Der må gerne være naturarealer i indhegningen, hvortil der ikke søges nogen form for tilskud, herunder skov samt områder, der ikke har karakter af en mark, for eksempel våde områder. Disse arealer kan ligge uden for markblok.

Uanset beliggenheden af indhegningen skal du altid huske at trække arealer uden plantedække fra indhegningens areal med henblik på en korrekt beregning af græsningstrykket. Vær OBS på, at ørnebregne, revling og mos i renbestand ikke vurderes som græsningsegnet.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Fradrag i indhegning (11.4.11)

Ved fast græsningstryk er en overtrædelse af hegningsbestemmelserne, hvis tilsagnsarealer med fast græsningstryk er samhegnet med arealer med anden forpligtigelse end fast græsningstryk. Arealer med fast græsningstryk må for eksempel ikke være samhegnet med arealer med forpligtigelsen "synligt afgræsset" eller arealer med "ekstensiv afgræsning"

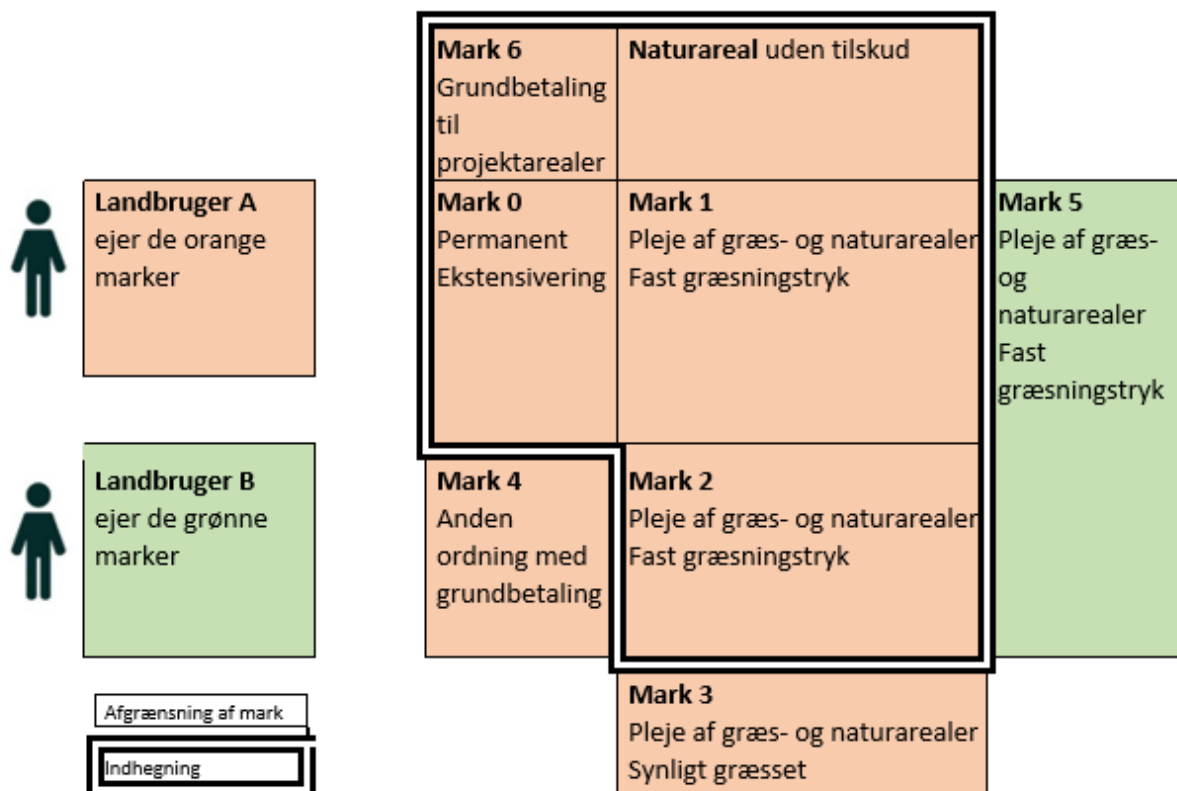
Ud fra indhegningspolygonen i IMK vurderer du, om tilsagnsmarken er samhegnet med arealer med anden forpligtigelse end fast græsningstryk. Er dette tilfældet, skal du på indhegningspolygonen vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er samhegnet med et areal, der ikke har samme krav om fast græsningstryk (11.4.8)

En indhegning må desuden kun indeholde marker, der drives af samme tilsagnshaver.

Er arealet samhegnet med anden ejer eller forpagters areal, skal du på indhegningspolygonen vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er samhegnet med anden ejer/forpagters areal (11.4.9)

FIGUR 5.8. Eksempel på regler for indhegning.

Landbruger A må godt indhegne Mark 1 og Mark 2 sammen, da Landbruger A ejer begge marker og har valgt samme afgræsningsmetode (fast græsningstryk) for begge marker. Derudover må arealet indhegnes sammen med naturarealer uden tilskud, sammen med marker med Grundbetaling til projektarealer og sammen med marker med tilskud til Permanent ekstensivering.

Landbruger A må ikke indhegne Mark 2 med Mark 3 eller Mark 4, da der er søgt tilsagn med andre forpligtelser. Landbruger A og Landbruger B må ikke indhegne deres marker med forpligtelse til fast græsningstryk sammen, fordi der ikke må være flere ansøgers areal i samme indhegning.

Forbud mod tilskuds fodring gælder i hele indhegningen og ikke kun på tilsagnsarealet.

Dette betyder at du skal oprette observationer på alle marker med tilsagn som indgår i hele indhegningen. Se afsnit 7.11

2. Optælling af dyr i indhegningen.

På kontrolskemaet under fanen Fast Græsningstryk registrerer du de optalte dyr i kolonnerne med de relevante dyretyper. Antal storkreaturer pr. ha vil herefter automatisk blive beregnet i kolonnen "Antal SK pr. ha".

Græsningstrykket er mindst 0,3 storkreaturer/ha, medmindre ansøger har søgt og fået godkendt et lavere græsningstryk.

Under fanen Fast Græsningstryk på skemaet "Konstateret græsningstryk i forhold til krav" kan du læse om kravet til græsningstrykket pr. ha af indhegningens areal er overholdt. Det fremgår af kolonnen "SK konstateret i forhold til krav". Kravet er overholdt hvis tallet er 100 eller derover. Hvis tallet er højere end 100, skal du huske at tjekke, om plantedækkereglerne stadig er overholdt.

Hvis kravet for græsningstrykket i indhegningen ikke er overholdt, fremgår det i kolonnen "Antal SK pr. ha i % af krav pr. ha" som mindre end 100. Du skal herefter indtegne den korrekte observation i IMK. Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- <60 % storkreaturer (11.4.2)
- 60-84 % storkreaturer (11.4.3)
- 85-94 % storkreaturer (11.4.4)
- 95-99 % storkreaturer (11.4.5)

3. Vælger observationer for fradrag i indhegningen og for fradrag i tilsagnet

Indhegningens areal til beregning af græsningstrykket skal kun være det areal med græsningsegnet plantedække. Følgende arealer skal fraregnes indhegningens areal:

- Søer uden plantedække
- Sandbanker uden plantedække
- Befæstet vej som dyrene kan gå hen over
- Motocrossbane med arealer uden plantedække
- Arealer, hvor tilskudsfodring hindrer plantedække
- Tæt krat, hvor dyrene ikke kan færdes
- Bygninger/anlæg
- Ridebane, hvor der ikke er plantedække
- Råstofgrave uden plantedække
- Øvrige arealer, der ikke vil kunne indgå i tilsagnet, herunder skov og lignende arealer uden plantedække under træerne
- Arealer, der er sprøjtet, så der ikke længere er plantedække

Du skal vælge følgende observation i IMK for arealer af ovenstående karakter:

- Fradrag i indhegning (11.4.11)

Bemærk: Hvis du anvender overstående observation, slår den ikke igennem på tilsagnet. Hvis arealet skal fradrages i tilsagnet, skal du huske at oprette en relevant observation.

Hvis der ikke er dyr på arealet:

Det er kun i græsningsperioden, at hegningsbestemmelsen gælder. Det vil sige, at ansøger gerne må ændre på indhegningen eller helt fjerne indhegningen efter græsningsperiodens ophør 31. august.

Hvis du konstaterer, at der ikke er dyr på tilsagnsarealerne, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr (11.4.1)

Hvis der ikke er dyr på tilsagnsmarken, skal du altså ikke foretage en opmåling af indhegningen, eller udfylde skemaet på Sagsbehandlerportalen.

Du skal måle arealer op, der ligger udenfor hegn men indenfor tilsagnet, og vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)

Kontrol af fast græsningstryk efter 31. august

Kontrol af fast græsningstryk skal være afsluttet d. 31. august. Det kan dog ske, at du skal kontrollere en sag med fast græsningstryk efter 31. august. Det kan være en R-sag – en rekvireret kontrol.

Det er kun i græsningsperioden, at der er krav om et fast græsningstryk. Efter 31. august må ansøger gerne reducere antallet af græssende dyr eller flytte samtlige dyr til en helt anden indhegning eller flytte hegnet. Du skal derfor ikke måle arealet op eller tælle dyr.

Ved kontrol af fast græsningstryk efter 31. august skal du kun konstatere, om der har været tegn på dyr på arealet, eller om der ikke er tegn på, at der har været dyr på arealet. Du skal derfor ikke tælle dyr ved kontrol af fast græsningstryk efter 31. august.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Ingen tegn på dyr, kontrol efter 31. august (11.4.6)
- Tegn på dyr, kontrol efter 31. august (11.4.7)

7.10 Arealet står under vand på kontroltidspunktet

Når du skal kontrollere plejekravet, kan der stå vand på arealerne, som gør, at du ikke kan besigtige arealerne. Når arealerne står under vand på kontroltidspunktet, skal du derfor spørge ansøger, om plejekravet er opfyldt. Husk billedokumentation af vand på arealerne.

Landmanden oplyser, at arealet ikke er plejet

Hvis landmanden oplyser, at arealet ikke er plejet, underkender du arealerne med følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)

Landmanden oplyser, at arealet er plejet. I dette tilfælde skal du gøre følgende:

- 1. Du gennemgår ortofoto for indeværende år (forår og sommer) og sammenholder det med et ortofoto 2025.**
Du gør dette med henblik på at konstatere, om arealet under vand er med permanent vanddække. Fremstår arealet med permanent vanddække fradrager du arealet, og kontrollen af plejekravet på arealet er færdig. Hvis dette er tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:
 - Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)
- 2. De arealer, som du kan besigtige omkring arealerne under vand, er ikke plejede.**
På ortofoto er der tegn på, at arealerne ikke har været plejet tidligere. Du underkender arealerne under vand som ikke plejede, og kontrollen af arealet er færdig. Du noterer som bemærkning til observationen, at arealerne ikke er besigtigede, men at de omkringliggende arealer ikke er plejede. Du skal vælge følgende observation i IMK
 - Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)
- 3. De arealer, som du kan besigtige omkring arealerne under vand, er plejede.**
På ortofoto er der tegn på, at arealerne har været plejet tidligere. Du godkender arealerne under vand, da plejen formodes overholdt. Kontrollen af plejekravet er færdig. Du skal i IMK vælge besigtigelseskvittering nr. 3 - ”Ikke besigtiget – ikke muligt at besigtige arealet (vand, sne e.l.) ” og skrive en bemærkning om, hvilke arealer, der ikke er besigtiget, men at de omkringliggende arealer er plejet.

7.11 Forbud

Er du på kontrol af tilsagn med start 2021 slutter tilsagnsperioden 31. august 2026.

Hvis du konstaterer overtrædelser af forbud efter 31. august, skal du være opmærksom på, at du skal kunne bevise at overtrædelserne er foregået inden 31. august.

Forbud mod tilførsel af gødning

Du skal ved besigtigelse kontrollere, at tilsagnsarealerne ikke er tilført gødning ud over det, der efterlades af græssende husdyr. Du kan ved kontrollen af marken kigge efter uopløste gødningskorn eller kørespor som følge af udbringning af gødning.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning ud over det, der er efterladt af græssende husdyr (13.3.2)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre ordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Hvis du konstaterer anvendelse af sprøjtemidler skal du vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under træ) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskudsfordring

Der er kun to former for tilskudsfordring, der er tilladt:

- 1) Tilskudsfordring med mineral-foderblandinger
- 2) Tilskudsfordring af kalve under 6 måneder i kalveskjul

Fodring af dyr med halm, ved at der sættes en hel halmballe hvor båndene ikke er skåret over vil blive betragtet som tilskudsfordring. Men en hel halmballe hvor båndene er skåret over betragtes som strøelse. Fodring med hø og andet stråfoder betragtes som tilskudsfordring. Men til indfangning i f.eks. en fangfold er anvendelse af hø (f.eks. ved håndfodring) som lokkemiddel ok.

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige observationer afhængig af, om der er tilskudsfordret med ensilage og kraftfoder eller hø, halm og wraphø.

Hvis du konstaterer tilskudsfordring skal du vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilskudsfordring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskudsfordring ikke overholdt – fodret med hø, halm eller wraphø (13.4.2)

Hvis du er på kontrol af Fast græsningstryk skal du være opmærksom på at forbud mod tilskudsfordring gælder for alle marker i en indhegning og ikke kun på tilsagnsarealet.

Dette betyder at du skal oprette observationer på alle marker som indgår i indhegningen.

7.12 Erhvervmæssig hjemmeside i forbindelse med tilsagnet

En erhvervmæssig hjemmeside, er en hjemmeside der har et kommercielt formål og en sammenhæng med tilskuddet som for eksempel salg af afgrøder, kød eller æg fra bedriften, reklame for gårdbutik eller pluk selv-frugt i tilknytning til bedriften.

Bemærk, at en erhvervmæssig hjemmeside også kan være en Facebookside eller lignende.

Du skal spørge ansøger, om der er en erhvervmæssig hjemmeside for bedriften. Hvis der er en hjemmeside, skal du i kontrolskema på Sagsbehandlerportalen under fanen "Bedrift - registreringer" vælge "Ja" ud for følgende spørgsmål:

- Er der en hjemmeside, som har sammenhæng med tilsagn?

Du skal desuden indtaste www-adressen på Sagsbehandlerportalen fane LDP: registrering på bedriftsniveau.

Når du har indtastet hjemmesideadressen foretages kontrollen efterfølgende administrativt af Landbrugsstøtte og Økologi

7.13 Kontrolårsag 9 – Sager med manglende klargøring

Det vil fremgå af kontrolårsagerne på kontrolgrundlaget hvis sagen har kontrolårsag 9. Dette kapitel beskriver, hvordan du skal forholde dig til sager med kontrolårsag 9, hvor IMK ikke gør det muligt at anvende de normale observationer. Når det ikke er muligt at anvende de normale observationer, er de ikke tilgængelige i IMK. Fremgangsmåden er specifik for marker med Pleje af græs og naturarealer, PLG, der har fået markeringen "ikke OK" i klarmeldingen.

I det følgende kan du læse, hvordan du teknisk skal håndtere sager med kontrolårsag 9. Den fysiske besigtigelse er uændret i forhold til beskrivelsen i de foregående afsnit. Det er derfor vigtigt, at du tager udgangspunkt i disse, når du kontrollerer PLG.

Baggrund

I forbindelse med sagsbehandling af PLG er en række udfordringer årsag til, at mange af tilsagnssagerne endnu ikke er klar til sagsbehandling. Der udestår bl.a. sagsbehandling af producentskifter, nye tilsagn og genoptagelsessager. Det betyder, at tilsagnsgrundlaget ikke er opdateret. Det er derfor ikke muligt at foretage en automatisk kørsel af klarmeldingssagerne. Det betyder, at klargøringen til kontrol af disse sager ikke kan ske automatisk, og Landbrugsstøtte og Økologi er derfor nødt til at lave en light klarmelding af kontrolsagerne, selvom de ikke er færdigbehandlet.

Det er kun marker, hvorpå der er anmodet om udbetaling rettidigt, der vil blive klargjort og som skal kontrolleres for tilsagnsbetingelserne.

Det gør Landbrugsstøtte og Økologi

Alle sager, som er udtaget til kontrol, skal manuelt klarmeldes på PLG. Det har derfor været nødvendigt at gøre klarmeldingen mere enkel i år, for at spare tid og få sagerne hurtigere videre til kontrollørerne. Der skal derfor ikke laves ændringer på tilsagnet i forbindelse med klarmeldingen.

Overordnet set, så består klarmeldingen af et tjek af om indberettede arealer stemmer overens med det registrerede tilsagn. Der skal ikke foretages kontrol på arealer, som ikke er indberettet med tilsagn. Hvis der er uoverensstemmelser mellem det indberettede areal og det registrerede tilsagn, så laves der ikke ændringer på tilsagnet, men der skrives en bemærkning for hver enkel mark, der ikke stemmer overens med det registrerede tilsagn.

Der kan på samme sag være marker, der er indberettet korrekt, hvor tilsagnslaget er korrekt i IMK, og marker hvor tilsagnslaget mangler i IMK, og ansøger derfor ikke kan indberette korrekt.

Det er altså ikke muligt for Landbrugsstøtte og Økologi at lave en fuld klargøring af kontrolsagen. Landbrugsstøtte og Økologi kan dog orientere kontrolløren om eventuelle forskelle i tilsagnet i forhold til det indberettede.

Sagsbehandleren sætter en markering i klargøringsopgaven, hvis der er mangler på sagen og skriver en bemærkning, der forklarer manglen/fejlen på marken.

Kontrolgrundlag

Sagsbehandlerne sætter kryds i "ikke OK" så kontrolsagen får kontrolårsag 9 (dynamisk kontrolårsag).

Marker, der har fået markeringen "Ikke OK" i klargøringsopgaven, fremgår af skemaet "Marker vurderet ikke OK i Klargøring PLG i kontrolgrundlaget. Se Figur 5.12.

Marker vurderet "Ikke OK" i Klargøring af PLG og ØA								
Marknr. ↑↓	PLG kode ↑↓	Fast græsningstryk ↑↓	ØA kode ↑↓	Kontrol af Frugt/bær-tillæg ↑↓	OK/Ikke OK ↑↓	Bemærkning ↑↓	SB initialer ↑↓	Dato ↑↓
21-10	67 Slæt	☐		☐	☐ OK ☒ Ikke OK	test	cala	15-03-2024
21-11	66 Afg.	☒		☐	☐ OK ☒ Ikke OK	test	cala	15-03-2024

Figur 5.9. På figuren vises information om marker med tilsagnsordningerne PLG. Her fremgår de marker, der ikke er OK, tilsagnsordning, samt om ansøger har søgt om fast græsningstryk. Herudover kan du se de bemærkninger, som sagsbehandleren har lavet for at beskrive fejlen.

Sagsbehandleren har skrevet en bemærkning i skemaet, der forklarer problemet, og du kan se hvilke ordninger, du skal kontrollere på den pågældende mark.

Det er vigtigt, at du læser bemærkningerne og forholder dig til dem, inden du kører på kontrol.

Tilsagnet kontrolleres ud fra ansøgers indberetning. Ansøger har sat kryds ved, at ansøger søger udbetaling for marken, selv om der ikke er et tilsagnslag i IMK. Det vil sige, at du skal kontrollere ud fra, at der er tilsagn på hele marken.

Besigtigelse

Tilsagnsbetingelserne skal kontrolleres på hele marken, hvis ikke andet er nævnt i bemærkningerne fra sagsbehandleren i skemaet i Figur 5.9. Du skal kontrollere PLG-tilsagn på almindeligvis som beskrevet i de forudgående dele af denne instruks. Vær dog opmærksom på fleksibilitet. Læs mere herunder.

Observationer

Marker med kryds i "Ikke OK" i klargøring, kan ikke bruge de normale observationer i IMK for marker med PLG. Du skal i stedet bruge en af nedenstående observationer.

Marker med MO66

- Observation vedrørende MO66/68-slæt (13.9.9)
- Observation vedrørende MO66/68-afgræsning (13.9.10)

Marker med MO67

- Observation vedrørende MO67/69-slæt (13.9.11)
- Observation vedrørende MO67/69-afgræsning (13.9.12)

Du skal skrive titlen og nummeret på den observation du ville have brugt i bemærkningsfeltet, hvis marken havde være "OK" i klargøringen.

Se eksempler nedenfor.

Når du lukker sagen kan du få en validering, enten hvis du ved en fejl har brugt en af ovenstående observationer på en mark, der var "OK" i klargøringen, eller hvis du på samme mark har brugt både en af ovennævnte observationer og en af de normale observationer for PLG.

Hvis der er GB på marken, og du finder overtrædelser vedr. ikke landbrug

Hvis der på tilsagnsmarken også er søgt om grundbetaling, og du på marken konstaterer, at en del af arealet ikke er et landbrugsareal, skal du desuden huske at lave en observation på grundbetalingen.

Hvis marken har markering i "Ikke OK" i klarmeldingen og dannes der ikke, ved brug af de normale observationer for "Ikke landbrug", en observation på PLG på fanen "Observationer" i CAP, skal du bruge en af følgende observationer, hvis du skal underkende arealet til grundbetaling:

- Menneskeskabt konstruktion (3.1.14)
- Træer og skov (3.2.12)

- Rekreativt (3.4.11)
- Eksproprieret (3.5.3)
- GLM-element ikke tilskudsberettiget (3.6.2)
- Vand (3.7.6)

Husk i bemærkningsfeltet at skrive navnet på den observation, du ville have brugt, hvis marken havde været ”OK” i klargøringen.

Eksempel:

Der er søgt om udbetaling af MO67 og grundbetaling på marken. Marken er markeret med ”Ikke OK i klarmeldingen.

Der er en råstofgrav på arealet.

Du skal bruge observation (13.9.12) – Observation vedrørende MO67-afgræsning på MO67 og skrive i bemærkningen ”Råstofgrav, 3.1.6”.

Du skal herudover underkende arealet til grundbetaling ved at bruge observation (3.1.14) – Menneskeskabt konstruktion, og skrive ”Råstofgrav, 3.1.6” i bemærkningen.

Særligt for fleksibilitet

Er der sat kryds i ”Ikke OK” i klarmeldingen, skal du altid, lave observationer på alle overtrædelser på markerne hvis der ikke er et tilsagnslag på marken. Det betyder, at du ikke kan bruge funktionen ”Fleksibilitet vurderet OK”, som beskrevet i afsnit 7.4.

Særligt for sager med fast græsningstryk

Hvis der er fast græsningstryk på sagen, skal du bruge de almindelige observationer til beregningen af størrelsen af indhegningen:

- Opmåling af indhegning (11.4.10)
- Fradrag i tilskudsberettiget indhegning (11.4.11)

Bemærk at hvis du anvender overstående observation slår de ikke igennem på tilsagnet. Så du skal huske også at oprette en relevant observation hvis arealerne skal fradrages i tilsagnet, og dermed lave dobbeltobservation.

Læs mere i afsnit 7.9 om hvordan du skal bruge observationerne.

Er græsningstrykket i opgaven forkert eller mangler, skal du selv beregne det konstaterede græsningstryk i forhold til kravet.

På kontrolgrundlaget kan du se at kravet er forkert eller manglende hvis kravet opgivet i skemaet ”Græsningstryk” ikke stemmer overens med det sagsbehandleren fra Landbrugsstøtte og Økologi har skrevet i bemærkninger i skemaet ”Marker vurderet ”Ikke OK” i Klargøring af PLG”, eller hvis kravet er sat til 0 og ansøger skal kontrolleres for fast græsningstryk.

Du kan lave beregningen i Excel-arket ”Beregning af fastgræsningstryk” som du finder på [Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljøsintranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Kontrol – Areal](#) → [Andre dokumenter](#).

Når du beregner det konstaterede græsningstryk i forhold til kravet, skal du bruge opmålingen af indhegningen. Den finder du på fanen "Fast græsningstryk" i kontrolopgaven. Se herunder.

Hvis kravet for indhegningen ikke er overholdt, vil "konstateret i forhold til krav" være mindre end 100%. Du skal så lave en af følgende observationer i IMK:

- Observation vedrørende MO66-afgræsning (13.9.10)
- Observation vedrørende MO67-afgræsning (13.9.12)

Beregning af fast græsningstryk

Konstateret græsningstryk i forhold til krav

Marknummer	Ordning	Indhegnings-nr.	SK Konstateret	SK Krav	SK Konstateret i forhold til krav	Observation	Observation oprettet
			0,00				☐ Ja ☐ Nej

Figur 5.10: Tabel over marker hvor der er søgt fastgræsningstryk.

Skriv hvor du har hentet kravet, f.eks. fra kontrolgrundlaget (sagsbehandlers bemærkning til "Ikke OK" mark, eftersendt oplysninger fra Landbrugsstøtte og økologi (som du har journaliseret på sagen)). Klip et billede ind fra CAP kontrolopgaven, skema "Registrering af SK pr. indhegning" under fanen "Fast græsningstryk", hvor du har markeret de indhegninger, du skal beregne græsningstrykket for. Græsningstrykket tager du fra kolonnen A8 "SK pr. ha" (se eksempel nedenfor).

Registrering af SK pr. indhegning

Indhegningsnr.	Marknr. overlap	Græsningsegnet areal	Tyre, køer og andet kvæg over 2 år og heste over 6 måneder (1 dyr = 1 SK)	Kvæg fra 6 mdr. til 2 år (1 dyr = 0,6 SK)	Får og geder over 1 år og hjortedyr over 9 mdr. (1 dyr = 0,15 SK)	SK i alt	SK pr. ha
		ha	antal	antal	antal	antal	antal/ha
			0	0	0	0,00	0,00

Figur 5.11: Tabel til registrering af Stor kreaturer pr. indhegning

Husk at journalisere beregningen på kontrolopgaven, og skriv en bemærkning i kontrolopgaven (på bemærkningsfanen), hvor der står, at der er journaliseret en beregning af græsningstrykket og på hvilke marker.

I bemærkningen til observationen skal du skrive den af følgende bemærkninger, der passer med udregningen:

- < 60 % storkreaturer (11.4.2)
- 60 – 64 % storkreaturer (11.4.3)
- 85 – 94 % storkreaturer (11.4.4.)
- 95 – 99% storkreaturer (11.4.5)

Behandling af sagen i sagsbehandlerportalen

Der er ingen ændringer af sagsbehandlingen i Sagsbehandlerportalen. Du skal derfor afslutte sagen på samme måde, som hvis den ikke havde haft kontrolårsag 9.

Har du lavet en af følgende observationer, der hører til den ordning du er på kontrol af, vil der komme høring på den korrekte ordning:

- Observation vedrørende MO66-slæt (13.9.9)
- Observation vedrørende MO66-afgræsning (13.9.10)
- Observation vedrørende MO67-slæt (13.9.11)

- Observation vedrørende MO67-afgræsning (13.9.12)

Der vil også komme en tekst i brevet, der tager forbehold for de endelige resultater.

7.14 § 3-arealer

Hvis du på et tilsagnsareal i et § 3-område konstaterer en overtrædelse af en af de tinglyste forpligtelser om, at der ikke må gødes, sprøjtes, omlægges, tilskudsfodres eller anvendes jordforbedringsmidler, eller at der er etableret bygninger eller foretaget ødelæggelse af plantedækket/bevoksning, skal kommunen bedømme om overtrædelsen også udgør en ændring af naturtilstanden i § 3.

Du skal skriftligt kontakte naturforvaltningen i den kommune, hvor arealet er beliggende, beskrive den konstaterede overtrædelse samt oplyse arealets beliggenhed og størrelse, og bede kommunen om en vurdering af, om overtrædelsen udgør en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3.

8. MO 68 og MO 69: Pleje af græs- og naturarealer

Kontrolårsag p, i kombination med u (Synligt afgræsset eller slæt) eller q (Fast Græsningstryk)

MO 68 er uden grundbetaling, mens der på MO 69 er mulighed for at søge grundbetaling.

Formålet med tilsagnet er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten. Dette gøres ved at sikre, at visse prioriterede arealer bliver drevet med en ekstensiv landbrugsmæssig drift med årlig afgræsning eller slæt.

5-årige tilsagn indgået fra 2024.

Tilsagn

Betingelserne for tilsagnet fremgår af kontrolgrundlaget.

Dispensationer

Ansøger kan opnå en dispensation fra nogle af tilsagnsbetingelserne. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer, tilladelse til tilskudsfordring eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i de betingelser, der fremgår af dispensationen.

Dispensationer ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen

For tilsagn 2024 og 2025: Vejledende kontroltidspunkt: 1. juni – 15. september.

For tilsagn fra 2026: Vejledende kontroltidspunkt 1. juni – 25. oktober

8.1 Pilotordningen ”Tillæg for naturværdi”

I 2025 og 2026 kan de ansøgere der søgte i 2025 samt yderligere 10 ansøgere indgå i en pilotordning ”Tillæg til naturværdi”. ”Tillæg for naturværdi” kontrolleres som en kombination af fysisk kontrol og en billedkontrolopgave. Der er udarbejdet en kontrolinstruks for kontrol af ”Tillæg til naturværdi”

De 10 ansøgere kan potentielt indgå i kontrolpopulationen for kontrol af pleje af græs og naturarealer. Hvis de er udtaget til kontrol af de grundlæggende regler for pleje af græs og naturarealer følger du kapitel 9 i denne kontrolinstruks for denne kontrol.

8.2 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

8.3 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på IPadportalen.

Se desuden under pkt. 8.8 vedr. fleksibilitet.

8.4 Småbiotoper på tilsagnsarealer med pleje af græs- og naturarealer

Småbiotoper til GLM 10

På marker med MO68/69 kan ansøger opfylde GLM 10 kravet på op til 20 % af tilsagnsmarken ved at unklade pleje på delarealer. Størrelsen af delarealet skal minimum være 100m² og op til 1,0 ha. med en afstand mellem hver småbiotop på mindst 5 meter. Delarealet skal være indtegnet i IMK og angivet, at det skal anvendes som ”småbiotop til GLM 10”.

Det er en regel at småbiotoper til GLM 10 skal fraegnes på PLG marker. Fraegninger af småbiotoper, som er græsningseget, må gerne ligge i kanten af tilsagnsmarken. Fraegninger af småbiotoper til at opfylde GLM 10, må godt være større end den småbiotop, der indtegnes og markeres som ”småbiotop til GLM 10”.

Småbiotoper til GLM 10 eller småbiotoper til grundbetaling på en mark med MO 69 skal medregnes under de 20 % fleksibilitet.

I tabellen nedenfor angives, hvilke småbiotoper, der er forenelige med fleksibiliteten på pleje af græs- og naturarealer.

	Registrerede småbiotoper på Grundbetaling og GLM10 (op til 20 % af marken, mellem 100 m ² - 1 ha)	Forenelighed med fleksibiliteten på PLG (op til 20 % af marken, maks. 1 ha)
Ny opvækst af selvsåede træer og buske	Tilladt	Tilladt
Våd lavning på markfladen	Tilladt	Tilladt
Højt græs/urtevegetation uden tegn på bid	Tilladt	Tilladt
Eksisterende småbiotoper (etableret pr. 2023 eller senere) indenfor markblok.	Tilladt	Tilladt
Ny tilplantning med træer og buske i tilsagnsperioden	Tilladt	Ikke tilladt

Læs mere om kontrol af GLM10 i Kontrolinstruks 4. Midlertidig ekstensivering

Småbiotoper som en del af grundbetalingsarealet

Søges der grundbetaling på ikke plejede delarealet (Tilsagn 69), skal de være indtegnet og registreret i IMK som en småbiotop. Delarealer som ikke er indtegnet kan dog stadig indgå under fleksibilitet reglerne og godkendes på plejekravet for pleje af græs- og naturareal ordningen. Læs afsnit 8.8

Efterkontrol af ikke plejede delarealer med grundbetaling

Ikke-plejede delarealer med grundbetaling skal indtegnes som småbiotoper for at kunne godkendes til grundbetaling. Når du er på kontrol skal du kontrollere om de delarealer der medtages i fleksibiliteten er indtegnet som småbiotoper, er de ikke det, skal de sættes til efterkontrol for grundbetalingskravet.

Delarealer over 100 m² skal altid være indtegnet som småbiotoper, hvis de består af klynger af træer og buske eller permanent vandlidende arealer, og der samtidig søges grundbetaling til dem.

Småbiotoper skal ikke være indtegnet af ansøger hvis der er søgt grundbetaling til projektarealer.

På arealer med tilsagnstypen MO 69, hvor der er søgt grundbetaling til projektarealer skal de ikke-plejede delarealer ikke indtegnes for at kunne godkendes til grundbetaling.

8.5 Det tilskudsberettigede areal (fleksibilitet)

Når du er på kontrol af synligt afgræsset eller fastgræsningstryk vil ikke-plejede delarealer op til 1 ha, kunne godkendes hvis de går ind under fleksibiliteten (20 pct.). Flexibiliteten omfatter de arealer, der ikke er plejet med afgræsning eller slæt, men som er naturligt forekommende arealer under 1 ha (10.000 m²). Disse arealer må dog højst udgøre 20 pct. af tilsagnsmarkens godkendte areal.

Placeringen af disse områder på under 1 ha (10.000 m²) må gerne være forskellig for hvert tilsagns år.

De naturligt forekommende arealer, der ikke er plejet, som indgår under fleksibiliteten kan f.eks. være:

- Arealer, hvor der er et egnet plantedække, men arealet bliver ikke plejet i henhold til tilsagnet
- Arealer, der ikke er egnet til afgræsning, men arealet er en naturlig del af marken f.eks.
 - o Tæt buskads eller våde områder
 - o Arealer uden plantedække
- Småbiotoper til grundbetaling eller GLM10, se afsnit 8.4

Hvad kan indgå i fleksibiliteten

Hvis du under kontrollen konstaterer arealer under 1 ha som ikke er afgræsset eller hvor der ikke er taget slæt, så kan de indgå i fleksibiliteten, hvis de udgør mindre end 20% af markens samlede areal. Husk at orienter dig om, hvilke arealer der ikke kan indgå i fleksibiliteten længere nede i afsnittet.

Før du begynder at vurderer om et areal kan indgå i fleksibiliteten, skal du huske, at menneskeskabte konstruktioner, GLM-søer, skov og fredskov bortset fra ved lysåbne arealer i fredskov, arealer med skovtilsagn og arealer ansøger ikke har rådighed over, ikke kan indgå i det tilskudsberettigede areal. Læs mere om disse arealer i afsnit 8.7.

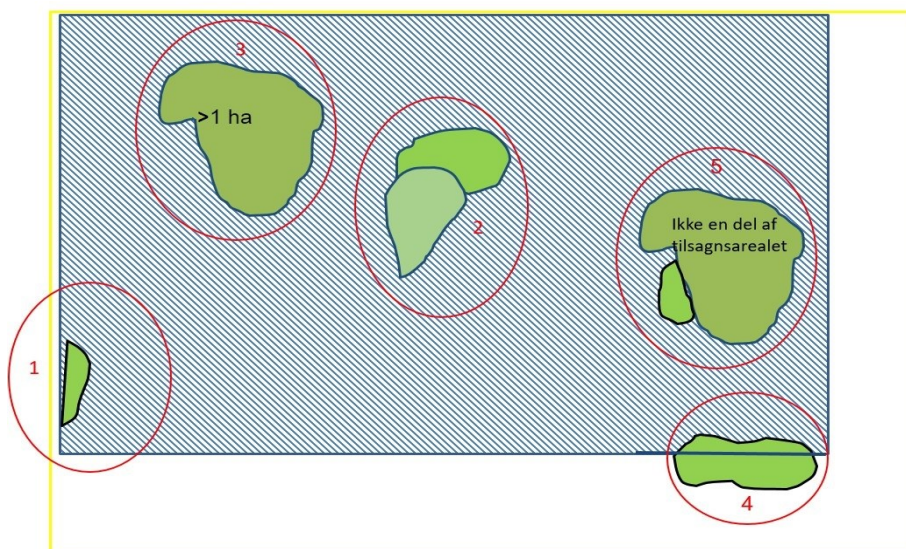
Følgende observationer skal du bruge, når du vil tilføje delarealer til fleksibilitetsberegningen. Observationerne virker kun, hvis delarealet er imellem 100 m² og under 1 ha:

- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Læhegn (3.2.4)
- Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)
- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)
- Ikke afgræsset (11.1.3)
- Ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet (11.2.2)
- Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset (11.3.3)
- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)
- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)
- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)
- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)
- Bevokset med træer eller buske og uden græsningsegnet plantedække (12.1.9)

Husk hvis ansøger søger tilskud til grundbetaling (MO 69) så skal de ikke-plejede arealer der indgår i fleksibiliteten være indtegnet og registreret som småbiotoper i IMK ellers skal arealer sættes til efterkontrol for aktivitetskravet for grundbetaling. Arealer kan dog stadig leve op til plejebetingelserne.

Hvad kan ikke indgå i fleksibiliteten

Når du er på kontrol skal du være opmærksom på, at der er flere typer af delarealer, som ikke kan indgå i fleksibiliteten, disse kan ses på nedenstående figur.

Den gule kant på figur 5.4 viser markblokken, og det blå skraverede er marken med tilsagn.

- Område 1 på figur 5.4, viser arealer der ikke er egnet til afgræsning eller slæt og samtidig ligger i kanten af markblokken.
- Område 2 på figur 5.4, viser flere sammenhængende arealer, hvor der er forskellige elementer, der gør at arealerne ikke er egnet til afgræsning eller slæt, arealerne udgør derudover tilsammen 1 ha eller derover.
- Område 3 på figur 5.4, viser arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, eller som er egnet, men hvor der ikke er blevet afgræsset eller taget slæt.
- Område 4 på figur 5.4, viser arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt og hvor selve arealet i mindre grad overlapper med tilsagnet.
- Område 5 på figur 5.4, viser arealer under 1 ha, der ligger op til et område, der er taget ud af marken med tilsagn.

Du skal altid være opmærksom på disse begrænsende faktorer, når du vurderer om et areal kan indgå under fleksibiliteten.

Hvis du på kontrollen observerer et areal der ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (se fig. 1 og 4), skal du tilføje nedenstående observation også selvom arealet er under 1 ha:

- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Hvis du på kontrollen observerer to eller flere delarealer der ikke er egnet til pleje, som støder op imod hinanden, skal du sikre dig at den samlede størrelse af arealerne er under 1 ha (Se område 2 og 5 på Figur 5.4). Hvis delarealerne tilsammen er over 1 ha kan de ikke indgå i fleksibiliteten, disse delarealer skal have tilføjet en af nedenstående observationer.

Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- Bevokset med træer eller buske og uden græsningseget plantedække (12.1.9)
- Læhegn (3.2.4)
- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Hvis du på kontrollen observerer et areal der er over 1 ha der ikke er egnet til pleje, skal du tilføje nedenstående observation:

- Arealer på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt (12.1.4)

Fleksibilitet beregningen

På en kontrol skal du oprette observationer i IMK på de "Naturligt forekommende arealer der ikke plejes". På kontrolsagen vil der beregnes om de udgør mere end 20 pct. af det tilskudsberettigede areal. Du kan se på fanen "Markplan - tilsagn" i kontrolopgaven, om de naturligt forekommende arealer udgør mere end 20 pct.

Markplan - tilsagn

Markplan - Pleje af græs- og naturarealer (Tilsagnstype 66, 67, 68 og 69), ha

Marknummer ↑↓	Fleksibilitet vurderet OK	Tilsagns-type ↑↓	Anmeldt areal med tilsagn ↑↓	Fleksibilitet		
				Faste fradrag* ↑↓	Brutto areal 20% beregning ↑↓	Ikke støtteberettiget under 1 ha
11	☒ Ja ☐ Nej	MO66-afg				
12	☐ Ja ☐ Nej	MO67-afg				

Figur 5.12: Fanen Markplan – tilsagn hvor det vises om marken for pleje af græs- og naturarealer er vurderet ok for fleksibiliteten, hvilket ses under feltet "Fleksibilitet vurderet OK".

Arealer, uden for tilsagnsarealet, samt der hvor tilskudsberettigelseskrakterierne ikke er opfyldt jf. f.eks. skov og fredskov, arealer med skovtilsagn mv. vil ikke indgå i fleksibilitetsberegningen.

Områder, hvor en forpligtigelse ikke er overholdt, skal *ikke* trækkes fra tilsagnsarealet ved beregningen. Disse arealer f.eks. areal over 1 ha. der ikke er plejet, kan ikke indgå i de 20 pct. fleksibilitet; men de skal indgå som en del af tilsagnsarealet, som de 20 pct. beregnes på baggrund af.

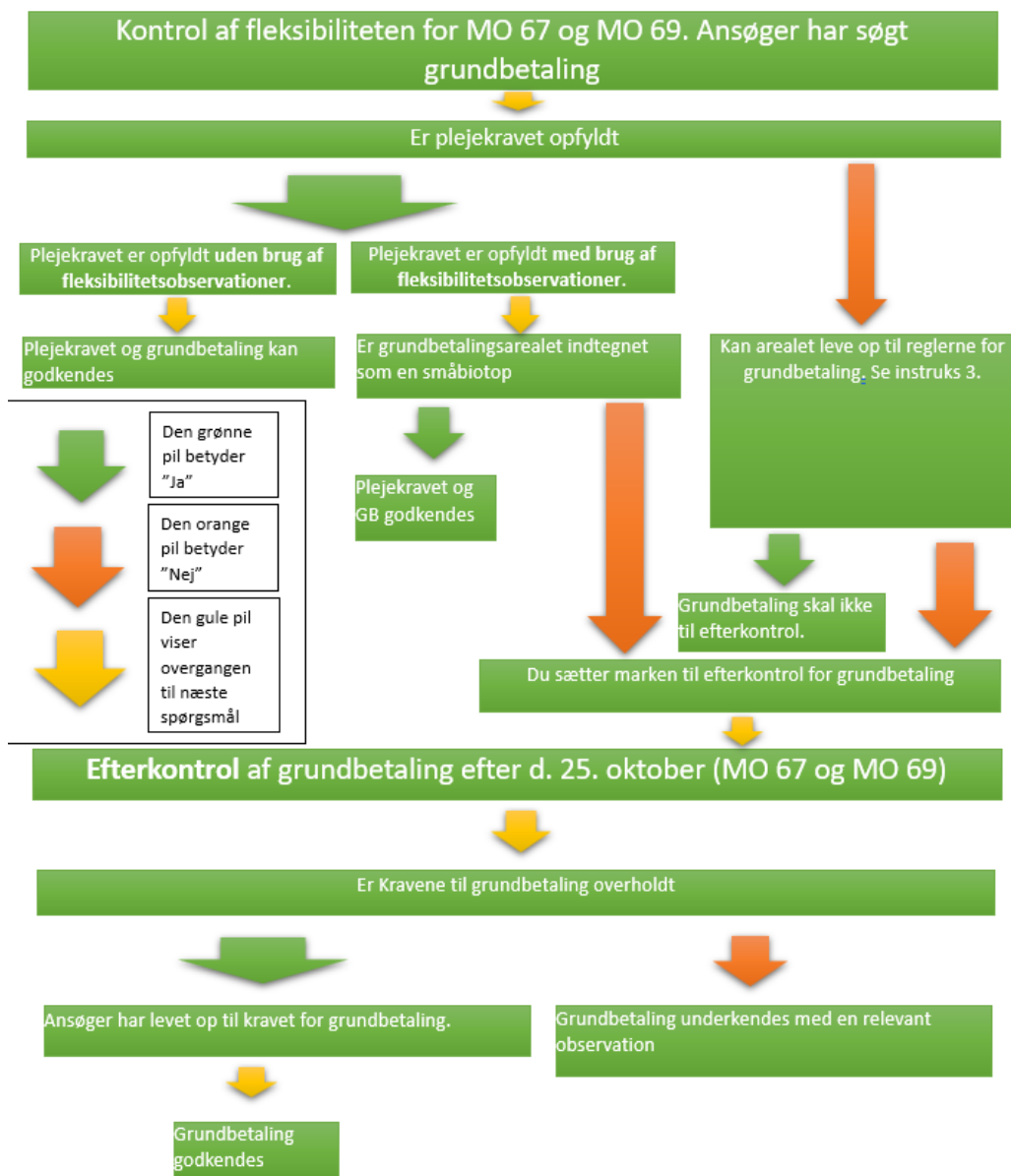
Hvis du kan vurdere med sikkerhed, at fleksibiliteten er under 20% på det ikke plejede areal, kan du vælge **ikke** at oprette observationer, men i stedet vælge at sætte flueben i feltet "Fleksibilitet vurderet OK":

Efterkontrol

Du sætter en kontrolsag til efterkontrol ved IKKE at sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.

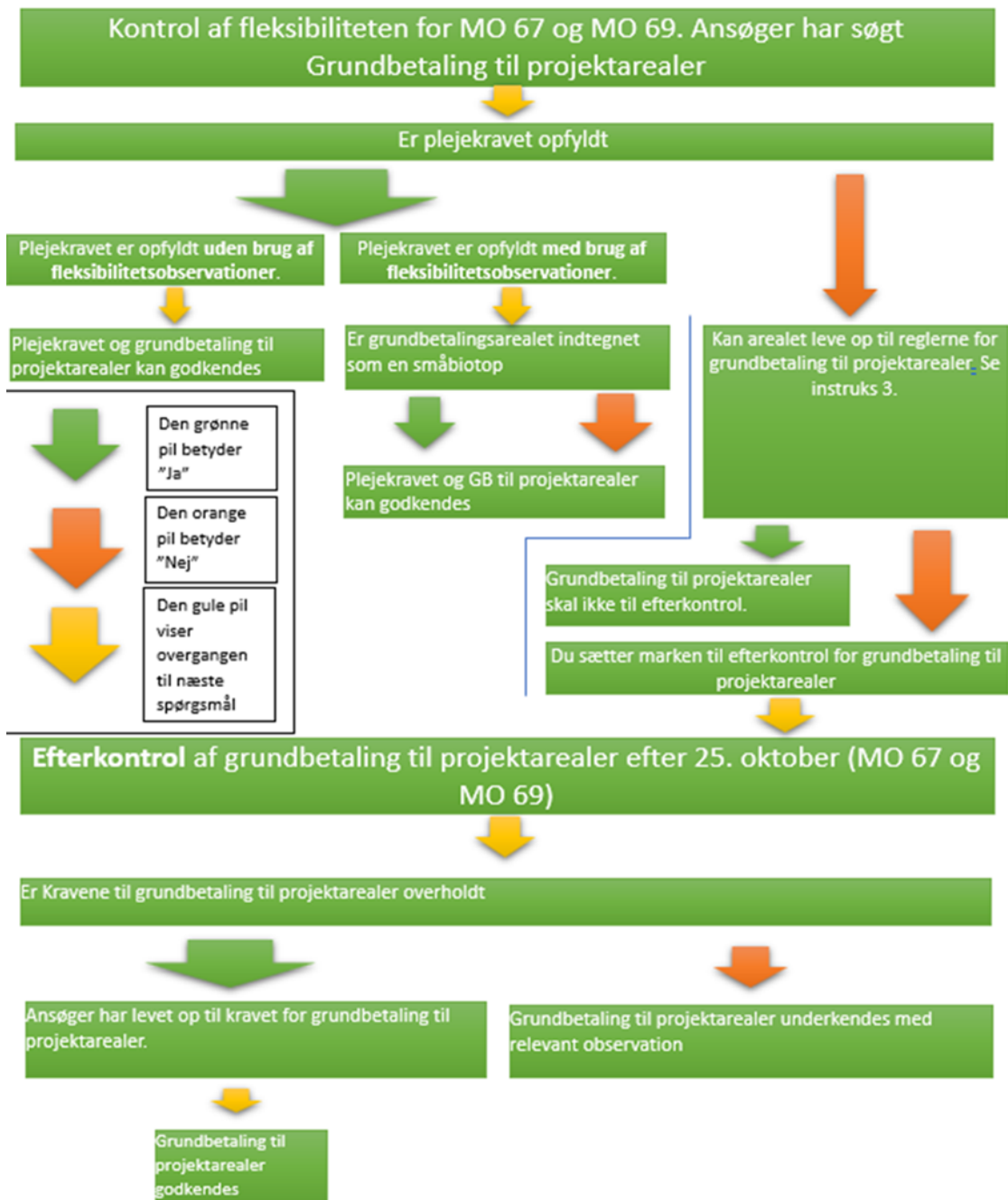
Almindelig grundbetaling

Nedenstående diagram viser forløbet for sager, hvor der er søgt almindelig grundbetaling på en pleje græs- og naturarealer mark. Brug diagrammet til at bestemme, om din sag skal sættes til efterkontrol for aktivitetskravet på grundbetalingen.

Grundbetaling til projektarealer

Nedenstående diagram viser forløbet for sager, hvor der er søgt grundbetaling til projektarealer på en pleje græs- og naturarealer mark. Brug diagrammet til at bestemme, om din sag skal sættes til efterkontrol for aktivitetskravet på grundbetaling for projektarealer.

8.6 Ikke landbrugs- eller naturareal

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmøleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugs- eller naturarealer og er dermed ikke tilskudsberettigede.

Der må gerne stå borde og bænke på arealet, hvis det ikke forhindrer afgræsning/slæt. Borde og bænke opstillet på befæstede arealer skal altid fradrages uanset størrelse på arealet.

Vær opmærksom på, at stier og veje med plantedække skal godkendes.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge de relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Have/park o.l. (3.4.1)
- Ridebane (3.4.2)
- Crossbane (3.4.4)
- Golfbane (3.4.3)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetalingen. Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2

Solceller

Solceller er uforenelige med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Fredskov

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er ubevoksede fredskovspligtige arealer, der plejes som angivet i tilsagnet.

For tilsagn gælder, at tilsagnsarealer beliggende i fredskov betragtes som bevoksede, hvis det er bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

Ved kontrol af tilsagnsarealer bevokset med skov skal du tilvælge fredsskovslaget i IMK for at kontrollere om der er fredskov.

I kontrolskema på Sagsbehandlerportalen skal du markere om du har kontrolleret fredskovslaget

I IMK skal du desuden kontrollere om tilsagnsarealet er omfattet af ”kortlaget lysåbne habitatsnaturtyper i skov”

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder en kronedækningsgrad på mindst 50 pct. med højstammede træer over 5 m og kronedækningsgraden er mere end 10 %. På disse arealer er det altså ikke nok, at der er et plantedække under træerne.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)

Skovtilsagn

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug. Der må dog gerne være et skovrejsningstilsagn på arealet, hvis arealet er ubevokset, og der ikke udbetales tilskud til arealet under skovtilsagnet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Skovtilsagn (3.2.7)

Observationen har ingen betydning for grundbetalingen.

Skov

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet eller springe i skov. Læhegn og remisser må kun være på tilsagnsarealet, hvis der kan græsses/tages slæt under.

Ved skov forstås et landområde på over 0,5ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten.

For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Hvis der er et plantedække under kronerne som er egnet til afgræsning, skal du vurdere om arealet lever op til plejeforpligtigelserne.

Hvis arealet ikke lever op til plejeforpligtigelserne, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Bevokset med træer eller buske og uden græsningsegnet plantedække (12.1.9)
- Læhegn (3.2.4)
- Remise/vildtremise (3.2.3)

Hvis du på kontrollen observerer et areal der ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken, skal du tilføje nedenstående observation også selvom arealet er under 1 ha:

- Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken/tilsagnsmarken (3.2.11)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, og oplagring ikke hindrer afgræsning, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du vælge passende GB observation 3.3.1. Se instruks 2.

Vand

Hvis arealet er permanent vandlidende, men det ikke har hindret overholdelse af betingelserne, skal arealet godkendes.

GLM-søer og -vandhuller under 2.000 m² er ikke tilskudsberettigede. Hvis du i den fysiske kontrol konstaterer, at arealet på en GLM-sø eller -vandhul er større end 2.000 m², skal arealet ikke godkendes.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- GLM-landskabsselement større end 2.000 m² (3.6.1)

Du skal desuden fradrage arealer med permanent vanddække, søer, grøfter med vand, vandløb og loer, hvis der ikke er plantedække i dem.

Vær dog opmærksom på at hvis det er nyetablerede søer eller grøfter er det en overtrædelse af forbud mod omlægning. Læs mere under pkt. 8.13

Du skal vælge de relevante observationer i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)
- Vandløb, grøft, eller lignende – LDP (3.7.2)

Loer, priler og grøfter, der ligger i kanten af en markblok, kan godt indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de er under 1 ha

Ligger arealet med vand som et areal der strækker sig ind over tilsagnsmarken (overlapsarealet mellem den indberettet mark og arealet med tilsagn) og er mindre end 500 m², men er en del af et større areal (over 500 m²) med vand, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Vandhul, grøft, sø eller lignende i kanten af tilsagnsmarker, mindre end 500 m², men del af element større end 500m² (3.7.3)

Du kan læse mere om vand i afsnittet 8.14 hvis vand er årsagen til, at arealet ikke er plejet.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2

8.7 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt. Arealet skal fastholdes som natur- eller græsareal i hele tilsagnsperioden. Vegetationen skal dække mere end 1/3 af overfladen i forhold til sort jord. Hvis du finder arealer med bar jord på over 100 100 m² skal du oprette følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet i IMK at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er noget plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel at arealet ofte bliver oversvømmet eller jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig f.eks. ved strandbred og lignende, så skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

Tilladte aktiviteter

Trampestier med lovlig adgang for offentligheden og dyreveksler, hvor plantedækket er nedslidt, er tilladte. Arealer uden plantedække, der er opstået rundt om vandtrug, arealer med strøelse til leje, og rundt om kalveskjul, skal du godkende. Som på grundbetaling er jagt og privat ikke-organiseret ridning tilladt, hvis plantedækket er opretholdt.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt med afgræsning eller slæt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke påvirker den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærområder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af betingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Ikke tilladte aktiviteter

Arealer uden plantedække som følge af dyrenes støvbadning skal du ikke godkende. Vær dog opmærksom på, at ansøger kan have opnået en dispensation til midlertidig ikke at opretholde plantedækket, hvis det er en meget varm sommer, og dyrene derfor støvbader på et større område.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, for eksempel opbevaring eller oplagring.

Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, skal du underkende arealet.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt i bemærkningsfeltet.

8.8 Tilsagn og grundbetaling

På tilsagn uden grundbetaling er der en højere sats end på tilsagn med grundbetaling. Hvis du i forbindelse med kontrollen konstaterer, at ansøger søger grundbetaling på et tilsagn med høj sats (MO 68), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Der er søgt grundbetaling til arealet (17.1.1)

8.9 Pleje

Ansøger kan have tilsagn med forpligtelse til enten slæt eller afgræsning. Hvis der er forpligtelse til afgræsning, kan ansøger hvert år vælge mellem forpligtelserne: Synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning.

Kontrol af forpligtelsen vurderes efter, om ansøger har forpligtelse til:

- **Synligt afgræsset** senest 15. september
- **Slæt** med tilsagns start i 2024 og 2025: Minimum ét slæt i perioden 21. juni – 15. september. OBS: Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 20. juni
- **Slæt** med tilsagns start 1. januar 2026: Minimum ét slæt i perioden 1. september – 25. oktober. OBS: Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 31. august
For tilsagn hvor tilsagnsperioden begynder 1. januar 2026 kan der udelukkende gives tilsagn med forpligtelse til slæt hvis 50% af arealet er beliggende indenfor et område med fuglevenlig drift. Se kortlag i IMK.
- **Fast græsningstryk** i perioden 1. juni til og med 31. august (i kontrolgrundlaget vil der ved valg af fast græsningstryk stå ”optælling af dyr”).

8.10 Kontrolmetoder

Kontrol af ansøgere som har valgt kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning”

Ansøger har mulighed for at vælge kontrolmetoden ”Ekstensiv græsning” ved forpligtelse til afgræsning på tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Kontrolmetoden vælges ved afkrydsning i fællesskemaet. I perioden fra 15. oktober til og med 30. november skal ansøger tage og indsende foto via Jordbrugsfoto, som dokumenterer, at tilsagnsmarkerne har være omfattet af græsning i løbet af perioden 1. januar til og med 30. november.

- Ved kontrolmetoden ekstensiv græsning, skal du kontrollere at forbud for tilsagnet er overholdt. Du skal ikke kontrollere plejeforpligtelsen.
- Kontrolårsag på kontrolgrundlaget: ”p” ingen ”u”
- Det er udelukkende forbud der skal kontrolleres ved kontrolbesøg. Plejeforpligtelsen kontrolleres via foto kontrol senere på året.

Kontrol - Følgende marker skal kontrolleres, ha									
Marknr. ↑↓	Afg. kode ↑↓	Afgrøde ↑↓	Kontrolårsag ↑↓	Areal fra markkort ↑↓	LDP-tilsagn ↑↓	Art 4 registrering ↑↓	Så-tidspunkt ved sen etablering af efterafgrøder ↑↓	Billedekontrol ↑↓	Kvalitetsvurdering afslut fra skærm ↑↓
1	1	Vårbyg	l	3,43		0		☐ Ja ☒ Nej	☐ Ja ☐ Nej
4	53	Boghvede	m	1,31		0		☐ Ja ☒ Nej	☐ Ja ☐ Nej
10-0	318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	up	1,85	MO68- slæt-28	0		☐ Ja ☒ Nej	☐ Ja ☐ Nej
11-a	318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	p	0,92	MO68- afg-28	0		☒ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej

Figur 5.13: Billedeudklip "Følgende marker skal kontrolleres" viser hvor man kan se at marken er udtaget til Ekstensiv græsning.

Kontrol af forpligtelse til synligt afgræsset 15. september

Når du skal kontrollere plejen af et areal, hvor forpligtelsen synligt afgræsset er valgt, skal du være opmærksom på:

- Definitionen af synligt afgræsset.
- Hvornår i kontrolperioden du gennemfører kontrollen. Det er først den 15. september, at arealet skal leve op til plejeforpligtelsen.
- At vælge den rigtige observation til IMK, som begrundes årsagen til, at arealet ikke fremstår som synligt afgræsset. Dette er vigtigt, fordi de forskellige observationer giver forskellige sanktioner.
- At visse supplerende plejekrav også skal overholdes. Disse skal du altid vurdere, når du kontrollerer plejen af arealet.

Definitionen af synligt afgræsset

"Synligt afgræsset" er opfyldt når vegetationen er synligt afgræsset på mindst 50 pct. af tilsagnsmarken.

Synligt afgræsset: Hvis halvdelen eller mere af plantedækket på et areal er afbidt er plantedækket synligt afgræsset. På lyngarealer er det dog nok, hvis du kan konstatere, at halvdelen af plantedækket mellem lyngen er afgræsset.

Ikke synligt afgræsset: Hvis halvdelen eller mere af plantedækket på et areal over 100m² ikke er afbidt er plantedækket ikke synligt afgræsset.

Hvis arealet ikke er synligt afgræsset skal det underkendes.

Kontrol af synligt afgræsset før eller efter 15. september

Hvordan du skal kontrollere synligt afgræsset afhænger af, om du er på kontrol før eller efter fristen 15. september. Her får du først en gennemgang af reglerne på området, hvorefter du kan læse om, hvad du skal gøre ved kontrolbesøg før og efter fristen.

Du skal kontrollere, at græsarealerne er omfattet af en drift med afgræsning i løbet af perioden 1. juni til og med 15. september. Arealerne skal fremstå plejede med afgræsning, så plantedækket er synligt afgræsset 15. september (se definition ovenfor).

Bemærk, at sanktionerne er differentierede, hvis arealerne ikke er synligt afgræsset. Du skal derfor vurdere, i hvilken grad arealet er plejet, når du vælger observationer i IMK. Det er vigtigt at vælge den korrekte observation, så afgørelsen i sagsbehandlingen bliver korrekt.

Hvis du er på kontrol før 15. september

Er der eller har der været dyr på arealet?

Hvis der ikke er dyr på arealet på kontroltidspunktet, men der er tegn på, at der har været dyr på arealet, og du vurderer, at arealet vil fremstå synligt afgræsset 15. september, skal du godkende arealet. Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.

Hvis du ikke kan godkende arealet på kontroltidspunktet som synligt afgræsset, sættes arealet til efterkontrol.

Hvis der er dyr på arealet, skal du vurdere, om arealet vil kunne fremstå synligt afgræsset 15. september:

- Hvis der er dyr på arealet og du vurderer, at arealet vil fremstå synligt afgræsset, skal du godkende arealet. Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.
- Hvis der er dyr på arealet og du vurderer, at arealet ikke kan fremstå synligt afgræsset, skal arealet til efterkontrol.

Delområder helt domineret af mos eller lav på over 100 m², skal underkendes, hvis du kan konstatere, at dyrene ikke færdes på arealet. På sådanne arealer skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Der er ikke dyr på arealet

Hvis du er på kontrol før 16. september, og der ikke er eller har været dyr på arealet, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis du er på kontrol efter 15. september

Er der tegn på dyr?

Hvis der har været dyr på arealet, og du vurderer, at arealet var synligt afgræsset 15. september, skal du godkende arealet. Dette skal være opfyldt for hver 100 m². Du skal sætte kryds i ”kontrollen kan afsluttes” på efterkontrolfanen.

Hvis du vurderer, at arealet ikke har været synligt afgræsset 15. september, skal du underkende arealet. Du kan underkende med forskellige observationer i IMK, der giver forskellige sanktioner:

Når der er tegn på, at der har været dyr på arealet, men plantedækket ikke er synligt afgræsset, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet (11.2.2)

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3

Hvis arealerne ikke er afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse, men der har været dyr på arealet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3

Områder helt domineret af mos eller lav på over 100 m², skal du underkende, hvis du kan konstatere, at dyrene ikke færdes på arealet med mos/lav. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Der har ikke været dyr på arealet

Hvis du er på kontrol efter 15. september, og der ikke har været dyr på arealet, skal arealet underkendes. Du kan underkende med forskellige observationer i IMK, der giver forskellige sanktioner.

Hvis der ikke har været dyr på arealet, men der er taget slæt, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset, men der er taget slæt (11.1.1)

Hvis der ikke har været dyr på arealet, og der heller ikke er taget slæt, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3

Hvis arealet, hvorpå der ikke har været dyr ligger udenfor indhegningen skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)

Supplerende krav om pleje

Uanset hvad du i øvrigt observerer, skal du tage stilling til, om disse supplerende krav er overholdt. Disse kan godt vælges samtidig med overtrædelserne ovenfor.

Arealerne skal afgræsses af heste eller drøvtyggende husdyr. Er arealet plejet af andre dyr, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Afgræsset af andre dyr end heste eller drøvtyggende husdyr (11.5.1)

Fra 21. juni til og med 15. september må der foretages slåning af arealerne i form af slæt, der gennemføres som en naturlig del af driften med afgræsning. Arealerne må dog ikke afpudsес fladedækkende, hvor materiale efterlades på marken, og afpudsningen må ikke ske, før dyrene kommer på arealet. Fladedækkende afpudsning vil sige at et større sammenhængende areal er afpudset. Du skal vælge en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er fladedækkende afpudset i perioden 21. juni til 15. september (13.2.1)
- Afpudsning før påbegyndt afgræsning (13.2.2)

Der må ikke foretages slæt eller afpudsning i perioden 1. maj – 20. juni. Er dette tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Slåningsforbud 1. maj til 20. juni er ikke overholdt (13.1.1)

Hvis arealet er slået efter afgræsning er det vigtigt, at der er synlige tegn på afgræsning med dyr. Det kan være hegn/opsat tråd, synlige spor efter dyr som for eksempel husdyrgødning, vandtrug (plantedækket omkring truget bærer som oftest præg af slid fra dyr) og afbidt plantedække. Hvis der ikke er synlige tegn på afgræsning, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ikke afgræsset (11.1.3)

Kontrol af forpligtelse til slæt

For tilsagn med MO 68/69 er forpligtelsen til slæt afhængig af tilsagnsår.

Når du er på kontrol af MO 68/69 skal du se på kontrolgrundlaget hvilken tilsagnsår den enkelte tilsagnsmark har.

Tilsagn med start i 2024 og 2025: Minimum ét slæt i perioden 21. juni – 15. september. OBS: Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 20. juni

Tilsagn med start 1. januar 2026: Minimum ét slæt i perioden 1. september – 25. oktober. OBS: Forbud mod slåning i perioden 1. maj – 31. august
For tilsagn hvor tilsagnsperioden begynder 1. januar 2026 er der udelukkende givet tilsagn med forpligtelse til slæt hvis 50% af arealet er beliggende indenfor et område med fuglevenlig drift. Se kortlag i IMK.

Kontrol af forpligtigelsen til slæt på tilsagn med start 2024 og 2025.

Din mulighed for at kontrollere forpligtigelse til slæt afhænger af, om du er på kontrol før eller efter fristen 15. september. Her får du først en gennemgang af reglerne på området, hvorefter du kan læse om, hvad du skal gøre ved kontrolbesøg før og efter fristen.

Du skal kontrollere, at der på arealerne er foretaget mindst et slæt i perioden fra 21. juni til og med 15. september.

Slæt defineres som slåning af plantedækket med efterfølgende fjernelse af det afslåede plantemateriale (i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes). Afpudsning er ikke nok til at overholde betingelsen.

Slæt kan ikke erstattes af afgræsning, men må gerne suppleres med afgræsning. Hvis afgræsningen har slettet alle spor efter slæt, så du ikke kan bedømme, om der er taget slæt på arealet, skal du godkende arealet.

Der må ikke foretages slæt eller afpudsning i perioden 1. maj – 20. juni. Er dette tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Slåningsforbud 1. maj til 20. juni er ikke overholdt (13.1.1)

Hvis du er på kontrol før 16. september:

Hvis der på kontroltidspunktet er taget et slæt i perioden 21. juni til 15. september, skal du godkende arealet. Husk at afkrydse i Efterkontrol fanen at marken er færdigkontrolleret.

Hvis der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er afpudset eller afgræsset, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis du er på kontrol efter 15. september:

Hvis der er taget et slæt i perioden 21. juni til 15. september, skal du godkende arealet.

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er kun afpudset eller afgræsset, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset (11.3.2)
- Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset (11.3.3)

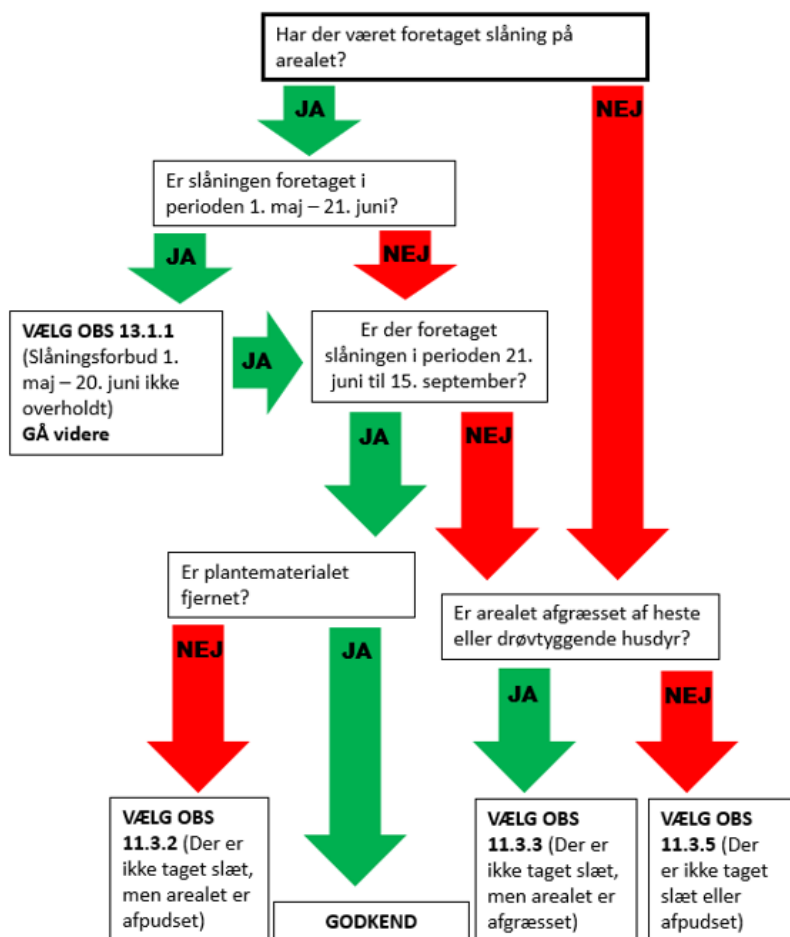
Når der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)

Bemærk, at sanktionerne er differentierede, hvis der på arealerne ikke er foretaget mindst et slæt i perioden 21. juni – 15. september. Du skal derfor vurdere aktiviteten på arealet, når du vælger observationer i IMK. Det er vigtigt at vælge den korrekte observation, så afgørelsen i sagsbehandlingen bliver korrekt.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 3.

Sådan vælger du den rigtige observation (Figur 5.16):

Figur 5.14: Kontrol af forpligtigelse til slæt efter 15. september

Kontrol af forpligtigelsen til slæt på tilsagn med start 2026.

For tilsagn hvor tilsagnsperioden begynder 1. januar 2026 er der udelukkende givet tilsagn med forpligtigelse til slæt hvis 50% af arealet er beliggende indenfor et område med fuglevenlig drift. Se kortlag i IMK.

Slæt defineres som slåning af plantedækket med efterfølgende fjernelse af det afslåede plantemateriale (i modsætning til afpudsning, hvor plantematerialet ikke fjernes). Afpudsning er ikke nok til at overholde betingelsen.

Slæt kan ikke erstattes af afgræsning, men må gerne suppleres med afgræsning. Hvis afgræsningen har slettet alle spor efter slæt, så du ikke kan bedømme, om der er taget slæt på arealet, skal du godkende arealet.

Der må ikke foretages slæt eller afpudsning i perioden 1. maj – 31. august. Er dette tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Slåningsforbud 1. maj til 31. august er ikke overholdt (13.1.3)

Hvis der på kontroltidspunktet er taget et slæt i perioden 1. september til 25. oktober, skal du godkende arealet. Husk at afkrydse i Efterkontrol fanen at marken er færdigkontrolleret.

Hvis der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er afpudset eller afgræsset, skal du sætte arealet til efterkontrol.

Hvis du er på kontrol efter 25. oktober:

Hvis der ikke er taget et slæt, men arealet er kun afpudset eller afgræsset, skal du vælge den relevante observation i IMK:

- Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset (11.3.2)
- Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset (11.3.3)

Når der ikke har været nogen plejeaktivitet på arealet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke udnyttet til slæt (11.3.5)

Bemærk, at sanktionerne er differentierede, hvis der på arealerne ikke er foretaget mindst et slæt i perioden 1. september – 25. oktober. Du skal derfor vurdere aktiviteten på arealet, når du vælger observationer i IMK. Det er vigtigt at vælge den korrekte observation, så afgørelsen i sagsbehandlingen bliver korrekt.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der er søgt grundbetaling på arealet, men aktivitetskravet ikke er overholdt 25. oktober, skal du vælge passende GB observation. Se instruks 2.

Kontrol af Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august.

Kontrolårsag q

I forbindelse med kontrol af fast græsningstryk skal du optælle de dyr, der på kontroltidspunktet går i de indhegninger, hvor ansøger i Fællesskemaet har valgt fast græsningstryk som plejekrav.

Fast græsningstryk kan vælges på følgende miljøordninger:

- Pleje af græs- og naturarealer (MO68), tilskud uden grundbetaling
- Pleje af græs- og naturarealer (MO69), tilskud med grundbetaling, hvis der ikke søges grundbetaling, eller hvis der søges grundbetaling til projektarealer omfattet af 'artikel 4, stk. 4, litra c'

Det vil fremgå af kontrolårsagen på kontrolgrundlaget, om ansøger har arealer, hvor der er valgt fast græsningstryk, hvilke arealer der er tale om og hvilket dyretryk (DE), der er krav om.

Ved fast græsningstryk skal der være mindst 0,3 storkreaturer pr. ha på arealet i hele perioden 1. juni til 31. august.

Du skal altså ikke tjekke, hvor meget arealet er afgræsset, men blot om dyrene har haft adgang til arealet, og om plantedække reglerne er opfyldt.

Storkreaturer (SK) beregnes som:

Tyre, køer og andet kvæg over to år, heste over seks måneder	1,0 SK
Kvæg fra seks måneder til to år	0,6 SK
Får og geder over et år og hjortedyr over ni måneder	0,15 SK

Bemærk, at dyr under seks måneder ikke tæller med i opgørelsen af storkreaturer.

Kontrol af fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august

Hvis du er på kontrol i perioden 1. juni til 31. august, skal du tælle dyrene på det indhegnede areal. Derudover skal du opmåle det græsningsegnede indhegnede areal for at kontrolopgaven kan beregne græsningstrykket (SK/ha).

Du skal lave opslag i CHR, hvis du er tvivl om dyrenes alder, og hvis alderen har betydning for, om der er det påkrævede antal SK pr. ha.

Hvis der er tilstrækkeligt med dyr på arealet, også selvom nogle af dyrene pga. alder ikke tæller ligeså meget, er det derimod ikke nødvendigt at lave et opslag i CHR eller andet register. Husk at journalisere opslaget som dokumentation på sagen.

Hvis der er dyr på arealet:

Ved kontrol af fast græsningstryk skal du:

- 1 Opmåle hegnet med iPad
- 2 Tælle dyr i indhegningen
Registrere antal dyr på kontrolskemaet på fanen "Fast græsningstryk".
- 3 Oprette observationer i IMK af fradrag i indhegningen (ikke græsningsegnet plantedække)
Oprette observationer i IMK af fradrag i tilsagn (ikke tilskudsberettiget areal)

1 Du opmåler først indhegningen med din iPad.

Du skal vælge følgende observation i IMK for opmålingen af indhegningen:

- Opmåling af indhegning (11.4.10)

Bemærk: Hvis du anvender overstående observation, slår den ikke igennem på tilsagnet. Hvis arealet skal fradrages i tilsagnet, skal du huske at oprette en relevant observation.

Hegningsbestemmelsen

Der må gerne være naturarealer i indhegningen, hvortil der ikke søges nogen form for tilskud, herunder skov samt områder, der ikke har karakter af en mark, for eksempel våde områder. Disse arealer kan ligge uden for markblok.

Uanset beliggenheden af indhegningen skal du altid huske at trække arealer uden plantedække fra indhegningens areal med henblik på en korrekt beregning af græsningstrykket. Vær OBS på, at ørnebregne, revling og mos i renbestand ikke vurderes som græsningsegnet.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Fradrag i indhegning (11.4.11)

Ved fast græsningstryk er en overtrædelse af hegningsbestemmelserne, hvis tilsagnsarealer med fast græsningstryk er samhegnet med arealer med anden forpligtigelse end fast græsningstryk. Arealer med fast græsningstryk må for eksempel ikke være samhegnet med arealer med forpligtigelsen "synligt afgræsset" eller arealer med "ekstensiv afgræsning"

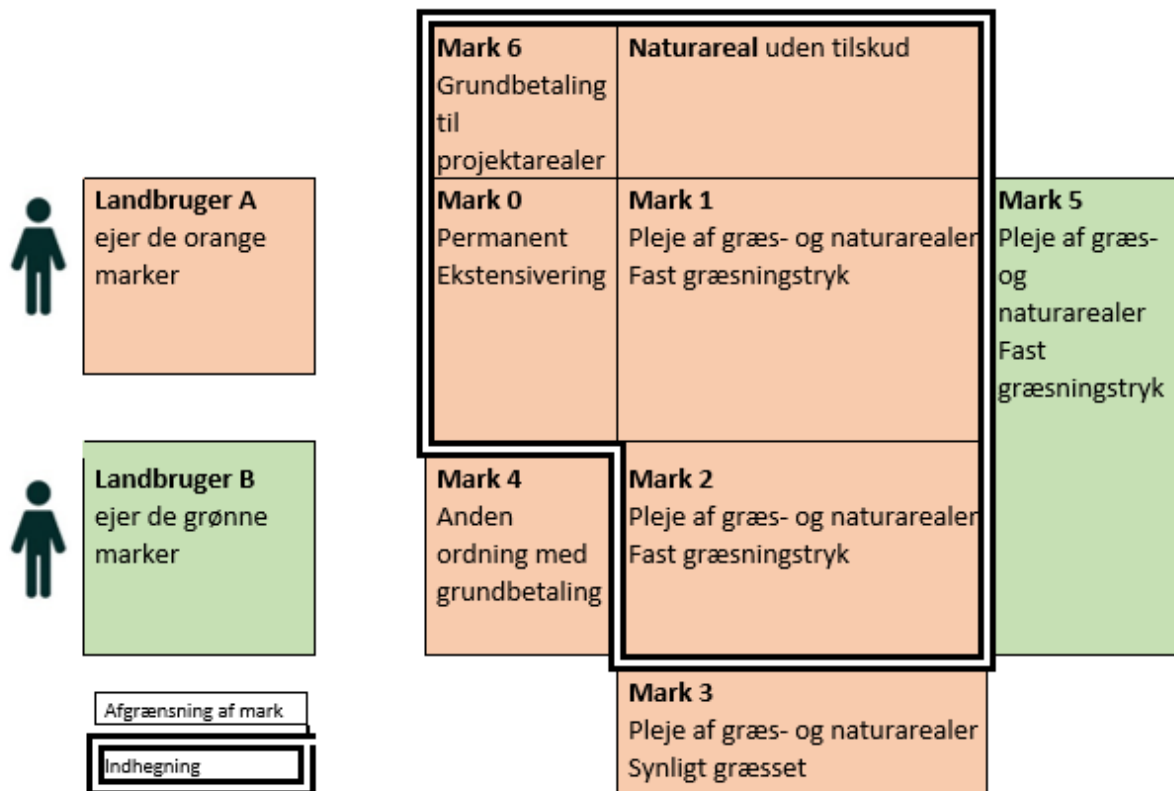
Ud fra indhegningspolygonen i IMK vurderer du, om tilsagnsmarken er samhegnet med arealer med anden forpligtigelse end fast græsningstryk. Er dette tilfældet, skal du på indhegningspolygonen vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er samhegnet med et areal, der ikke har samme krav om fast græsningstryk (11.4.8)

En indhegning må desuden kun indeholde marker, der drives af samme tilsagnshaver.

Er arealet samhegnet med anden ejer eller forpagters areal, skal du på indhegningspolygonen vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er samhegnet med anden ejer/forpagters areal (11.4.9)

FIGUR 5.8. Eksempel på regler for indhegning.

Landbruger A må godt indhegne Mark 1 og Mark 2 sammen, da Landbruger A ejer begge marker og har valgt samme afgrænsningsmetode (fast græsningstryk) for begge marker. Derudover må arealet indhegnes sammen med naturarealer uden tilskud, sammen med marker med Grundbetaling til projektarealer og sammen med marker med tilskud til Permanent ekstensivering.

Landbruger A må ikke indhegne Mark 2 med Mark 3 eller Mark 4, da der er søgt tilsagn med andre forpligtelser. Landbruger A og Landbruger B må ikke indhegne deres marker med forpligtelse til fast græsningstryk sammen, fordi der ikke må være flere ansøgers areal i samme indhegning.

Forbud mod tilskuds fodring gælder i hele indhegningen og ikke kun på tilsagnsarealet.

Dette betyder at du skal oprette observationer på alle marker med tilsagn som indgår i hele indhegningen. Se afsnit 7.11

2 Optælling af dyr i indhegningen.

På kontrolskemaet under fanen Fast Græsningstryk registrerer du de optalte dyr i kolonnerne med de relevante dyretyper. Antal storkreaturer pr. ha vil herefter automatisk blive beregnet i kolonnen "Antal SK pr. ha".

Græsningstrykket er mindst 0,3 storkreaturer/ha, medmindre ansøger har søgt og fået godkendt et lavere græsningstryk.

Under fanen Fast Græsningstryk på skemaet "Konstateret græsningstryk i forhold til krav" kan du læse om kravet til græsningstrykket pr. ha af indhegningens areal er overholdt. Det fremgår af kolonnen "SK konstateret i forhold til krav". Kravet er overholdt hvis tallet er 100 eller derover. Hvis tallet er højere end 100, skal du huske at tjekke, om plantedækkereglerne stadig er overholdt.

Hvis kravet for græsningstrykket i indhegningen ikke er overholdt, fremgår det i kolonnen "Antal SK pr. ha i % af krav pr. ha" som mindre end 100. Du skal herefter indtegne den korrekte observation i IMK. Du skal vælge den relevante observation i IMK:

- <70 % storkreaturer (11.4.15)
- 70-89 % storkreaturer (11.4.16)
- 90-99 % storkreaturer (11.4.17)

3 Vælger observationer for fradrag i indhegningen og for fradrag i tilsagnet

Indhegningens areal til beregning af græsningstrykket skal kun være det areal med græsningsegnet plantedække. Følgende arealer skal fraregnes indhegningens areal:

- Søer uden plantedække
- Sandbanker uden plantedække
- Befæstet vej som dyrene kan gå hen over
- Motocrossbane med arealer uden plantedække
- Arealer, hvor tilskudsfodring hindrer plantedække
- Tæt krat, hvor dyrene ikke kan færdes
- Bygninger/anlæg
- Ridebane, hvor der ikke er plantedække
- Råstofgrave uden plantedække
- Øvrige arealer, der ikke vil kunne indgå i tilsagnet, herunder skov og lignende arealer uden plantedække under træerne
- Arealer, der er sprøjtet, så der ikke længere er plantedække

Du skal vælge følgende observation i IMK for arealer af ovenstående karakter:

- Fradrag i indhegning (11.4.11)

Bemærk: Hvis du anvender overstående observation, slår den ikke igennem på tilsagnet. Hvis arealet skal fradrages i tilsagnet, skal du huske at oprette en relevant observation.

Hvis der ikke er dyr på arealet:

Det er kun i græsningsperioden, at hegningsbestemmelsen gælder. Det vil sige, at ansøger gerne må ændre på indhegningen eller helt fjerne indhegningen efter græsningsperiodens ophør 31. august.

Hvis du konstaterer, at der ikke er dyr på tilsagnsarealerne, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr (11.4.1)

Hvis der ikke er dyr på tilsagnsmarken, skal du altså ikke foretage en opmåling af indhegningen, eller udfylde skemaet på Sagsbehandlerportalen.

Du skal måle arealer op, der ligger udenfor hegnet men indenfor tilsagnet, og vælge følgende observation i IMK:

- Ingen dyr – udenfor hegn, indenfor tilsagn (11.4.14)

Kontrol af fast græsningstryk efter 31. august

Kontrol af fast græsningstryk skal være afsluttet d. 31. august. Det kan dog ske, at du skal kontrollere en sag med fast græsningstryk efter 31. august. Det kan være en R-sag – en rekvireret kontrol.

Det er kun i græsningsperioden, at der er krav om et fast græsningstryk. Efter 31. august må ansøger gerne reducere antallet af græssende dyr eller flytte samtlige dyr til en helt anden indhegning eller flytte hegnet. Du skal derfor ikke måle arealet op eller tælle dyr.

Ved kontrol af fast græsningstryk efter 31. august skal du kun konstatere, om der har været tegn på dyr på arealet, eller om der ikke er tegn på, at der har været dyr på arealet. Du skal derfor ikke tælle dyr ved kontrol af fast græsningstryk efter 31. august.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Ingen tegn på dyr, kontrol efter 31. august (11.4.6)
- Tegn på dyr, kontrol efter 31. august (11.4.7)

8.11 Arealet står under vand på kontroltidspunktet

Når du skal kontrollere plejekravet, kan der stå vand på arealerne, som gør, at du ikke kan besigtige arealerne. Når arealerne står under vand på kontroltidspunktet, skal du derfor spørge ansøger, om plejekravet er opfyldt. Husk billeddokumentation af vand på arealerne.

Landmanden oplyser, at arealet ikke er plejet

Hvis landmanden oplyser, at arealet ikke er plejet, underkender du arealerne med følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)

Landmanden oplyser, at arealet er plejet. I dette tilfælde skal du gøre følgende:

1. **Du gennemgår ortofoto for indeværende år (forår og sommer) og sammenholder det med et ortofoto 2025.** Du gør dette med henblik på at konstatere, om arealet under vand er med permanent vanddække. Fremstår arealet med permanent vanddække fradrager du arealet, og kontrollen af plejekravet på arealet er færdig. Hvis dette er tilfældet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende – LDP (3.7.1)

2. **De arealer, som du kan besigtige omkring arealerne under vand, er ikke plejede.** På ortofoto er der tegn på, at arealerne ikke har været plejet tidligere. Du underkender arealerne under vand som ikke plejede, og kontrollen af arealet er færdig. Du noterer som bemærkning til observationen, at arealerne ikke er besigtigede, men at de omkringliggende arealer ikke er plejede. Du skal vælge følgende observation i IMK

- Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse (11.1.2)

3. **De arealer, som du kan besigtige omkring arealerne under vand, er plejede.** På ortofoto er der tegn på, at arealerne har været plejet tidligere. Du godkender arealerne under vand, da plejen formodes overholdt. Kontrollen af plejekravet er færdig. Du skal i IMK vælge besigtigelseskvittering nr. 3 - ”Ikke besigtiget – ikke muligt at besigtige arealet (vand, sne e.l.) ” og skrive en bemærkning om, hvilke arealer, der ikke er besigtiget, men at de omkringliggende arealer er plejet.

8.12 Forbud

Forbud mod tilførsel af gødning

Du skal ved besigtigelse kontrollere, at tilsagnsarealerne ikke er tilført gødning ud over det, der efterlades af græssende husdyr. Du kan ved kontrollen af marken kigge efter uopløste gødningskorn eller kørespor som følge af udbringning af gødning.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning ud over det, der er efterladt af græssende husdyr (13.3.2)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre ordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskuds fodring

Der er kun to former for tilskuds fodring, der er tilladt:

- 3) Tilskuds fodring med mineral-foderblandinger
- 4) Tilskuds fodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul

Det vil sige fodring af dyrene med halm, for eksempel ved at der sættes en hel halmballe (hvor båndene ikke er skåret over) ud til dyrene, vil blive betragtet som tilskuds fodring. Fodring med høg og andet stråfoder betragtes også som tilskuds fodring. Men til indfangning i f.eks. en fangfold er anvendelse af høg (f.eks. ved håndfodring) som lokkemiddel ok.

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige observationer afhængig af, om der er tilskuds fodret med ensilage og kraftfoder eller høg, halm og wraphøg. Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskuds fodring ikke overholdt – fodret med høg, halm eller wraphøg (13.4.2)

Bemærk, at der er forskel på strøelse og tilskuds foder. Af dyrevelfærdsmæssige årsager er det tilladt at strø med halm, så dyrene får mulighed for tørt leje. Halmballer, der findes på tilsagnsarealet, og hvor båndene er skåret op, betragtes som strøelse og er derfor ikke en overtrædelse.

8.13 Kontrolårsag 9 – Sager med manglende klargøring

Dette kapitel beskriver, hvordan du skal forholde dig til sager med kontrolårsag 9, hvor IMK ikke gør det muligt at anvende de normale observationer. Når det ikke er muligt at anvende de normale observationer, er de ikke tilgængelige i IMK. Fremgangsmåden er specifik for marker med Pleje af græs og naturarealer, PLG, der har fået markeringen "ikke OK" i klarmeldingen.

I det følgende kan du læse, hvordan du teknisk skal håndtere sager med kontrolårsag 9. Den fysiske besigtigelse er uændret i forhold til beskrivelsen i de foregående afsnit. Det er derfor vigtigt, at du tager udgangspunkt i disse, når du kontrollerer PLG.

Baggrund

I forbindelse med sagsbehandling af PLG er en række udfordringer årsag til, at mange af tilsagnssagerne endnu ikke er klar til sagsbehandling. Der udestår bl.a. sagsbehandling af producentskifter, nye tilsagn og genoptagelsessager. Det betyder, at tilsagnsgrundlaget ikke er opdateret. Det er derfor ikke muligt at foretage en automatisk kørsel af klarmeldingssagerne. Det betyder, at klargøringen til kontrol af disse sager ikke kan ske automatisk, og Landbrugsstøtte og Økologi er derfor nødt til at lave en light klarmelding af kontrolsagerne, selvom de ikke er færdigbehandlet.

Det er kun marker, hvorpå der er anmodet om udbetaling rettidigt, der vil blive klargjort og som skal kontrolleres for tilsagnsbetingelserne.

Det gør Landbrugsstøtte og Økologi

Alle sager, som er udtaget til kontrol, skal manuelt klarmeldes på PLG. Det har derfor været nødvendigt, at gøre klarmeldingen mere enkel i år, for at spare tid og få sagerne hurtigere videre til kontrollørerne. Der skal derfor ikke laves ændringer på tilsagnet i forbindelse med klarmeldingen.

Overordnet set, så består klarmeldingen af et tjek af om indberettede arealer stemmer overens med det registrerede tilsagn. Der skal ikke foretages kontrol på arealer, som ikke er indberettet med tilsagn. Hvis der er uoverensstemmelser mellem det indberettede areal og det registrerede tilsagn, så laves der ikke ændringer på tilsagnet, men der skrives en bemærkning for hver enkel mark, der ikke stemmer overens med det registrerede tilsagn.

Der kan på samme sag være marker, der er indberettet korrekt, hvor tilsagnslaget er korrekt i IMK, og marker hvor tilsagnslaget mangler i IMK, og ansøger derfor ikke kan indberette korrekt.

Det er altså ikke muligt for Landbrugsstøtte og Økologi at lave en fuld klargøring af kontrolsagen. Landbrugsstøtte og Økologi kan dog orientere kontrolløren om eventuelle forskelle i tilsagnet i forhold til det indberettede.

Sagsbehandleren sætter en markering i klargøringsopgaven, hvis der er mangler på sagen og skriver en bemærkning, der forklarer manglen/fejlen på marken.

Kontrolgrundlag

Sagsbehandlerne sætter kryds i "ikke OK" så kontrolsagen får kontrolårsag 9 (dynamisk kontrolårsag).

Marker, der har fået markeringen "Ikke OK" i klargøringsopgaven, fremgår af skemaet "Marker vurderet ikke OK i Klargøring PLG" i kontrolgrundlaget. Se Figur 5.12.

Marker vurderet "Ikke OK" i Klargøring af PLG og ØA								
Marknr. ↑↓	PLG kode ↑↓	Fast græsningstryk ↑↓	ØA kode ↑↓	Kontrol af Frugt/bær-tillæg ↑↓	OK/Ikke OK ↑↓	Bemærkning ↑↓	SB initialer ↑↓	Dato ↑↓
21-10	67 Slæt	☐		☐	☐ OK ☒ Ikke OK	test	cala	15-03-2024
21-11	66 Afg.	☒		☐	☐ OK ☒ Ikke OK	test	cala	15-03-2024

Figur 5.9. I skemaet vises både information om marker med tilsagnsordningerne PLG, Her fremgår de marker, der ikke er OK, tilsagnsordning, samt om ansøger har søgt om fast græsningstryk. Herudover kan du se de bemærkninger, som sagsbehandleren har lavet for at beskrive fejlen.

Sagsbehandleren har skrevet en bemærkning i skemaet, der forklarer problemet, og du kan se hvilke ordninger, du skal kontrollere på den pågældende mark.

Det er vigtigt, at du læser bemærkningerne og forholder dig til dem, inden du kører på kontrol.

Tilsagnet kontrolleres ud fra ansøgers indberetning. Ansøger har sat kryds ved, at ansøger søger udbetaling for marken, selv om der ikke er et tilsagnslag i IMK. Det vil sige, at du skal kontrollere ud fra, at der er tilsagn på hele marken.

Besigtigelse

Tilsagnsbetingelserne skal kontrolleres på hele marken, hvis ikke andet er nævnt i bemærkningerne fra sagsbehandleren i skemaet i Figur 5.9. Du skal kontrollere PLG-tilsagn på almindeligvis som beskrevet i de forudgående dele af denne instruks. Vær dog opmærksom på fleksibilitet. Læs mere herunder.

Observationer

Marker med kryds i "Ikke OK" i klargøring, kan ikke bruge de normale observationer i IMK for marker med PLG, du skal i stedet bruge en af nedenstående observationer.

Marker med MO68

- Observation vedrørende MO66/68-slæt (13.9.9)
- Observation vedrørende MO66/68-afgræsning (13.9.10)

Marker med MO69

- Observation vedrørende MO67/69-slæt (13.9.11)

- Observation vedrørende MO67/69-afgræsning (13.9.12)

Du skal skrive titlen og nummeret på den observation du ville have brugt i bemærkningsfeltet, hvis marken havde være ”OK” i klargøringen.

Se eksempler nedenfor.

Når du lukker sagen kan du få en validering, enten hvis du ved en fejl har brugt en af ovenstående observationer på en mark, der var ”OK” i klargøringen, eller hvis du på samme mark har brugt både en af ovennævnte observationer og en af de normale observationer for PLG.

Hvis der er GB på marken og du finder overtrædelser vedr. ikke landbrug

Hvis der på tilsagnsmarken også er søgt om grundbetaling, og du på marken konstaterer, at en del af arealet ikke er et landbrugsareal, skal du desuden huske at lave en observation på grundbetalingen.

Har marken markering i ”Ikke OK” i klarmeldingen og dannes der ikke, ved brug af de normale observationer for ”Ikke landbrug”, en observation på PLG på fanen ”Observationer” i CAP, skal du bruge en af følgende observationer, hvis du skal underkende arealet til grundbetaling:

- Menneskeskabt konstruktion (3.1.14)
- Træer og skov (3.2.12)
- Rekreativt (3.4.11)
- Eksproprieret (3.5.3)
- GLM-element ikke tilskudsberettiget (3.6.2)
- Vand (3.7.6)

Husk i bemærkningsfeltet at skrive navnet på den observation du ville have brugt, hvis marken havde været ”OK” i klargøringen.

Eksempel:

Der er søgt om udbetaling af MO69 og grundbetaling på marken. Marken er markeret med ”Ikke OK i klarmeldingen.

Der er en råstofgrav på arealet.

Du skal bruge observation (13.9.12) – Observation vedrørende MO69-afgræsning på MO69 og skrive i bemærkningen ”Råstofgrav, 3.1.6”.

Du skal herudover underkende arealet til grundbetaling ved at bruge observation (3.1.14) – Menneskeskabt konstruktion, og skrive ”Råstofgrav, 3.1.6” i bemærkningen.

Særligt for fleksibilitet

Er der sat kryds i ”Ikke OK” i klarmeldingen, skal du altid, hvis der ikke er et tilsagnslag på marken, lave observationer på alle overtrædelser på arealet. Det betyder, at du ikke kan bruge funktionen ”Fleksibilitet vurderet OK”, som beskrevet i afsnit 7.7.

Særligt for sager med fast græsningstryk

Hvis der er fast græsningstryk på sagen, skal du bruge de almindelige observationer til beregningen af størrelsen af indhegningen:

- Opmåling af indhegning (11.4.10)
- Fradrag i tilskudsberettiget indhegning (11.4.11)

Bemærk at hvis du anvender overstående observation slår de ikke igennem på tilsagnet. Så du skal huske også at oprette en relevant observation hvis arealerne skal fradrages i tilsagnet, og dermed lave dobbeltobservation.

Læs mere i afsnit 8.10 om hvordan du skal bruge observationerne.

Er græsningstrykket i opgaven forkert eller mangler, skal du selv beregne det konstaterede græsningstryk i forhold til kravet.

Du kan se at kravet er forkert eller manglende, i kontrolgrundlaget ved at kravet opgivet i skemaet ”Græsningstryk” ikke stemmer overens med det sagsbehandleren fra Landbrugsstøtte og Økologi har skrevet i bemærkninger i skemaet ”Marker vurderet ”Ikke OK” i Klargøring af PLG”, eller hvis kravet er sat til 0 og ansøger skal kontrolleres for fastgræsningstryk.

Du kan lave beregningen i Excel-arket ”Beregning af fastgræsningstryk” som du finder på [Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Kontrol – Areal](#) → [Andre dokumenter](#).

Når du beregner det konstaterede græsningstryk i forhold til kravet, skal du bruge opmålingen af indhegningen. Den finder du på fanen ”Fast græsningstryk” i kontrolopgaven. Se herunder.

Beregning af fast græsningstryk

Konstateret græsningstryk i forhold til krav

Marknummer	Ordning	Indhegnings-nr.	SK Konstateret	SK Krav	SK Konstateret i forhold til krav	Observation	Observation oprettet
			0,00				☐ Ja ☐ Nej

Figur 5.10: Tabel over marker hvor der er søgt fastgræsningstryk.

Skriv hvor du har hentet kravet, f.eks. fra kontrolgrundlaget (sagsbehandlerens bemærkning til ”Ikke OK” mark, eftersendt oplysninger fra Landbrugsstøtte og økologi (som du har journaliseret på sagen)).
 Klip et billede ind fra CAP kontrolopgaven, skema ”Registrering af SK pr. indhegning” under fanen ”Fast græsningstryk”, hvor du har markeret de indhegninger, du skal beregne græsningstrykket for. Græsningstrykket tager du fra kolonnen A8 ”SK pr. ha” (se eksempel nedenfor).

Registrering af SK pr. indhegning

Indhegningsnr.	Marknr. overlap	Græsningsegnet areal	Tyre, køer og andet kvæg over 2 år og heste over 6 måneder (1 dyr = 1 SK)	Kvæg fra 6 mdr. til 2 år (1 dyr = 0,6 SK)	Får og geder over 1 år og hjortedyr over 9 mdr. (1 dyr = 0,15 SK)	SK i alt	SK pr. ha
		ha	antal	antal	antal	antal	antal/ha
			0	0	0	0,00	0,00

Figur 5.11: Tabel til registrering af Stor kreaturer pr. indhegning

Husk at journalisere beregningen på kontrolopgaven, og skriv en bemærkning i kontrolopgaven (på bemærkningsfanen), hvor der står, at der er journaliseret en beregning af græsningstrykket og på hvilke marker.

Hvis kravet for indhegningen ikke er overholdt, vil ”konstateret i forhold til krav” være mindre end 100%.

Du skal så lave en af følgende observationer i IMK:

- Observation vedrørende MO68-afgræsning (13.9.10)
- Observation vedrørende MO69-afgræsning (13.9.12)

I bemærkningen til observationen skal du skrive den af følgende bemærkninger, der passer med udregningen:

- <70 % storkreaturer (11.4.15)
- 70-89 % storkreaturer (11.4.16)
- 90-99 % storkreaturer (11.4.17)

Behandling af sagen i sagsbehandlerportalen

Der er ingen ændringer af sagsbehandlingen i Sagsbehandlerportalen. Du skal derfor afslutte sagen på samme måde, som hvis den ikke havde haft kontrolårsag 9.

Har du lavet en af følgende observationer, der hører til den ordning du er på kontrol af, vil der komme høring på den korrekte ordning:

- Observation vedrørende MO68-slæt (13.9.9)
- Observation vedrørende MO68-afgræsning (13.9.10)
- Observation vedrørende MO69-slæt (13.9.11)
- Observation vedrørende MO69-afgræsning (13.9.12)

Der vil også komme en tekst i brevet, der tager forbehold for de endelige resultater

8.14 § 3-arealer

Hvis du på et tilsagnsareal i et § 3-område konstaterer en overtrædelse, af en af de tinglyste forpligtelser om, at der ikke må gødes, sprøjtes, omlægges, tilskudsfodres eller anvendes jordforbedringsmidler, eller at der er etableret bygninger eller foretaget ødelæggelse af plantedækket/bevoksning, skal kommunen bedømme om overtrædelsen også udgør en ændring af naturtilstanden i § 3.

Du skal skriftligt kontakte naturforvaltningen i den kommune, hvor arealet er beliggende, beskrive den konstaterede overtrædelse samt oplyse arealets beliggenhed og størrelse, og bede kommunen om en vurdering af, om overtrædelsen udgør en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3.

9. MO 74, 75, 76, 77 og 78: Fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

Kontrolårsag p

Formålet med tilsagnene er, at kompensere for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af restriktioner og forpligtelser for jordbrugs- og naturarealer, der indgår i vådområdeprojekter, Natura 2000-projekter om naturlig hydrologi eller lavbundsprojekter. Tilsagnene kan kombineres med grundbetaling og tilsagn med pleje af græs- og naturarealer.

20-årige tilsagn indgået fra 2015.

Vejledende kontroltidspunkt: 1. juni – 1. september.

Du skal kontrollere, at arealet er et græs- eller naturareal, og at den tinglyste servitut er overholdt. Ved kontrollen skal du tage udgangspunkt i servitutens bestemmelser, som er gengivet i tilsagnet.

Kort og tilsagn

Kontrollen af miljøordningerne under landdistriktsprogrammet skal du basere på tilsagnslaget og ansøgers 2024 indtegning i IMK.

Tilsagnsbetingelser og tilsagnskort ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen. Du skal altid orientere dig om de specifikke tilsagnsbetingelser inden kontrolstart.

Dispensationer

Ansøger kan opnå dispensation for tilsagn givet under landdistriktsprogrammet. Det kan for eksempel være i forbindelse med afholdelse af arrangementer eller hvis arealet er for vådt til at overholde plejekravet. Ved kontrollen tager du udgangspunkt i den givne dispensation.

Dispensationer ligger på kontrolsagen på Sagsbehandlerportalen

Bemærk, at det ikke er nok, at der er indsendt en dispensationsansøgning. Den skal være sagsbehandlet og givet.

9.1 Rådighedskrav

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

9.2 Opmåling

Opmåling af arealer er beskrevet i Guide til IMK i marken. Guiden finder du på Ipad portalen. Husk også aktivt at slå tilsagnslaget Miljøtilsagn vådområder til i IMK.

9.3 Afgrødekoder

Uanset afgrødekode skal alle beskrevne forpligtelser i tilsagnet overholdes

9.4 Mindsteareal for marker

Miljøordning 74-78 er ikke omfattet af mindstekravet på 0,30 ha. Arealer opmålt til mindre end 0,30 ha godkendes med det opmålte areal.

9.5 Ikke landbrugs- eller naturarealer

Arealer, som ikke er landbrugs- eller naturarealer, er ikke tilskudsberettiget. Ikke landbrugs- eller naturarealer er opdelt i følgende kategorier: Menneskeskabte konstruktioner, træer og skov, oplagring samt vand.

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede stier, elmaster, vindmølle anlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser mm. er ikke landbrugsarealer eller naturarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Konstaterer du menneskeskabte konstruktioner på arealet skal du vælge relevante observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)

Alle ovenstående observationer slår også igennem på grundbetaling. Du kan mere læse om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2

Solceller

Solceller er uforenelig med miljøordninger. Du skal ved forekomst af solceller på arealet vælge følgende observation i IMK:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

Træer og skov

Tilsagnsarealer må ikke være pålagt fredskovspligt. Arealer med fredskovspligt skal derfor underkendes. Undtaget herfra er ubevoksede fredskovspligtige arealer.

Tilsagnsarealer må ikke være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug. Dette kontrolleres ved administrativ kontrol.

Tilsagnsarealer må ikke være tilplantet med skov ved indgåelse af tilsagn.

Tilsagnsarealet må ikke være bevokset med træer og buske uden græsningseget plantedække.

Naturlige ændringer at plantedækket i tilsagnsperioden er tilladt, når der er tale om plantearter, der naturligt har indfundet sig på tilsagnsarealerne samtidig med, at de øvrige betingelser for tilsagnet er opfyldt.

Småbiotoper til og med 0,5 ha, der var på tilsagnsarealerne i vækstsæsonen forud for tilsagnsperiodens begyndelse, kan opretholdes.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Remise/vildtremise (LDP) (12.2.1)
- Læhegn (LDP) (12.2.2)
- Areal med fredskovspligt bevokset med træer (3.2.6)
- Skovtilsagn (3.2.7)
- Bevokset med træer eller buske og uden græsningseget plantedække (12.1.9)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Oplagring

Du skal ved oplagring, der ødelægger plantedækket på arealerne, vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Hvis plantedækket under oplagringen er opretholdt, skal du ikke lave en observation på tilsagnet.

Vær opmærksom på at observationen kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge observation 3.3.1. Se instruks 2, afsnit 3.3 "Ikke-tilladte aktiviteter herunder oplagring/opbevaring".

Vand

Arealerne kan være permanent vanddækkede som følge af projektet. Kun områder med permanent vanddække, der var på arealerne forud for tilsagn, skal underkendes. Undtaget er arealer med permanent vanddække som følge af et forudgående MVJ-tilsagn.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vand, sø e.l. ikke foreneligt med tilsagn (12.2.3)
- Vandløb, grøft eller lignende – LDP (3.7.2)

Husk altid at skrive i bemærkningsfeltet hvad du har observeret på arealet.

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2

9.6 Plantedække

Ved kontrollen skal du undersøge, om plantedækket er opretholdt.

Vær opmærksom på, at arealer med vand kan godkendes, hvis det er opstået som følge af vådområdeprojektet, eller som følge af et tidligere MVJ-tilsagn på arealet.

Som på grundbetaling er følgende aktiviteter tilladte, hvis plantedækket er opretholdt: Jagt, trampestier, og privat ikke-organiseret ridning.

Der må som hovedregel ikke foretages nogen former for aktivitet, der kan skade plantedækket, for eksempel opbevaring eller oplagring. Hvis plantedækket ikke er opretholdt, og ansøger ikke kan fremvise en dispensation fra Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø, skal du underkende arealet.

Hvis et areal udnyttes jordbrugsmæssigt samtidig med en anden aktivitet, er arealet tilskudsberettiget, så længe den anden aktivitet ikke hindrer den jordbrugsmæssige udnyttelse eller ødelægger plantedækket. Det drejer sig blandt andet om brandbælter, fortidsminder, visse militærområder og skanser, som er offentligt tilgængelige, men hvor denne aktivitet ikke hindrer overholdelse af tilsagnsbetingelserne eller opretholdelse af plantedækket.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Plantedækket er ikke opretholdt (12.1.7)

Husk altid i bemærkningsfeltet at skrive, hvorfor plantedækket ikke er opretholdt.

Bemærk, at bar jord som følge af slitage fra dyr er tilladt rundt om f.eks. vandingstrug, læskure og drivstier.

Hvis der på et areal ikke er noget plantedække som følge af naturlige forhold, som for eksempel at arealet ofte bliver oversvømmet, eller jordbundsforholdene er så ringe, at opvækst af planter er umulig (strandbred og lignende), skal du vælge følgende observation i IMK:

- Bar jord som følge af naturlige forhold (12.1.8)

Vær opmærksom på at observationerne kun slår igennem på miljøordningen. Hvis der også søges om grundbetaling skal du udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling og vælge passende observation. Se instruks 2.

Plantedække inden tilsagnsperiodens start

Arealet skal fastholdes som natur- eller græsareal i hele tilsagnsperioden. Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan dispensere således, at det eksisterende plantedække kan ændres, når ændringen er en fordel for miljøet, naturen og landskabet.

Hvis arealet inden tilsagnsperiodens begyndelse er et græs- eller naturareal, må plantedækket ikke reetableres ved tilsagnsstart, da det oprindelige plantedække skal videreføres.

Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø kan meddele tilsagnshaver, at der skal ske reetablering af plantedækket, hvis plantedækket i løbet af tilsagnsperioden ikke er blevet opretholdt. Det fremgår af kontrolgrundlaget, hvis du skal kontrollere, om plantedækket er blevet reetableret.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Oprindeligt plantedække fra tilsagnets begyndelse er ikke opretholdt (12.1.1)
- Græs er ikke reetableret efter påbud (15.2.1)

9.7 Forbud

Forbuddene på denne miljøordning fremgår af den servitut, som bliver tinglyst på arealet. Alle arealer indenfor et projekt bliver tinglyst, selv om de ikke er omfattet af tilsagn til fastholdelse.

Du skal derfor kontrollere, om servituten er overholdt. Ved overtrædelse af forbuddene skal du skrive i bemærkningsfeltet til observationen i IMK, at servituten ikke er overholdt.

Forbud mod tilførsel af gødning

Arealer omfattet af tilsagnene må ikke få tildelt gødning udover den gødning, der efterlades fra græssende dyr. Du skal kontrollere ved besigtigelse, at arealerne omfattet af tilsagnet ikke har fået tildelt gødning.

Du kan ved kontrollen af marken kigge efter uopløste gødningskorn eller kørespor som følge af udbringning af gødning.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er tilført gødning (13.3.1)

Forbud mod omlægning

Arealerne må ikke omlægges i tilsagnsperioden. Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod omlægning i tilsagnsperioden er ikke overholdt (13.8.1)

Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler

På alle tilsagn under miljøordningerne er der forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler. Forbuddet gælder alle plantebeskyttelsesmidler (pesticider), herunder herbicider, insekticider og fungicider. Kontrollen foretages ved besigtigelse af arealet og gennemgang af en eventuel sprøjtejournal.

Bemærk at der kan ligge en dispensation til sprøjtning i særlige tilfælde, og at der på nogle af de ældre miljøordninger kan være en undtagelse fra forbuddet i selve tilsagnet.

Hvis der kun er sprøjtet på en del af marken, skal du ikke underkende hele marken, men opmåle og underkende den del, hvor der er anvendt plantebeskyttelsesmidler.

Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er ikke overholdt (13.5.1)
- Overtrædelse af forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler ikke overholdt (< 0,01 ha) (13.5.2)

Beskriv i bemærkningsfeltet i IMK, hvilket middel, der er anvendt og om muligt, hvornår midlet er anvendt. Dokumentation (indkøbsbilag, sprøjtejournal, fotos af sprøjtede arealer) journaliserer du på sagen på Sagsbehandlerportalen.

Sprøjtning af et areal på under 100 m² (for eksempel under tråd) opmåles og underkendes altid til 100 m² og i IMK beskriver du det konstaterede i bemærkningsfeltet.

Forbud mod tilskudsfodring

Der er kun to former for tilskudsfodring, der er tilladt:

- 1) Tilskudsfodring med mineral-foderblandinger
- 2) Tilskudsfodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul (gælder ikke for MO78)

Det vil sige fodring af dyrene med halm, for eksempel ved at der sættes en hel halmballe, hvor båndene ikke er skåret over, ud til dyrene, vil blive betragtet som tilskudsfodring. Fodring med høg og andet stråfoder betragtes også som tilskudsfodring. Vær opmærksom på at der kan ligge dispensation til tilskudsfodring.

Undtaget herfor er MO78, hvor det ikke er tilladt at tilskudsfodre i kalveskjul. På MO78 skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilskudsfodring ikke overholdt – fodret i kalveskjul (13.4.3)

Vær opmærksom på, at du skal vælge forskellige overtrædelsestyper afhængig af, om der er tilskudsfodret med ensilage og kraftfoder eller høg, halm og wraphøg. Du skal vælge relevant observation i IMK:

- Forbud mod tilskudsfodring ikke overholdt – fodret med ensilage eller kraftfoder (13.4.1)
- Forbud mod tilskudsfodring ikke overholdt – fodret med høg, halm eller wraphøg (13.4.2)

Vær opmærksom på, at der er forskel på strøelse og tilskudsfoder. Af dyrevelfærdsmæssige årsager er det tilladt at strø med halm, så dyrene får mulighed for tørt leje. Halmballer, der findes på tilsagnsarealet, og hvor båndene er skåret op, betragtes som strøelse og er derfor ikke en overtrædelse.

Forbud mod dyrkning, etablering af skov mv. og produktion af pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer

Det naturlige eller etablerede plantedække af græs må anvendes til afgræsning, slæt, rørskaer el.lign. Det er derfor ikke tilladt at producere pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer. Arealerne må heller ikke anvendes til dyrkning af afgrøder eller til etablering af forskellige former for produktionsskov.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Forbud mod pyntegrønt, energiskov, prydvækster og juletræer er ikke overholdt (13.7.2)
- Forbud mod etablering af skov ikke overholdt (15.4.1)
- Forbud mod dyrkning af afgrøder ikke overholdt (15.4.2)

Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler

I tilsagnsperioden må arealer med tilsagn 74, 75, 76 og 78 ikke tilføres jordforbedringsmidler, herunder kalk, Du skal kontrollere, at dette er overholdt.

Forbuddet om at tilføre jordforbedringsmidler gælder IKKE for tilsagn 77.

Du skal vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod tilførsel af jordforbedringsmidler er ikke overholdt (13.9.2)

9.8 Erhvervmæssig hjemmeside i forbindelse med tilsagnet

En erhvervmæssig hjemmeside, der har et kommercielt formål og en sammenhæng med tilskuddet som for eksempel salg af afgrøder, kød eller æg fra bedriften, reklame for gårdbutik eller pluk selv-frugt i tilknytning til bedriften.

Bemærk, at en erhvervmæssig hjemmeside også kan være en facebookside eller lignende.

Du skal spørge ansøger, om der er en erhvervmæssig hjemmeside for bedriften. Hvis der er en hjemmeside, skal du på Sagsbehandlerportalen fane "LDP: registrering på bedriftsniveau" vælge "Ja" ud for følgende spørgsmål:

- Er der en hjemmeside, som har sammenhæng med tilsagn?

Du skal desuden indtaste www-adressen på Sagsbehandlerportalen fane "LDP: registrering på bedriftsniveau". Når du har indtastet hjemmesideadressen foretages kontrollen efterfølgende administrativt.

9.9 § 3 arealer

Tilsagnsordningen kompenserer landbruger for at opfylde forpligtelser, der er mere vidtgående end de regler, der i forvejen skal overholdes (baseline). Ændringer af naturtilstanden på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 er i landdistriktsprogrammet fastlagt som et relevant baselinekrav for miljøordningen.

Hvis du på et tilsagnsareal i §3-område har konstateret en overtrædelse af en af de tinglyste forpligtelser om, at der ikke må gødes, sprøjtes, omlægges, tilskudsfordres eller anvendes jordforbedringsmidler, eller at der er etableret bygninger eller foretaget ødelæggelse af plantedækket/bevoksning, skal kommunen bedømme, om overtrædelsen også udgør en ændring af naturtilstanden i §3.

Du skal skriftligt kontakte naturforvaltningen i den kommune, hvor arealet er beliggende, beskrive den konstaterede overtrædelse samt oplyse arealets beliggenhed og størrelse, og bede kommunen om en vurdering af, om overtrædelsen udgør en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens §3.

Du skal vurdere etablering af bygninger og ødelæggelse af plantedække efter samme retningslinjer som ved miljøordningen pleje af græs- og naturarealer.

10. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for tilskud til findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

Pleje af græs og naturarealer MO 66/67

- Bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Bekendtgørelsen nr. 992 af 3. juli 2025 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Bekendtgørelse nr. 1531 af 7. december 2023 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Lov om Landdistriktsfonden, jf. lovbekendtgørelse nr. 114 af 6. februar 2020.
- Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1350 af 25. november 2025 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Bekendtgørelse nr. 1363 af 25. november 2025 om grundbetaling m.v. for landbrugere for 2026
- Bekendtgørelse nr. 1341 af 21. november 2025 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv
- Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundtgørelse af Landbrugsstyrelsens kort
- Bekendtgørelse nr. 1454 af 1. december 2025 om konditionalitet og social konditionalitet for 2026 EU-regler
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 807/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 808/2014 af 17. juli 2014.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 (CAP-planforordning)
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013 (Den horisontale forordning)
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1468 af 14. maj 2024 om ændring af forordning (EU) 2021/2115 og (EU) 2021/2116 for så vidt angår normer for god landbrugs- og miljømæssig stand, ordninger for klimaet, miljøet og dyrevelfærd, ændringer af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, revision af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik og fritagelser fra kontrol og sanktioner

Pleje af græs og naturarealer MO 68/69

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 (CAP-planforordning)
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013 (Den horisontale forordning)
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1468 af 14. maj 2024 om ændring af forordning (EU) 2021/2115 og (EU) 2021/2116 for så vidt angår normer for god landbrugs- og miljømæssig stand, ordninger for klimaet, miljøet og

dyrevelfærd, ændringer af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, revision af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik og fritagelser fra kontrol og sanktioner

Danske regler

- Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1350 af 25. november 2025 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Bekendtgørelse nr. 1363 af 25. november 2025 om grundbetaling m.v. for landbrugere for 2026
- Bekendtgørelse nr. 1341 af 21. november 2025 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv
- Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort
- Bekendtgørelse nr. 1454 af 1. december 2025 om konditionalitet og social konditionalitet for 2026

Fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (type 50 og 55)

- Bekendtgørelse nr. 370 af 26. april 2012 om tilskud til fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1019 af 26. august 2010 om tilskud til fastholdelse af vådområder med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 605 af 14. juni 2007 om tilskud til fastholdelse og pleje af vådområder med senere ændringer.

Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ, type 13)

- Bekendtgørelse nr. 140 af 10. marts 2005 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 84 af 12. februar 2004 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 187 af 20. marts 2003 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger i særligt følsomme landbrugsområder med senere ændringer.

Miljøvenlig drift af vådområder (type 16)

- Bekendtgørelse nr. 893 af 22. september 2005 om tilskud til miljøvenlig drift af vådområder med senere ændringer.

Diverse love og bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 1363 af 25. november 2025 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2026
- Bekendtgørelse nr. 139 af 7. februar 2025 om supplerende bestemmelser om mulighed for restudbetaling for 20-årige tilsagn om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger eller tilskud til fastholdelse af vådområder mv.
- Bekendtgørelse nr. 1341 af 21. november 2025 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv
- Bekendtgørelse nr. 114 af 6. februar 2020 af lov om Landdistriktsfonden.

Forordninger

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2021/2116 af 2. december 2021
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2021/2115 af 2. december 2021
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 809/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 808/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 807/2014 af 17. juli 2014.
- Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (EUFUL) med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1320/2006 af 5. september 2006 om regler for overgangen til den ordning for støtte til udvikling af landdistrikterne, der er indført ved Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1975/2006 af 7. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 796/2004 af 21. april 2004 om gennemførelsesbestemmelser vedr. krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem som omhandlet i Rådsforordning (EF) 1789/2003 med senere ændringer og som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem inden for rammerne af de ordninger for direkte støtte til landbrugere, som er omhandlet i nævnte forordning og om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår krydsoverensstemmelse inden for rammerne af støtteordningen for vin.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår kryds-overensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem inden for rammerne af de ordninger for direkte støtte til landbrugere, som er omhandlet i nævnte forordning, og om gennemførelsesbestemmelser til Rådets Forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår krydsoverensstemmelse inden for rammerne af støtteordningen for vin.
- Kommissionens forordning (EU) Nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets

forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltning til udvikling af landdistrikterne.

- Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999 af 17. maj 1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EU-GFL) og om ændring og ophævelse af visse forordninger.

- Rådets forordning (EØF) nr. 2078/92 af 30. juni 1992 om miljøvenlige produktionsmetoder i landbruget samt om naturpleje

Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 74-78)

- Bekendtgørelse nr. 1850 af 15. december 2015 om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

- Bekendtgørelse nr. 544 af 31. maj 2016 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

- Bekendtgørelse nr. 1528 af 14. december 2017 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

- Bekendtgørelse nr. 1251 af 31. oktober 2018 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

- Bekendtgørelse nr. 834 af 6. maj 2021 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder

- Bekendtgørelse nr. 139 af 7. februar 2025 om supplerende bestemmelser om mulighed for restudbetaling for 20-årige tilsagn om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger eller tilskud til fastholdelse af vådområder mv.

- Bekendtgørelse nr. 1363 af 25. november 2025 om grundbetaling mv. til landbrugere for 2026

- Bekendtgørelse nr. 1341 af 21. november 2025 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv

- Bekendtgørelse nr. 114 af 6. februar 2020 af lov om Landdistriktsfonden

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013

- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 807/2014 af 11. marts 2014

- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014

- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 808/2014 af 17. juli 2014

Bilag 1 – Forenelighedstabel

Vælg ordning:
MVJ-ordningerne (type 13 og 16) ▼

Disse ordninger er forudsætninger for den valgte ordning:

Disse ordninger kan kombineres med den valgte ordning:

- Grundbetaling
- Ø-støtte
- Pleje af græs- og naturarealer

Vælg ordning:
Ordning startet før 2023: Fastholdelse mv. (tilsagnstype 50, 55, 74-78) ▼

Disse ordninger er forudsætninger for den valgte ordning:

Disse ordninger kan kombineres med den valgte ordning:

- Grundbetaling
- Ø-støtte
- Pleje af græs- og naturarealer

Vælg ordning:
Pleje af græs- og naturarealer ▼

Disse ordninger er forudsætninger for den valgte ordning:

Disse ordninger kan kombineres med den valgte ordning:

- Fastholdelse af arealer i vand- og klimaprojekter (Engangskompensation)
- Permanent ekstensivering
- MVJ-ordningerne (type 13 og 16)
- Ordning startet før 2023: Fastholdelse mv. (tilsagnstype 50, 55, 74-78)

Under særlige forudsætninger kan disse ordninger kombineres med den valgte ordning:

- Grundbetaling
- Ø-støtte

Bilag 2 – Oversigtstabel over mulige GLM 10-elementer på tilsagn i omdrift

Oversigtstabel over mulige GLM 10-elementer på tilsagn i omdrift

Her kan du se, hvilke GLM 10-elementer de forskellige typer af tilsagn kan kombineres med.

Ja = Kan kombineres. Nej = Kan ikke kombineres.

GLM 10 element eller areal	Indberetning sker sådan:	Pleje af græs- og naturarealer	20-årig fastholdelse	Gamle MVJ-tilsagn med udtagning
Slåningsbrak	Med afgrødekode 310	Nej	Ja	Ja
Blomsterbrak og bestøverbrak	Med afgrødekode 324 eller 342	Nej	Nej	Nej
Småbiotoper	Indtegning i IMK	Ja	Ja	Ja
Markkrat	Indsend ændringsforslag til SGAV	Ja	Ja	Ja
3 meter bræmmer	Automatisk (kan fravælges i fællesskema)	Nej	Nej	Nej
GLM-søer	Automatisk	Nej (ikke relevant)	Nej (ikke relevant)	Ja
GLM-fortidsminder	Automatisk	Ja	Ja	Ja

Bilag 3 – Oversigt over tilsagnsarealer relateret til GLM

Type	Ordning	Kan GLM-sø indgå i tilsagns-areal?	Kan GLM-fortidsminde indgå i tilsagnsareal?
13	Etablering af vådområder	Nej	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
16	Miljøvenlig drift af vådområder,	Nej	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
50	Fastholdelse af vådområder	Ja, hvis søen er opstået i tilsagnsperioden Nej, hvis søen var der ved tilsagnets start	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning
55	Fastholdelse af vådområder	Ja, hvis søen er opstået i tilsagnsperioden Nej, hvis søen var der ved tilsagnets start	Ja, hvis plantedække er egnet til slæt eller afgræsning